အွန်လိုင်းမှာဆုံကြမယ်

New media and Burmese diaspora identities in New Zealand

Naw Violet Cho

Translations of Burmese and Karen by the author

This dissertation is being submitted in partial fulfilment of the requirements for the award of the degree of Bachelor of Communication Studies (Honours)

Pacific Media Centre

School of Communication Studies

Auckland University of Technology

November 2009

Abstract

This study examines ways in which Burmese diasporic identities are formed and maintained, and the importance of new media in this process. Political oppression in Burma, the experience of exile and the importance of opposition movements in the borderlands make the Burmese diaspora a unique and complex group. This study used *tapoetethakot*, an indigenous Karen research methodology, to interact with fourteen participants in Auckland, exploring aspects of new media use and identity maintenance.

Common among all participants was a twin desire to share stories of suffering and to have that pain recognised. This suffering is an important part of refugee identity and is also linked with resistance against assimilation in New Zealand. Instead, participants try and maintain their language and cultural practices, with the intent of returning to a democratic Burma in the future. New media supports these processes, by providing participants with access to opposition media reports of human rights abuses and suffering, through making cultural and linguistic artifacts accessible and through providing an easy means of communication with friends and family in Burma and the borderlands.

I declare that this work is my own original work and that this dissertation has not been previously submitted as part of the requirements of any other degree. I give permission for a copy of this dissertation to be retained and kept by the AUT Library for the use of future researchers.

Signed …… Date ……

Acknowledgements

I am deeply indebted to Associate Professor David Robie, for this invaluable support, feedback and encouragement. I also wish to thank the Pacific Media Centre, the Asia New Zealand Foundation and the Department of Communication at AUT for giving me the opportunity to study. Thank you also to David, Ron, Alan and all project participants.

Table of contents

Introduction 9

Chapter one

Burma and the diaspora 12

Chapter two

Literature 19

Chapter three

Tapotaethakot 23

Chapter four

Interpretation of interviews 27

Conclusion 37

References 39

Appendices

Appendix one: Creative Component

Appendix two: Interview 1 48

Appendix three: Interview 2 56

Appendix four: Interview 3 60

Appendix five: Interview 4 64

Appendix Six: Interview 5 67

Appendix Seven: Interview 6 69

Appendix eight: Interview 7 72

Appendix nine: Interview 8 75

Appendix ten: Interview 9 84

Appendix eleven: Interview 10 88

Appendix twelve: Interview 11 91

Appendix thirteen: Interview 12 94

Appendix fourteen: Interview 13 97

Appendix fifteen: Interview 14 100

Map of Burma

CHINA
INDIA
BHUTAN
BANGLADESH
Thimphu
Dhaka
Guwāhāti
Shillong
Lumding
Sylhet
Imphal
Aizwal
Rangpur
Rājshāhi
Dārjiling
Itānagar
Jorhāt
Tinsukia
Ledo
Putao
Myitkyina
Bhamo
Mawlaik
Kalemyo
Monywa
Shwebo
Mogok
Lashio
Hakha
Chittagong
Khulna
Kolkata (Calcutta)
Cox's Bāzār
Mouths of the Ganges
Akyab
Kyaukpyu
Ramree Island
Ramree
Munaung Island
Thayetmyo
Prome (Pyay)
Magway
Meiktila
Mandalay
Sagaing
Maymyo
Pakokku
Myingyan
Chauk
Nay Pyi Taw (administrative capital)
Pyinmana
Taungoo
Hinthada
Bago
Pathein
Rangoon
Mawlamyine
Thaton
Pyapon
Mudon
Hpa-an
Mouths of the Irrawaddy
Bay of Bengal
Andaman Sea
Preparis Island (BURMA)
COCO ISLANDS (BURMA)
Narcondam Island (INDIA)
Barren Island (INDIA)
MOSCOS ISLANDS
MYEIK ARCHIPELAGO
Dawei
Myeik
Kawthaung
Ranong
Chumphon
Surat Thani
Gulf of Thailand
Nam Tok
Bangkok
Chon Buri
Phetchaburi
Chantaburi
Nakhon Sawan
Phitsanulok
Phetchabun
Tak
Mae Hong Song
Chiang Mai
Lampang
Nan
Chiang Rai
Loikaw
Taunggyi
Meiktila
Lashio
Keng Tung
Simao
Mengmao (Ruili)
Fengshan (Fengqing)
Baoshan
Dali
Panzhihua
Dayan (Lijiang)
Xichang
Zhaotong
Tangdan
Qujing
Kunming
Chuxiong
Baoxiu
Kaiyuan
Lao Cai
Lai Chau
Phôngsali
Son La
Louang Namtha
Xam Nua
Louangphrabang
Xiangkhoang
Vientiane
Loei
Udon Thani
Khon Kaen
Lam Nam Chi
Mekong
Salween
Irrawaddy
Chindwin
Brahmaputra
Barak
Kaladan
Yangtze
Red
Black
Xi Jiang
Hexi
Gyigang
Dengu
Murkong Selek
Shingbwiyang
Hkakabo Razi 5,881 m (19,295 ft)
Sisophon
Bătdâmbâng
Khlong Yai
Krŏng Kaôh Kŏng
Kâmpóng Sâom
Dao Phu Quoc (VIETNAM)
VIETNAM
LAOS
THAILAND
CAMBODIA
Nakhon Ratchasima
Burma
The US Government has not adopted "Myanmar" as the English conventional name.
International boundary
National capital
Railway
Expressway
Road
0 100 200 Kilometers
0 100 200 Miles
Transverse Mercator Projection, CM 96-30 E
Base 803219AI (G00261) 1-07

Burmese map of Auckland

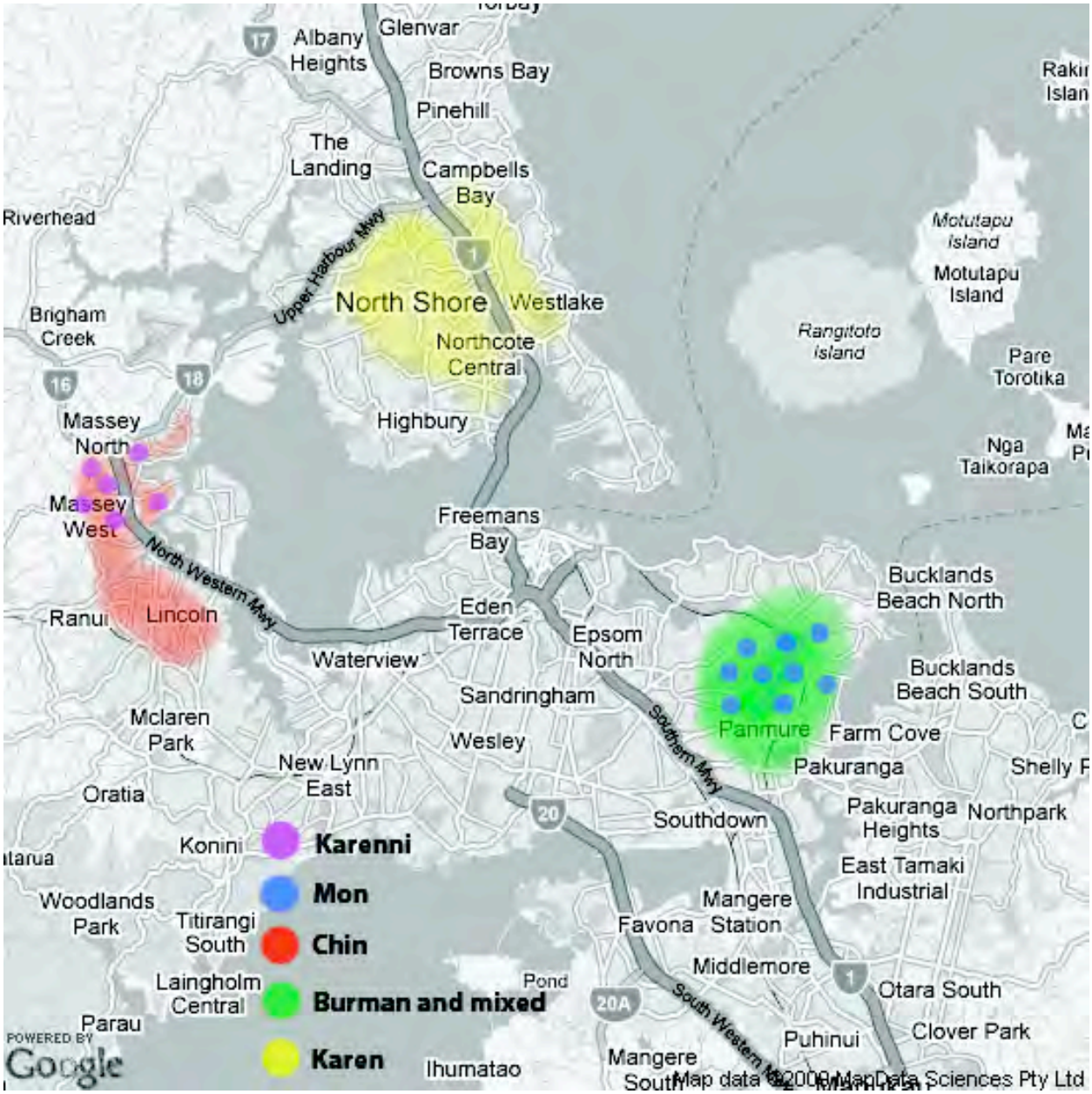

Introduction

This research is about the use of cyberspace in making and maintaining diaspora Burmese[1] cultural, social, political, national and ethnic identities in Auckland. The use of new media among the Burmese diaspora is a means of sustaining bonds with the home country and creating a transnational diasporic community. In the following chapters, the use of new media among Burmese will be explored, with particular attention to the function of new media in the process of identity formation. New media can be defined as media online, including internet forms of traditional print, radio and TV, as well as newer participatory types of media such as social networking, chat, video and audio sharing. Through an exploration of how these media are being used in the Burmese refugee community in Auckland, I will examine ways the internet is helping to maintain, reconstruct and change political, ethnic and social identities. The first chapter is a survey of Burmese history and politics. This is important in contextualising why people are fleeing their homeland to places like New Zealand. I will also provide a brief outline of the Burmese diaspora in New Zealand. I will then go into deeper exploration of the role of ethnicity and identity in Burma and the problematic position they have played in conflict in the country. This will necessarily involve some analysis of the important and conflicting role of religion since colonial times. A discussion of the dynamics of these identities and the role of new media will follow, divided into three sections: The first section will generally discuss internet and media consumption among the Burmese diaspora in Auckland and differences of media use between older and younger research participants. The second section will examine ethnic and religious identities in the diaspora and how new media maintains and changes those identities. The final section will look at political identities and activism within the diaspora, where the internet plays a key supporting role.

---

[1] In this research, the term 'Burma' and 'Burmese' is being used to refer to the country and nationality. In 1997, the Burmese military government changed the name of the country to Myanmar. The word Myanmar and Burma derive from the same root, however 'Burma' has been linked to British colonial rule. Because the country name was changed in an undemocratic way by military authorities, the Burmese opposition has rejected it, and continue to use the term 'Burma', as is done in this dissertation. The term 'Burman' is used to refer to the dominant ethnic group in the country, while 'Burmese' refers to the nationality, regardless of ethnicity.

Positioning myself as the researcher

Since I position myself as an indigenous Karen-Burmese, I am part of the community I am studying so I am simultaneously an object and subject of this study. This study came into existence as a result of my experiences as an exiled Burmese refugee granted the opportunity to pursue an Honours degree in Communication Studies at Auckland University of Technology as the inaugural Asian Journalism Fellow with the Pacific Media Centre. As a foreign student and a temporary member of the Burmese diaspora in Auckland, I became interested in how living in New Zealand impacted on Burmese communities and how they are negotiating contradictory forces of integration and the maintenance of Burmese cultures. I grew up within the diasporic Burmese community in Thailand, so my familiarity of being treated as an "outsider" in Thai society has always fuelled my sense of belonging to Burma and pushed me to maintain my Burmese and Karen identities. Again the sense of belonging and the struggle to be part of the homeland society is also important for Burmese diaspora members in Auckland, but their challenges are very different from those in Thailand because they are in a multicultural society where they can integrate. They are not officially segregated and marginalised as is the case in Thailand.

One of my research interests, since arriving in Auckland, is the question of why the community seems to be divided on ethnic lines, mentally and geographically, and the implications of this for Burmese national identity. Why is ethnic minority identity so important for the diasporic community? Though I was raised in a refugee camp, in which the majority population are ethnic Karen, I never thought of myself as only Karen but Karen-Burmese. I valued being Karen but politically I have also defined myself as being Burmese. I believe that the strong sense of ethnic division is one of the major causes of political conflicts in Burma so by having a twin Burmese and Karen identity, I can resist ethnic division on a personal a level. Identifying as Burmese as well as Karen is a way of articulating the possibility for a peaceful, multi-ethnic society in the future. Promoting a de-ethnicised national identity that every ethnic group in Burma could agree with would be a key part of a solution to the many problems in Burma, but of course this is only one of the multitude of challenges facing Burma.

In this research, I have attempted to test the hypothesis that new media is of central importance for the maintenance of cultures, activism and a sense of belonging within the Burmese diaspora. This hypothesis came into my mind after visiting Burmese friends in Auckland and learning about how they live in their adopted country and managing to keep in touch with those left

behind. The majority of people I met use new media in a wide range of ways to communicate and get information from and through Burmese cyberspace. As people here do not have access to Burmese television, newspapers or live radio, new media has become essential, in place of traditional media forms, for news and information. Most people I talked to have a very strong attachment to Burma and their daily spaces, the way they talk, the way they eat, their cultural codes show they are Burmese and they appear to have a strong sense of 'Burmeseness'. It made me wonder why they don't adapt more fully into New Zealand. I have therefore sought to test the use of new media in identity maintenance, through interviews with members of the Burmese community. In doing so, I have tried to explore the various uses of new media for distinct and diverse identities within the Burmese diaspora.

Chapter one

Burma and the diaspora

Burma is located at the crossroads of South and Southeast Asia, bordering Bangladesh, China, India, Lao and Thailand. The area is geographically varied, with tropical rainforests in the south and peripheral areas, dry plains in the centre and the southeastern end of the Tibetan plateau in the north. It is an ethnically complex country, with more than 130 recognised groups, although an exact number is problematic because of the contested nature of ethnic identity (Tin Maung Maung Than, 2005, p. 67). Since constitutional reform in 1974, modern Burma was divided into seven divisions and seven states.[2] States were designated as areas where the majority were from an ethnic minority group whereas divisions were areas where the majority were Burman or ethnically mixed. Population figures for Burma are problematic, since there have only been two censuses since independence, the last being in 1983. It is therefore only possible to consider rough demographic estimates. Total population figures for 2006 range from 55.4 million, published by the Burmese Government, to 48.3 million as published by the United Nations, (Embassy of the Union of Myanmar -Islamabad, 2008; World Bank Group, 2006). The difference between these two totals equals the size of a small country. According to the 1983 census, ethnic Burmans make up the biggest population in the country at 65%, followed by the Shan at 10%, the Karen at 7% and the Kachin at 2%, (Thawnghmung, 2005). The military government sometimes releases updated demographic figures but these statistics can be unreliable because they are not systematically collected.

The area that is contemporary Burma was gradually settled by people from Tibeto-Burman (Karen, Chin, Arakan, Kachin and Burman), Mon-Khmer (Mon) and Austro-T'ai (Shan) linguistic groups. The first important migration into central Burma was by Pyu, a Tibeto-Burman people, who established a kingdom and first introduced Buddhism to Burma. They mysteriously disappeared around the ninth century, succeeded by the first Burman kingdom in Pagan. Pyu and Pagan eras involved the unification of much of what is now Burma. Since Pagan, Burman

[2] The seven divisions are Irrawaddy, Magwe, Mandalay, Pegu, Rangoon, Sagaing and Tenasserim. The seven states are Arakan, Chin, Kachin, Karen, Karenni, Mon and Shan.

kingdoms have held power over the central plains, but there have also been rival kingdoms, established by Mon and Arakan people in the south and west respectively. While these groups adopted Buddhism, developed alphabets and written traditions, Chin, Kachin and Karen peoples were mostly animist with an oral tradition, living in more equal societies compared to the feudal practices of the kingdoms surrounding them. The era of monarchies came to an end when Britain colonised the country. Through three wars, British authorities succeeded in taking control of the whole territory in 1886, forcing the Burman king into exile in India. After taking Mandalay, British soldiers burnt royal records, thereby demolishing aristocratic entitlement (Thant Myint, 2001, pp. 3-4). With colonialists came missionaries, who succeeded in converting many Karen, Kachin and Chin animists to Christianity. The colonial authorities used a system of divide and rule, creating a diarchy where ethnic minority areas were under a separate authority from the central plains. The colonial administration privileged Karen, Kachin and Chin people in the army and lower levels of the bureaucracy, creating tension between ethnic minority and Burman nationalists that continues to have repercussions in contemporary times.

The tension and conflict between Burma's diverse ethnic groups has increased since Burma gained independence from Great Britain in 1948. Colonial authorities attempted to resolve minority discontent regarding autonomy arrangements but were largely unsuccessful. Particularly troubling was the question of how Karen people would be integrated into the state, which was left unresolved at independence (Constituent Assembly of Burma, 1948). After the British left Burma, Burmans began to dominate both the government and national army, in contrast to the colonial period when some ethnic minority groups such as Karen, Kachin and Chin were favoured by the British colonial government, (Smith, 1991; Thant Myint, 2001; Thawnghmung, 2005). A civil war broke out immediately after independence when Burmese communists and Karen separatists began armed struggle. Karen separatists demanded an autonomous state, and were later followed by other minorities groups such as Arakan, Kachin and Mon. The civil war escalated during the post-independence period, when Burma was a parliamentary democracy. However, as the government kept losing control of territory, it eventually handed over power to a military caretaker government in 1958. The military formally instigated a coup in 1962, headed by General Ne Win, who isolated the country. In the early 1970s Ne Win introduced the "Four Cuts" policy, which aimed to cut all food, supplies, recruits and intelligence to insurgent groups. This was effectively a scorched-earth policy against villagers in conflict zones (Thawnghmung, 2005, p. 3). The military offensives against

opposition armed groups included forced relocation of villages, forced labour and other forms of abuses which pushed many civilians to take refuge in neighbouring countries (Burma Issues, 2009; Karen Human Rights Group, 2006).

In 1988, a national pro-democracy uprising forced Ne Win to step down. In response, the military cracked down on the demonstrators, killing an estimated 3000 people throughout the country (Fogarty, 2008). Many Burmese student activists fled to ethnic insurgent-held areas in the jungle, where they formed their own pro-democracy organisations, allied with ethnic armies. In Rangoon, a military council was formed, calling themselves the State Law and Order Restoration Council. They took power vowing to restore order and hold a democratic election in 1990. Severe repression against opposition groups continued. However, unlike under Ne Win's regime, the ruling military Council opened up the borders for trade in order to stimulate economic development in the country. In the 1990 election, the National League for Democracy, led by Aung San Suu Kyi, won with a landslide victory. The military panicked, not expecting such an embarrassing result, and refused to hand over power. They instead announced that they would form a national convention to draft a new constitution, using elected representatives mixed with military appointees. The constitution is now complete and will become law in the upcoming 2010 election.

The majority of people in Burma are Therevada Buddhist and Buddhism is one of the most fundamental aspects of Burmese identity. Burmese state development has been highly influenced by Buddhism, and it remains an integral force for both the military government and opposition. The Saffron Revolution in September 2007 was a notable recent example which highlights the role of the religion in country. While Buddhism is the majority religion overall, Christianity is the majority religion for Chin and Kachin people. A significant minority of Karen people are also Christian, and Christians dominate Karen politics.

Ethnic conflict that began after independence is still a core problem in need of solutions. The cycle of conflict, militarisation in ethnic areas and the economic downturn has triggered increased poverty and mass migration. In Thailand, currently there are an estimated three to four million Burmese migrant workers and about over 110,000 refugees in nine camps along the Thai-Burma border, (British Broadcasting Corporation, 2009; Thailand Burma Border Consortium, 2009). There are also significant numbers of Burmese migrants and

refugees in Malaysia and India. Those who get formal recognition as refugees can be resettled to countries such as New Zealand, the USA, the UK, Canada, Australia and Scandinavian countries.

The Burmese diaspora in the City of Sails

Since 2000, Burmese refugees have come to New Zealand under the refugee quota programme. According to government statistics, total Burmese quota arrivals ending in September 2009 are 2471 (Immigration New Zealand, 2009). Before this, migrants from Burma had arrived since the 1970s, from middle class professional and unban bourgeoisie backgrounds, and settled in New Zealand in small numbers. The community is very diverse and divided along ethnic, religions, socio-economic and political lines. I have found that ethnic division amongst refugees from Burmese minority groups is emphasised over a Burmese national identity. The notion of belonging to a specific ethnic group and location is thus significant and valued. For instance ethnic Mon people spoken to for this study identified themselves as coming from Monland, while Karen identified themselves as coming from Kawthoolei (the name for the Karen homeland), rather than Burma. This kind of division is common in Burma but the cause of division cannot be easily understood without looking back to the perplexing history of the country.

This study only focuses on a small number of Burmese refugees who have resettled to Auckland since 2000. Research participants live in different but overlapping ethnic communities around Auckland, held together by churches, monasteries and cultural and political rituals. Geographically, communities are partly separated on ethnic lines. The majority of Karen people live in the North Shore, the majority of Burmans and Mon are in Glen Innes while the majority of Chin are in Henderson (see map 2). Refugees I spoke with appear to have a strong attachment to Burma and Burmese culture. The community in Auckland is young and all participants have close family in Burma. Furthermore, the majority of participants wish to return to Burma in the future, so they see New Zealand as a temporary home. Despite obvious ethnic and political divisions, whenever there is an event or emergency, such as Cyclone Nargis, the community as a whole comes together, which shows the fluidity of these divisions.

Ethnicity and identity in Burma

"I always want to identify as Chin when I introduce myself to people here in New Zealand. But people here do not know who or what Chin people are so I just tell them that I am Burmese and from Burma. But this is not what I want." (Interviewee four, 11 October 2009)

The two dominant theoretical approaches to ethnicity are primordialism and constructionist. A primordialist view sees ethnicity as something fixed and essential, unchanging over time. In contrast, a constructivist view holds that ethnicity is fluid and relative, changing over time. Generally, the Burmese government and opposition groups have primordialist views of ethnicity and such views of ethnicity are necessary in order to maintain ethnic nationalism (Esman, 2004). However, the significance of ethnicity and identity in Burma has changed over time due to the political, social and economic circumstances, giving credence to constructionist views. For example, during the pre-colonial monarchical period, the most important identity was ones location and position within the feudal system (where one lived geographically and the nature of their occupation) (South, 2008, p. 4). Ethnicity still existed as a category but the meaning was different – it did not define who one was in the same way as it does now. As Lieberman has found, changing ethnicity in pre-colonial times was as easy as changing clothes (1978). The politics of ethnicity and ethnic identity has been put ahead of national identity in a lot of the debates within the exiled opposition movement, which reflects viewpoints deeply grounded in historical experience.

In August 2009, I was invited by a friend to a multicultural concert at a local Auckland high school. The school is in an area with a large Burmese community and thus has a number of Burmese students. Students performed traditional dances from places including China, the Cook Islands, India, Korea, Māori, Philippines and Samoa. One of my friends was dancing in the Burmese group, and she did a traditional dance with two of her friends. In addition to this, there was a performance by dancers from "Monland". As the announcer introduced them, there were whispers in the audience: "Where is Monland?" No explanation was given. Decorated around the stage were flags for each country the students at the school came from. These included a flag for Burma and a flag for "Monland". For me this was in interesting demonstration of the complexity of Burmese identity and the contested meaning of "Burma".

Identity is a key area of contestation in contemporary Burma. The term "Burmese" is ambiguous because it has two meanings. One usage refers to Burman people, who are the dominant ethnic group. The other usage denotes Burmese citizenship, which includes all ethnic groups in the country. In Burmese language, 'Burman' and 'Burmese' is the same word. National identity is therefore ethicised because of the underlying ethnic meaning of the term. This in turn strengthens ethno-nationalism and separatism. Karen nationalism serves as a pertinent example.

A Karen nationalist, Saw Poe Chit, who went to London in 1946 with a Karen delegation to negotiate for a separate Karen state wrote that "the nature of Karen and Burman are in fact different and distinct genuses and it is a dream that Karen and Burman can ever evolve a common nationality," (Cited in Gravers, 2007, pp. 229-230). This strong opposition to the compatibility of Burman and Karen as one nationality was one cause of the confrontations that took place before independence. These confrontations, which continue to taint Karen-Burman relations, manifested as being based on a combination of ethnic and religious factors. Many Karen were converted to Christianity during British colonial times. After British annexation, Buddhist monks started to engage with the growing anti-colonialist movement, thereby connecting Buddhism with nationalism, and subsequently, Christianity with colonialism. The anti-colonial resistance movement by monks was suppressed by missionaries, backed by Christian Karen soldiers who got weapons from the British army (Gravers, 1999, p. 23).The racial tension between Karen and Burmans started then and was followed by persecution of Karen people in the Irrawaddy Delta during Japanese rule in Burma. A number of massacres of Karen villagers took place, carried out by the Japanese and allied Burma Independence Army. The massacres were partly explained as being triggered by some Karen killing Japanese military officials, but this does not explain Burmese involvement. This event continues to scar Karen-Burmese relations. I learnt about this incident after I started attending school in a refugee camp. The curriculum was designed by Karen nationalists and this was taught in order to bring students into the Karen cause. Related to this incident, Ba Maw, the Prime Minister of modern Burma wrote in his memoirs that "Burmans were aggressive, and the minorities never forgot such actions because of fears of extermination" (paraphrased by Gravers, 1999, p. 46). Gravers summarised the importance of these events as follows:

> Even today such memories of ethnic vendetta poison any attempts at a dialogue. Ethnic differences were marked by rumour, mistrust and the dominance of a political strategy central to which was the anticipation and forestalling of the others conspiracies and insurrections. There was however, some substance to several of the rumours, for instance

> the dropping of paratroopers and the murder of Karen people. The Christian Karen leaders have since referred to these events as evidence that they cannot live together with the Burmas, who have such barbaric tendencies. (1999, p. 46)

One problem with ethno-linguistic categories in Burma is the existence of ‘alliance ethnicities’. These are ethnic terms that refer to a number of different groups that share some similar cultural or historical traits. Examples of this are Kachin (made up of approximately six ethnic groups), Karen (made up of 20 sub-groups) and Chin (with around 50 sub-groups). These ethnic alliance identities are unstable, with ongoing tension between dominant and marginalised groups and tension between definitions of which ethnic groups should be included within the terms. For example, many Rawang people, one of the six Kachin groups, do not identify as Kachin, preferring a separate identity. However Jinghpaw nationalists, who are the majority, insist that they are Kachin.

Chapter two

Literature

New media, has been a significant mechanism for organising and constructing identities and community in the modern era (Appadurai, 2001; Georgiou, 2006). Communication at local and global levels through electronic media such as radio, television and the internet has played an important role in reminding diasporic people of their sense of belonging and has helped to form their varied identities (Georgiou, 2006). There have been numerous studies on electronic media arguing that its nature and capability is important for the diaspora situation, being more suitable than traditional media forms (Hiller & Franz, 2004; Kang, 2009). In his research focused on the London-based Chinese population, Kang suggested that internet use destabilised the boundary between home and abroad and the power dynamics of majority and minority (Kang, 2009). New media thus provides people with broad opportunities to access information through surfing the internet, watching web TV and listening to web radio, regardless of location or time zone.

Consuming media from the home country is common among most diasporas groups who feel the need to maintain their identities while they are away from their birthplace (Kang, 2009; Ogan, 2001). The reasons diasporic communities turn to the media from their country of origin rather than media in their host country are diverse and varied. The diasporic community generally view the dominant media in the country in which they are living as institutions that carry unfair perspectives in the coverage of their issues, and charge that minority groups are portrayed in a stereotypical way (Ogan, 2001, p. 75). In her research on Turkish migrants in Amsterdam, Ogan observed that there is disaffection with the dominant media in Holland, as it fails to represent Turkish migrants in a positive aspect (Ogan, 2001, p. 75). Migrants in Ogan's study felt that they were portrayed as the 'Other' in media coverage, and that their perspectives were silenced in mainstream coverage. Mainstream media also often fails to recruit producers from minority groups who can represent the group and thus provide content that helps address the interest and needs of diasporas. A feeling of suspicion and marginalisation in the host society (Sheffer, 2003), plus the misrepresentation by mainstream media in the host country pushes diasporic communities to rely on media from their country of origin. In addition, with the lack of language skills and difficulties of integration in the culture of the host country, many diasporic groups including Burmese in New Zealand have expressed less interest in media in the host country. So

instead of considering mainstream media in the host country as a main sources of information, they prefer to use familiar media in their original language.

It is therefore also important to understand the use of new media within the diaspora as a form of resistance against assimilation and domination by the culture of the home country. Dissatisfaction with the misrepresentation and stereotypical portrayal by mainstream media in the host country also encourage different diaspora groups to set up their own media. “Diasporic media can be a powerful agent of the community they represent and they can create powerful images of self-representation for the group.” (Husband, Cottle, King and Wood cited in Georgiou, 2006, p. 13). Moreover, these media can also be understood as symbols of empowerment and reconcile diaspora community to participate in the public sphere in the host country, their country of origin and across international boundaries. Well-established diaspora communities might successfully set up their own media, as Indian, Samoan and Chinese diasporas in Auckland have done. The Burmese diaspora in New Zealand has not yet reached that stage, and instead rely on web-based media produced in Burmese diaspora communities in Thailand and India. However those in New Zealand do make good use of Web 2.0 technologies, participating in social networking sites and forums.

A number of studies have been conducted, finding that new media is important in allowing diasporic groups to access home culture artefacts (Hiller & Franz, 2004; Kang, 2009). According to Kang “internet use becomes critical in diasporic everyday lives in that it is an important method to bring homeland and home culture into migrant’s daily lives abroad”, (Kang, 2009, p. 328). Kang found that many Chinese migrants maintain their identity as Chinese by using the internet to obtain information, cultural products and other resources (Kang, 2009, pp. 327-343). Looking at news websites and reading online news is one of the popular ways to assist them to obtain up to date information about social and political events taking place in the country of origin.

According to Kang, the internet is not only helping diaspora groups maintain their cultural identities by transmitting information and cultural practices from their homeland, but it is also effectively pulling together people in the diasporic community and helping them to maintain cohesion through the use of online social networking sites such as Facebook (Kang, 2009, p. 332). Social networking is thus an important tool that helps reinforce people’s sense of where they come from and to which community they belong. Moreover, it is a vital method for

disseminating information. Kimball and Rheingold also argued that online social networking helps create “a venue for storytelling, showcasing, projects and best practices that could be leveraged to create new knowledge resources” (Kimball & Rheingold, 2000). Possibilities for online storytelling are particularly significant for communities with oral traditions, such as my own.

New media can have a particularly important role for youth identities, as the internet usage is higher amongst younger people. Some nation-specific studies have found that youth can maintain their ties to each other and share interests in popular music, e-books, e-journals, animation, computer games and other form of youth culture through the internet (Sefton-Green, 1998). Kang argued the public spaces such as web pages are important because it is a place where many homeland’s popular cultural products are “consumed and articulated”, which is of significance to diaspora youth (Kang, 2009, p. 336). Pop music is another feature that can link youth in the diaspora to their country of origin. Among diaspora youth, music from the country of origin is important in maintaining identity, according to Ogan’s findings. She found out that many young Turkish migrants in Holland prefer Turkish to Dutch music, and they enjoy watching music programme on Turkish television (Ogan, 2001, p. 135).

Moreover, people in the diasporia also maintain their social identity through offline activities that they could organise as a result of opportunities created through new media. By using chat rooms, blog, instant messenger programs and newsgroups, diaspora members can get ideas and network in order to arrange social, political and cultural activities in the community (Kang, 2009; Thawnghmung, 2005). Kang, for instance explained that the Chinese diaspora in London had organised several fundraising events with Chinese people in support of earthquake victims in the Sichuan province in China in May 2008. They organised all of these activities through online video sharing.

According to Thawnghmung’s findings, many in the Burmese diaspora start political activities as soon as they arrived in the West (Thawnghmung, 2005, p. 6). In the case of New Zealand, where political activities are open and free, many Burmese refugees interviewed fully took up this opportunity by introducing political activities into the host communities. According to a Radio Free Asia (RFA) Burmese section news report;

> Regardless of the nature and objectives of their organizations and activities, however, all these communities have, one way or the other, exerted political pressure on the Burmese military regime. Aside from high profile political events, what appeared to be genuinely

> cultural activities, such as water festival, may oftentimes turn into political ones." (cited in Thawnghmung, 2005, p. 6)

While there is a significant amount of literature related to media and diasporic identity, there have thus far been less work that focuses specifically on new media and connections with political protest movements. This study aims to expand on this literature through a specific case study of new media and the Burmese diaspora, taking into account the interrelatedness of political, ethnic, religious and youth identities.

Chapter three

Tapotaethakot

As an indigenous Karen-Burmese woman doing research about myself and my community within a "Western" academic setting, I have struggled to find a research methodology that is appropriate to who I think I am and who I think my community is. As a Karen, we have no universities and no current practice for translating our culture into a Western academic form. We have no academic journals or books in Karen language. Our language comes from an oral tradition but it has been heavily influenced by British colonisation. As a Burmese, knowledge production inside my country is extremely restricted, universities are under-funded, subject to strict censorship and plagiarism is widespread. People in Burma have little experience with academic research. Burmese and Karen people in foreign universities, working in an alien system, in a language other than their own, can easily become alienated, as I felt when I started studying in New Zealand. It is therefore important for Burmese and/or Karen researchers to work with methods of research and knowledge production where both researchers and participants can recognise themselves. Positivist research methodologies were not appropriate to me because being distant, formal and ignoring the position of myself as researcher is foreign.

To look at other options, I started exploring indigenous research methodologies and indigenous ways of knowing. According to Kovach, indigenous epistemology involves "incorporating an indigenous theoretical perspective and using aligned methods (e.g., qualitative interviews, storytelling)", (2005, p. 22). Kovach uses this way of knowing to develop an indigenous methodology, following these key principles: "(a) experience as a legitimate way of knowing; (b) indigenous methods, such as storytelling, as a legitimate way of sharing knowledge; (c) receptivity and relationship between research and participants as a natural part of the research "methodology"; and (d) collectivity as a way of knowing that assumes reciprocity to the community", (2005, p. 28). All of these points, about ways of knowing, and principles for research, are appropriate for myself as a Karen researcher and the community I am researching. I found that this does reflect who I am and does not make me feel lost, although it is still expressed in English, which is a foreign language. There is, though, a key contradiction between my Burmese identity and my Karen identity. Burmese has a literary tradition while Karen does not. Therefore the written form could be seen as more legitimate in Burmese culture. According to Karen historian, Saw Aung Hla, Karen people had a written tradition with their own alphabets but these were later lost during Burman and Mon kingdoms. The current Karen alphabets were

invented by missionaries who started converting Karen in the early 19th Century (Saw Aung Hla, 1999). Karen written tradition today is therefore very new and heavily influenced by colonialist and American Baptist culture. As I feel that my primary community and culture is Karen, I wanted to use a methodology that could be Karen.

The concept of Tapotaethakot

Language isolates me at university in fundamental ways. Meyer has pointed out the "difficulty of using language that is not one's own in constructing knowledge" (Cited in Kovach, 2005, p. 26). This is a problem with English in general and also with academic English. As writing a paper like this necessitates thinking in English, it can feel like I am cutting myself off from my Karenness. For me, thinking in Karen is natural but it is not something I can do when I have to write a paper in English, a foreign language and foreign system. Absolon and Willet, who are indigenous Canadians, have written that being from a non-English background "has given us unique epistemological lenses. Cultural world views are embedded in language", (2005, p. 114) . They call for a process of renaming: "In order to express ourselves, we have no choice but to break these rules to make the words work for us, or to create new words", (Absolon & Willett, 2005, p. 114).

As I could not find a word to express how I think a research methodology for this study could work for myself and my community, I have decided to use a Karen word, *tapotaethakot*. Using a Karen word is also important as part of an attempt to use Karen language for knowledge production and to give power to Karen ways of seeing and knowing and the many concepts in Karen language that can help us indigenous researchers understand and get meaning from the world. *Tapotaethakot* literally means informal conversation with people who are close. This closeness comes from Karen culture, where people treat others as relatives. One should treat an older man as their uncle, a younger girl as their little sister etc. There is no appropriate word for *tapotaethakot* in English. The closest could be "chatting" but that does not have the same kinship meanings as *tapotaethakot*.

Applied to research methodology, *tapotaethakot* can include the following principles, which are culturally appropriate to all people in Burma:

(a) respect participants and treat them according to Karen rules of kinship, as if they are close family members.

(b) meet informally and openly, have conversations rather than formal interviews, sharing food. This also involves reciprocity so the researcher should disclose personal information about herself and her family, and not just expect to take information. This also means I am part of the research and my own experiences do not need to be hidden in "objective" language. I will attempt to incorporate some reflexive and auto-biographical elements into the work.

(c) being open, direct and upfront about the research and purposes of the project.

(d) being a community member, involved in and supporting community initiatives. For example, through this research, I have come to know members of a Karen youth group. I have given assistance to them in planning and translation and I am also involved in preparations for a dance performance they are organising for Karen New Year. I am not "using" the community for the research but rather I am trying to be a useful part of the community.

(e) *Tapotaethakot* also means recognising and valuing people's experience and experiential knowledge, in local languages where possible, rather than Western formal, institutional knowledge.

(f) recognising and making use of oral tradition and storytelling as legitimate forms of knowledge and research practice. As part of this, I am using radio. I will produce five short radio features as part of this project, which is a way of asserting the Karen oral tradition.

(h) Recruiting research participants through personal and family relations, and through community leaders in an informal way. This is similar to snowball sampling. First I recruited some friends, and then they introduced me to friends of friends etc.

I have therefore carried out the research as best I can using *tapotaethakot.* The research project involved sixteen participants, of whom eight were Karen. The heavy Karen representation reflects my own Karen identity and my relationships with the Karen community as a starting point. I have carried out most of the interviews in participants' homes. I did not conduct interviews until after at least one visit where we share our experiences and eat a communal meal, which are integral for building trust. Actual interviews that I have recorded have taken approximately 30-45 minutes, but I have incorporated my own experience and informal conversations with participants into the findings. It is not possible to take a "representative" sample of Burmese people because of the complexity of political, ethnic, linguistic, class,

subcultural and gender identities that are fluid. The findings here instead reflect the experiences and viewpoints of some of my new friends in New Zealand.

Chapter four

Interpreting interviews

The internet plays an important role in maintaining continuity between the new lives of Burmese refugees in Auckland and their past lives in Burma or the borderlands. For those in the diaspora, the experience of becoming a refugee, leaving Burma and fleeing to Thailand, India or Malaysia is something participants do not want to forget. For those spoken to for this study, the idea of assimilation and integration into New Zealand is complex. Participants seemed to have conflicting feelings of wanting to integrate in the medium-term, while also staying connected to what is going on in Burma, socially and politically. This is like "recycling home politics" (Thawnghmung, 2005, p. 6).

Through reading diasporic media online, Burmese refugees in Auckland have been able to stay up to date with what is happening in their "home" country. This provides continuity with their past, which is especially important as the majority of participants see Burma as their "real" home and New Zealand as only a temporary home. One example of the multiple and practical uses of diasporic media for those in Auckland came from one man in the western suburbs. The participant had not had any contact with his immediate family, who remained in Burma. One of his first cousins, who was an insurgent soldier, was shot in a military offensive and the participant only found out about it through exiled media in Thailand, when they published the story online.

All Burmese people interviewed have at least one computer in their house with an internet connection. The internet has provided users with broad opportunities but this has a different meaning for various people within the Burmese community. The diasporic use of the computer and the internet is varied based on age, English language skills and the familiarity with modern technology. I have found that large proportions of young participants have personal computers with high speed internet while those over 50 show less interest in learning to use computers and instead mainly rely on older technology like telephones for communication. Hence, the use of the internet is much more common among diasporic children and youth than their parents, which has created a knowledge and cultural gap between these two groups. This knowledge gap includes information regarding international and Burmese news, cultural developments in Burma and access to information about services in New Zealand.

The internet is an important communication tool to keep in touch with friends and is used as a primary instrument by most participants. One Karen young woman who has not been so long in the new country explained how she uses the internet to keep in touch with his friends:

> I have contact with all of my close friends who I knew before. Some of them are in countries like Australia, USA, Russia and Sweden with their families so we live far away from each other but we have regular contact through internet services like email and chat programs. (Interviewee nine, 17 October 2009)

In contrast, many older participants mainly rely on the telephone to be informed, and to exchange important news and to stay in touch with family back home. This use of offline technology among older Burmese diaspora members is also largely based on their lack of English skills. One participant mentioned that he feels confused when he first looked at a computer screen because everything was in English:

> I first learnt how to use a computer when I was fifty years old and I was only taught how to type the English alphabets after I arrived in New Zealand in 2006. Now I can type but I am still not confident to use the computer without my children because I worry that I'll break it. I hardly ever use it. (Interviewee five, 12 October 2009)

The regular use of the internet also helps Burmese youth to be more socially active in the community in New Zealand, compared to their parents. Online internet usage among young Burmese has highly effected their offline community activities. The internet has, for example helped Karen youth establish a group, which at the time of writing comprises about 30 young people in Auckland who organise themselves with the objective of preserving Karen culture and traditions. This group was successfully set up after one young leader and his colleagues in Auckland had seen and learnt cultural-based activities online, which were carried out by Karen communities overseas. The youth group was established in response to the perceived inaction by senior New Zealand-based Karen organisations and the youth group still does not have a name or formal structure. The group leader explained the motivation behind the new group:

> Through the internet, I have read news and seen pictures of Karen rituals such as the wrist tying ceremony and Karen New Year that were organized by communities in Australia, the USA and the UK. We could not do things like that in New Zealand before so this encouraged me to set up a youth group to organise these necessary cultural activities. (Interviewee three, 11 October 2009)

At the time of writing, they were preparing for a Karen New Year event. This has involved weekly practice for the *dohn* dance, an important Karen performance involving music, singing and dancing with about 30 people. To coordinate the dance takes a lot of practice and

cooperation and community building. The rehearsals are just as important as the final performance.

Despite their informal status, they are also successfully involved in practical activities to assist newly arrived Karen in tasks like interpreting, driving training and transportation around Auckland on a voluntary basis. These activities have led to wider recognition of this youth group within the Karen community. One example of this recognition was the inclusion of youth representatives in plans to set up a Karen language summer school. The group leader and his colleagues are now actively working on that. Within the youth group, members communicate through web-based technologies such as email, internet to mobile phone texting and instant messenger programs, which are free, allowing them to cut operational costs associated with phone calls and mobile phone text messages.

Language, resistance and identity

Among ethnic minority participants, ethnic language community media operating on the Thai border are significant in supporting diaspora members to maintain a strong sense of ethnic identity and to keep up to date with ethno-nationalist politics. This sense of belonging is particularly strong because the majority of participants came to live in New Zealand less than five years ago and have therefore not developed a New Zealand identity. This is also partly because of a lack of English skills, which is an essential requirement to be able to build up meaningful relationships with people outside one's ethnic/national groups. Three participants explained how they did feel secure living in New Zealand compared to previous times when they had to flee fighting. However, they were still not happy because they do not feel like New Zealand is their home (Interviewee five, 12 October 2009 ; Interviewee six, 14 October 2009; Interviewee two, 14 October 2009) . Participants whose families had been left behind have a particularly strong connection to Burma and/or the borderlands. All participants said they still have relatives, however the closeness of the relatives varied, ranging from parents and siblings to more distant cousins. Still, this familial link underlines connections to Burma. One Karen participant who has been here four years described how he has lost contact with siblings since coming to live in New Zealand. He could only send a letter once, but was not sure if the letter ever arrived, because of the poor postal service in Burma. His desire to know what is going on with his siblings, who remain in a remote area, underscores his feeling of belonging to Burma rather than New Zealand .

All Karen and Chin participants said that a key reason that they regularly use minority-language media was for linguistic reasons. They felt that if they often read news in their minority language, it would keep them in practice with that language, and therefore maintain a sense of culture and identity. One Karen participant said: "in a country where everyone speaks English, it is important to read Karen language news. We are worried that our language may be lost so we need to read in it regularly to maintain it" (Interviewee three, 11 October 2009). One Karen participant explained the importance of accessing Karen language media after experiencing repression in Burma:

> I grew up in a refugee camp where everyone spoke Karen. I went to a Karen language school and, in that situation, we didn't need to worry about losing the Karen language, but here when we go to school and talk with friends, it is all in English. The only time we can read Karen language is through reading news and speaking at home with our families. So we are in a position where we could lose our language. It is also important – in Burma we are not allowed to learn Karen in school so the language could be lost one day if we don't maintain it. (Interviewee three, 11 October 2009)

For this participant, therefore, simply reading news in Karen is a political act of resistance against the perceived threats to the language, both in Burma and in the diaspora. Because of this concern, the Karen, Mon and Chin communities in Auckland are also organising language classes for their children. Because ethnic minority identity is so connected to language in the participants' minds, passing on the language to children is fundamental to maintain ethnic identity among their children.

For many ethnic minority participants, a feeling of persecution is part of their ethnic identity. As a result of decades of civil war, being Karen, for example, now means fighting, fleeing and suffering. Essentially, minority ethnicities for many people are connected with the sense of being a victim of the SPDC and/or Burman domination. Arguably, the fact that exiled media is saturated with human rights reports contributes to an identity of victimage amongst those in the diaspora. When I talk with New Zealanders, they constantly express sympathy because Burmese people are so often portrayed as victims in mainstream media. One participant expressed the importance of telling New Zealanders about human rights abuses in Burma in order to gain their sympathy (Interviewee seven, 14 October 2009). Since there are few concrete actions New Zealanders can do, recognition of suffering is like a political act in itself and the desire to garner expressions of sympathy is one part of local diaspora activism. Some participants seem to

internalise the human rights news they read in exiled media, which heightens their feeling of victimage.

For one participant, "reading *Kwekalu* [a Karen language online news service] everyday is important because we get to know the updated information about Karen people, for example how they flee fighting, how many get killed and the food problems" (Interviewee ten, 17 October 2009). Some activists expressed a profound sense of guilt, around their relatively privileged and safe position in New Zealand, compared to those left behind. One Karen community leader commented:

> Here in New Zealand, we don't need to worry about our basic living conditions. We don't need to worry about our survival. If you want to eat something, you can eat it. Our kids can go to school, without worrying about where the school fees will come from. But our people back home are suffering – they don't have enough food to eat. We shouldn't enjoy our life here so I encourage everyone to think about what's going on and do something for people back home. (Interviewee eleven, 20 October 2009)

This feeling of guilt is one factor that pushes people to take part in political activism. One participant explained that he is only in New Zealand because of his family and the fact that his child has a disability. He said he felt "selfish" leaving his comrades behind to come to a comfortable and safe life in Auckland. "Because I have been working as an activist in the border, when I arrived here, I felt like I needed to show that I can continue that. My comrades keep working so regardless of place, I need to keep working. I need to work even harder than friends back home and do more because I am in this good place now" (Interviewee one, 9 October 2009).

Spreading news was one of the most basic forms of activism. Because not all in the Burmese diaspora have access to the internet and read news, those who do often take it as a duty to inform others about what is going on, particularly in relation to human rights and political developments. For two participants, summarising daily news to others was an important political action, which they tried to do everyday (Interviewee one, 9 October 2009; Interviewee three, 11 October 2009). One participant said that telling people the up-to-date news encourages them to take part in activist events, such as memorial days and protests (Interviewee one, 9 October 2009). The feeling of satisfaction from sharing news and information from websites is also connected to the Nichols' concept of epistephilia, which he defines as "a desire to know" (Nichols, 2001, p. 40). Nichols, writing about documentary film, explained that "He-Who-

Knows (the agent has traditionally been masculine) will share knowledge with those who wish to know. We, too, can occupy the position of The-One-Who-Knows. They speak about them to use and we gain a sense of pleasure, satisfaction, and knowledge as a result" (2001, pp. 40-41). The appeasement of guilt and the feeling of action from "knowing" and being in a position to spread knowledge is an important motivation behind Burmese activists who make this part of their routine. As Nichols has said, 'power and responsibility reside in knowing' (2001, p. 41). The unequal language and technical skills within the diaspora create a division then, between those who "know" and those who wait to be told.

Another reason for keeping up to date with news was connected with plans and desires to return home. One older participant talked about how he regularly spoke with friends in the borderlands and got news because he was planning to retire there. He said he did not want live in New Zealand because "the community is not warm and communal, it doesn't treat me in a good way. Here if I want to meet friends, I have to make an appointment, I can't just drop in. This is completely different to the borderline where you live with friends and feel warm" (Interviewee six, 14 October 2009). Some Karen in Auckland, in reaction to this "culture of individualism" have drawn up plans to create a "Karen village" to bring Karen families together physically. According to the plan, Karen who join the community would all live together on the same street, recreating a communal environment in suburban Auckland (Interviewee eleven, 20 October 2009). However given the high costs involved, and government policy of integration, it is very unlikely that this plan will ever be achieved. However, the desire of community leaders to draft a plan like that highlights the deep dissatisfaction with New Zealand culture and perhaps a fear of identity loss, as members of the diaspora gradually integrate into New Zealand.

As Buddhism is so important in Burma, it is unsurprising that it is also a key force for the diaspora also. Within this study 50% of participants are Buddhist, including one monk. In Auckland, there are three Burmese monasteries, of which two are rented suburban houses and one is an official monastery. Two of these monasteries are simply Burmese and one is Mon, and each monastery has one monk. The funds to maintain the monasteries come from private donations from within the Burmese community. Access to monks are crucial for Buddhist Burmese. One participant commented,

> It is very important for us to have a monk in a country where we are in a minority group. At the same time, as Buddhist people we need monks to lead ceremonies like birthdays,

> funerals and Buddhist holidays. We are not Christian, we can't go to churches so we need these monks. (Interviewee one, 9 October 2009)

Living as a minority in a secular country, many parents have concerns that they will not be able to bring up their children to be "good Buddhists". One Buddhist participant, who has a six-year-old daughter explained that because he is Buddhist, he wants his daughter to grow up Buddhist, so he makes an effort to bring her to the monastery and to teach her about the religion (Interviewee one, 9 October 2009). For that participant, new media is a key tool to get Buddhist information and audio in order to pass on the religion to his daughter.

> I download songs, prayers from websites that focus on Buddhism and let my daughter listen to them. As she is young, she cannot learn many things, like how to read scriptures, so listening to voices is more effective. It also teaches her to pray before she sleeps every night. (Interviewee one, 9 October 2009)

In contrast, parents who either do not have internet access or are computer illiterate struggle to find resources for teaching their kids. One participant explained: "I can't force my kids. They seem uninterested in my Buddhist/Animist religion. Now they just go to the church with friends rather than the monastery" (Interviewee twelves, 19 October 2009).

Within the diaspora, monks are important political activists in the community. One monk who participated in this study identified as an activist, being part of the Young Monks' Buddhist Association, and actively supports the monks' movement inside Burma through fundraising and giving advice and encouragement. For him, the internet is the most important tool for his activism. He uses it to keep in touch with his colleagues in Burma and around the world, through email and instant messenger programs:

> I use internet everyday and chat with my colleagues inside Burma and other countries and find out the latest information. Buddhism is linked with ideas of peace and justice so when the country is in trouble, it is considered to be part of the responsibility of monks to address these problems. This is the reason monks took to the streets in 2007. (Interviewee eight, 17 October 2009)

As Steinberg has observed, Buddhism is important for political legitimacy in Burma (Steinberg, 2006). This is also true in Auckland, where U Aw Ba Tha attends and blesses key political events, such as protests, Aung San Suu Kyi's birthday and the anniversary of the 1988 uprising. His presence there indicate connections between Buddhism and Burmese identity and the importance of religious blessing at protests for this diasporic group.

Identity and resistance

Involvement in Burmese political activism was significant for many participants in this study (see appendices 2, 4, 8 and 12). The meaning of political identity, in the context of the Burmese democracy movement, means being associated and allied with one or more of the many organisations that oppose the military regime, as well as identifying with "the movement" generally. There is a joke amongst democracy activists in exile, that if you have three Burmese in a room, they will represent four organisations. One of my first initial interests before undertaking this study was how people sustain political identities when they are so isolated from the movement for democracy in Burma, and how much truth there is to this joke. In particular, Burmese activists who have been involved with organisations that oppose dictatorship have the strongest need to belong to opposition groups after they resettle. I also feel that. The first organisation that I joined when I was about 14 years old was the Karen Student Network Group, which is a youth organisation founded by young refugees to raise awareness about Burma's political situation among youth in the camp and to maintain and preserve Karen culture while we are away from our country. I joined this organisation in order to find an answer to the question of why I was a refugee living in a camp. I became aware of the social and political situation in Burma after I joined this organisation and it encouraged me to be active and work for the cause of democracy in Burma. I am always proud to identity with this organisation and this is a story that I also share with my other fellow Burmese who are already involved in this political movement. Telling the story about how we got involved in the political movement is a common topic. This kind of storytelling about our own experiences and history took place when I met many of the research participants. This is an important way of building friendship and trust. There are four participants in my research project who proudly indentified themselves as still being members of their mother organisations, although they could not physically be active members in the organisations since arriving in New Zealand (see appendices 3, 6 and 7).

I have come to know all of these four participants since I arrived in Auckland. I met two of them in a protest, one at a cultural event and another participant was introduced to me by friends in Thailand. They all are actively involved in the Burmese community here and also have close connections with Burmese opposition groups along the border as well as in Burma. And they all share a dream to do what ever they can to organise Burmese people in New Zealand to support the democracy movement.

Three participants claimed that communication with their colleagues and friends from both inside and outside Burma, through the internet, encouraged them to be politically motivated (see appendicies 2 and 8). An ethnic Burman participant who has friends inside and outside Burma could identify activities that he could do from New Zealand, through discussions with activists in the borderlands on Google Talk: "I always talk to friends who live on the Burma-India border and by talking to them I get updated news that gives me hope and motivation to keep working for the cause" (Interviewee one, 9 October 2009). I was able to listen to an online conversation between this participant and one of his friends, a senior Burmese politician based in New Delhi. His friend, who regularly travels to Burma secretly, gave an update on the underground movement, encouraging more fundraising to supporting activist networks inside Burma. Online chatting with friends who have access to ADSL is a regular phenomenon for many participants. However it is harder to use chat technology with those inside Burma, because of limited internet access, the expense of internet cafes and internet surveillance by the government. This limited some participants from communicating with activist friends in the country.

Buddhism is also an important identity for political activists in Auckland. A Burman participant who is a political activist equates being a Buddhist with national identity and thereby saw the loss of Buddhism as the loss of Burmese national identity. Generally, the religion is placed in the highest position in society and the monks are treated as the sons of Buddha. It is reasonable to see monks take part in political events and their appearance in social and political anniversaries and rituals is significant for Burmese inside Burma and in Auckland. A participant explained how he worked with one of the refugee monks in Auckland:

> We invite the monk to all of our political anniversaries because he is a spiritual leader and he has the highest position in our community. We do not have a Burmese state minister or state representatives that we can invite to our important political events, so we invite him instead. His appearance in the event is also important because he is an influential figure for Burmese people here and people give respect to him as someone who is even more than a monk. Rather, he is a revolutionary monk. (Interviewee one, 9 October 2009)

These political events organised in Auckland with the participation of monks has another agenda. It is clearly organised to set an example for young Burmese who arrived here when they are young or those born in this new country. According to Burmese political activists involved in

this study, an important task for those with Buddhist political identities is to pass them down to their children, as one activist explained:

> It is important for us to organise political events that include monks because we need our young generation to learn these things. It is more crucial for us to do this because we understand that there is a very limited chance for our young people to see this kind of political activity that includes monks, if we do not initiate it. (Interviewee one, 9 October 2009)

In this study, political identity was only important for Burmese adults in their thirties and forties. Identifying oneself with political organisations, even that of one's parents, appeared to be outside of the concerns of young Burmese in their teens and twenties, especially young people who were born in New Zealand or those who arrived here at a very young age. As a consequence, some Burmese parents and members of the community seem to be very keen to share the political struggle with their children and the younger generation by encouraging them to join and participate in protests and political anniversaries whenever they are organised in Auckland. This practice arguably has a mixed outcome as some young people show their interest in the political situation in Burma, while others do not even pay attention to it.

Conclusion

New media has fundamentally influenced the everyday living spaces of the Burmese diaspora community in Auckland. According to this study, internet use is widely available among the diaspora, and it is used in different ways, depending on how people view themselves and what is important to their identity. For participants from ethnic minority backgrounds, maintaining language and culture was of key importance. Those participants tended to use the internet to read and listen to music in their own language, which was often articulated as a type of resistance to the perceived threat to their languages from the Burmese government. For Burman participants, maintaining language and passing it down to their children was also significant, however the perceived threat for them came from New Zealand culture rather than internal politics in Burma. It appears that online media, which has a heavy emphasis on human rights stories, also leads to a feeling of victimage among participants, even if they have not directly experienced persecution. However further studies should be done to examine this.

For participants with connections to political groups in Burma or the borderlands, the internet was important in maintaining their ties and keeping them up-to-date, which sustain their identity and actions as activists. For all participants, the internet was useful for keeping in touch with friends and relatives, thereby maintaining their links to their homeland and thus their sense of belonging to Burma. One lesson I have learnt is the fluidity of identity. The identity and meaning of homeland is vastly different between older and younger people. Younger people are exposed to New Zealand culture through school and often develop friendships with non-Burmese people. Older people struggle to fit in, learn the language and thereby have a heightened feeling of separateness.

Among those I have interviewed, the majority come from the borderlands, and their Burmese and ethnic identities are central to their feelings of personhood. However, from informal contact with Burmese youth and children who were born and/or grew up in New Zealand, their identity is completely different. Those I have spoken to identify as Kiwi, speak fluent English and show much less interest in their parent's homeland and the important markers of their parents identity: language, religion, popular culture and political activism. This suggests the fluidity of identity and the importance of historical memory and experience in identity formation. Perhaps those interviewed for this study might also start to identify more as Kiwis and less as

Burmese/Karen/Chin/Mon if they stay in New Zealand for another decade. However, longer term research would need to be done to test this.

Most of my participants identified as oppressed. The sense that wrongs had been done to them by the Burmese military government was important. Having faced this oppression and then fleeing as refugees was a fundamental part of the identities of virtually all of my respondents. Common among all participants was a wish to keep their Burmese identities that always included their sense of having been victimised. All of this was an integral part of their identity. As such the desire of those I interviewed to identify as Burmans or Karen was as much concerned with the political struggles they had left behind as an attempt to resist assimilation in to New Zealand.

As I am also a Karen/Burmese refugee who speaks their language and has suffered like them, I can communicate with them in a deep way. When I meet participants, we tell each other stories about exile, which is a way of recognising each other's suffering and thereby keeping each other's identity as Burmese refugees who have resisted an oppressive regime. In my research, it was very important that I was able to speak with participants in their own language. If I was not able to do so then I probably could not have entered their private sphere. My own identity as a Karen refugee in the interviews and the use of *tapotaethakot* as a methodology led to the development of relationships that involved recognition of our shared mutual experience.

References

I. Oral Sources (digital recorded interviews)

Interviewee one, 9 October 2009, Glen Innes, Auckland
Interviewee two, 9 October 2009, Glen Innes, Auckland
Interviewee three, 11 October 2009, Henderson, Auckland
Interviewee four, 11 October 2009, Massey, Auckland.
Interviewee five, 12 October 2009, Henderson, Auckland
Interviewee six, 14 October 2009, North Shore, Auckland.
Interviewee seven, 14 October 2009, City, Auckland
Interviewee eight, 17 October 2009, Glen Innes, Auckland
Interviewee nine, 17 October 2009, North Shore, Auckland
Interviewee ten, 17 October 2009, Mangere, Auckland
Interviewee eleven, 20 October 2009, North Shore, Auckland
Interviewee twelve, 20 October 2009, Massey, Auckland
Interviewee thirteen, 21 October 2009, Glen Innes, Auckland
Interviewee fourteen, 5 November 2009, Glen Innes, Auckland

II. Print Sources

Absolon, K., & Willett, C. (2005). Putting ourselves forward: location in aboriginal research In L. Brown & S. Strega (Eds.), *Research as resistance: critical, indigenous, & anti-oppressive approaches* (pp. 97-126). Toronto, Ontario Canadian Scholars' Press/ Women's Press.

Appadurai, A. (2001). *Globalization*. Durham, NC: Duke University Press.

British Broadcasting Corporation. (2009). Thailand's deadly treatment of migrants. Retrieved 12 October, 2009, from http://news.bbc.co.uk/2/hi/south_asia/7834075.stm

Burma Issues. (2009). Internally Displaced People. Retrieved 8 June 2009, from http://www.burmaissues.org/En/idp

The Constitution of the Union of Burma, (1948).

Embassy of the Union of Myanmar -Islamabad. (2008). Myanmar In Brief. Retrieved 19 September, 2009, from http://www.myanmarembislamabad.com/brief.php

Esman, M. J. (2004). *An introduction to ethnic conflict*. Oxford: Polity.

Fogarty, P. (2008). Was Burma's 1988 uprising worth it? Retrieved 22 October 2009, from http://news.bbc.co.uk/2/hi/7543347.stm

Georgiou, M. (2006). *Diaspora, identity and the media : diasporic transnationalism and mediated spacialities*. Cresskill, N.J.: Hampton Press.

Gravers, M. (1999). *Nationalism as political paranoia in Burma : an essay on the historical practice of power* (2nd ed.). London: RoutledgeCurzon.

Gravers, M. (2007). Conversion And Identity: Religion And The Formation Of Karen Ethic Identity In Burma. In M. Gravers (Ed.), *Exploring Ethnic Diversity In Burma*. Copenhagen S: NIAS - Nordic Institute of Asian Studies.

Hiller, H. H., & Franz, T. M. (2004). New ties, old ties and lost ties: the use of the internet in diaspora. *New Media & Society, 6*(6), 731.

Immigration New Zealand. (2009). RQ1 - Refugee quota all years. Retrieved 25 October, 2009, from http://www.immigration.govt.nz/migrant/general/generalinformation/statistics/
Kang, T. (2009). Homeland Re-Territorialized. *Information, Communication & Society, 12*(3), 326-343.
Karen Human Rights Group. (2006). Dignity in the Shadow of Oppression: The abuse and agency of Karen women under militarisation. Retrieved 10 June, 2009, from http://www.khrg.org/khrg2006/khrg0605.html
Kimball, L., & Rheingold, H. (2000). How Online Social Networks Benefit Organizations. Retrieved 10 August, 2009, from http://www.rheingold.com/Associates/onlinenetworks.html
Kovach, M. (2005). Emerging from the margins: indigenous methodologies. In L. Brown & S. Strega (Eds.), *Research as resistance: critical, indigenous, & anti-oppressive approaches.* Toronto, Ontario: Canadian Scholars' Press/ Women's Press.
Lieberman, V. (1978). Ethnic politics in eighteenth-century Burma. *Modern Asian Studies, 12*(3), 455-482.
Nichols, B. (2001). *Introduction to documentary*. Bloomington, Ind.: Indiana University Press.
Ogan, C. L. (2001). *Communication and identity in the diaspora: Turkish migrants in Amsterdam and their use of media*: Lexington Books.
Saw Aung Hla. (1999). *K'nyaw Ali Ta Sisoh Tehsoh*. Chiang Mai, Thailand: Images Asia.
Sefton-Green, J. (1998). *Digital diversions : youth culture in the age of multimedia*. London: UCL Press.
Sheffer, G. (2003). *Diaspora politics : at home abroad*. New York: Cambridge University Press.
Smith, M. J. (1991). *Burma : insurgency and the politics of ethnicity*. London ; Atlantic Highlands, N.J., USA: Zed Books.
South, A. (2008). *Ethnic politics in Burma : states of conflict*. London ; New York: Routledge.
Steinberg, D. I. (2006). *Turmoil in Burma : contested legitimacies in Myanmar*. Norwalk, Conn.: EastBridge.
Thailand Burma Border Consortium. (2009). Burmese border refugee sites with population figures. Retrieved 20 October 2009, from http://www.tbbc.org/
Thant Myint, U. (2001). *The making of modern Burma*. New York: Cambridge University Press.
Thawnghmung, A. M. (2005). *Recycling home politics: The Burmese diaspora in North America*. Paper presented at the APSA Annual Meeting.
Tin Maung Maung Than. (2005). Dreams and nightmares: State building and ethnic conflict in Myanmar (Burma). In K. S. Na & W. S. Thompson (Eds.), *Ethnic conflicts in Southeast Asia*. Singapore: Institute of Security and International Studies.
World Bank Group. (2006). Myanmar: Data and Statistics. Retrieved 10 October, 2009, from http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/COUNTRIES/EASTASIAPACIFICEXT/MYANMAREXTN/0,,menuPK:332694~pagePK:141132~piPK:141109~theSitePK:332668,00.html#quickdata

Appendix 1: Creative component of 5 radio features translated from Burmese and Karen
(See attached CD and scripts below)

Topic one: New media and Burmese political identities

SFX: Ko Sunny talking on GTalk (including dialing and other computer sounds)

Narration: This is Ko Sunny talking to his friend who is a political activist based in India. Chatting online is something very important for Ko Sunny, who is in exile. Ko Sunny is a founding member of the All Burma Student League (ABSL) based in India. He came to New Zealand as a refugee in 2007 and as a political activist working for democracy in Burma, it is very important for him to continue being active in New Zealand somehow. He found that he could keep up his work through the internet.

Grab: Ko Sunny

I use internet everyday, at least two hours per day listening to news from BBC, RFA, VOA and also read news from websites like Mizzima, Irrawaddy and ethnic websites.

Reading news has become my habit and its like people eating two meals a day. I can't live without reading news about Burma everyday. I read news everyday because as someone who is being active in this democracy movement, I should know the updated situation with the movement and what's happening. At the same time, I also need to know what people in the country are doing so I can organize things from here to support them. To help make that things people are doing inside the country successful, I need to think about what I can from here.

Narration: As well as paying close attention to Burmese news online, Ko Sunny also shares the latest news with friends in Auckland. This is one small political act of resistance. Since Burma rarely makes New Zealand news, it is important to remind Burmese and non-Burmese people alike about what is going on. It can inspire people, sustain them and make sure they don't forget.

Grab: Ko Sunny

This is important for people like us to share this information with our fellow Burmese. Many Burmese don't listen to news so its very important to give them updates. This is the responsibility of people like me.

Narration: Internet is also an important tool for political organizing. They start using internet since the beginning of preparation for an action – trying to send invitation letters, writing what we're going to do, emailing media releases. After doing an action like protests, they also send details and images to Burmese exiled news groups so the information can spread amongst the Burmese diaspora and those inside the country.

Grab: Naing Ko Ko

My name is Naing Ko Ko and I'm studying Political Studies at Auckland University. I'm a member of NCUB and the director of the Burma office New Zealand, National Council of the Union of Burma. Internet is very important for me – I use internet at least 12 hours a day. I use Gmail to talk to friends in Thailand. Internet is very important for me because I'm away from my organization so I can only have a close relationship with friends and what they're doing through the internet.

SFX: Typing

Grab: Naing Ko Ko

I spend time sending news that I got from mailing lists and share with other people. I have my own mailing list so I usually send important news from Burma to those on my list. I also have Facebook. Its important for political marketing.

SFX: Burmese song about poltical movement

Narration: Ko Sunny and Naing Ko Ko are both examples of activists who keep up their work in the diaspora. While they can no longer be full time activists, they can find things to do in New Zealand: spreading news, talking to people about Burma, lobbying, protesting, commemorating.

SFX: Burmese song about political movement

Topic two: New media and ethno-linguistic identity

SFX (throughout story): Kids learning language in school.

Narration: Through my conversation with Burmese people here in Auckland, I realized that the loss of ethnic language among young Burmese, especially those who were born and arrived here when they were young is a great concern for parents and the community as a whole. Burman, Chin, Karen and Mon community leaders are all organizing language classes for their children. One Chin community leader and also a teacher Ah Pu Pa told me about their aim of having the classes.

Ah Pu Pa: Our aim in doing this is to maintain our mother language because our children now only speak English and later we worry that our language will disappear so the situation forces us to do this.

Narration: Most of these language classes are organized during the summer school break. Ah Pu Pa explained how the classes are organised and how they teach children.

Ah Pu Pa: We planed to continue to teach Chin to our younger children. We have been teaching Chin language last year and we have class once a week in our houses. We don't have any organisation doing this and every teacher is a volunteer. We have about 20 children study and because their ages are different, we have to separate it into two classes.

SFX: Karen song

Narration: Like the Chin community, other ethnic communities like Karen and Mon are also active in the process of maintaining ethnic language. Before I have started this research project, I was invited to a meeting of planning for the Karen language class organised by Karen people, which comprise youth and adults. Many detailed issues were discussed such as searching for volunteers teachers, curriculum books, the place where children will be learning and transportation.

SFX: Mon children dancing

Kong: Mon people here in Auckland don't do politics. We only do social and cultural work for our community. We have Mon language classes that we usually do during the school break in summer. We also have a weekly Mon dancing class for children.

Narration: This Kong, a Mon language teacher explained how her community organising Mon language classes. Internet has play an important role in maintaining literature. Ah Pu Pa uses internet everyday, for at least one hour. He usually logs into Chin Forum, and discusses issues about language and literature with other Chin people around the world. These discussions online influence his offline activities, giving him ideas for action in the community.

SFX: Typing and internet sounds.

Ah Pu Pa: Internet is very useful for me to develop Chin literature, and learn new things about Chin culture.

Narration: While Chin can freely use any internet technology, since they use the Roman alphabet, Mon are extremely limited as their alphabet it not compatible with the internet.

SFX: Karen song

Topic three: New Media and Burmese Youth Identity

Ashley: My name is Ashley, there is another name that given me by a monk, that's a Burmese name and that's Thi Thi Wa, but I will prefer you calling me Ashley or you can call me Thi Thi Wa but I am adapting to New Zealand Country now, so some English people they do not know how to say Burmese name so I usually told them to call me Ashley instead.

SFX: Nwe Ma music

Ashley: And I am a 17 years old girl living with my mum and dad still. I have three sister and one brother fortunately I am living in Auckland with family.Both of my parents are from Burma a country that I call my first home because I was born there of course my family and I resettle in New Zealand when I was only 9. So we come to New Zealand as Burmese refugee. My family can not live in Burma because my father was a soldier and fought against those nasty Burmese regime. So it was not so secure for us to live in that country anymore. So we flew to Thailand then to New Zealand. I was young when I come to New Zealand. and I grew up and so many friends who are not Burmese of course. People who never met me may not believe that I am like Burmese you know because I speak English like a Kiwi kid. And act like a Kiwi teenager, I have adapted so many culture in New Zealand. However, I always consider and indentify myself as a Burmese. And I am proud to be called a Burmese girl as well.

SFX: Nwe Ma music

Ashly: On the other hand being Burmese is very important for me. I maintain my Burmese culture by speaking Burmese language with my family and spending time with my friends Burmese friends here and participate in Burmese ritual events that are organized in New Zealand of course. I maintain Burmese culture and traditional through Burmese anyinte dancing.

I love Burmese *anyinte* dancing because it makes me happy when I dance. And I like to show New Zealand people what Burmese is about. And Anyinte is Burmese traditional dancing. I like Burmese dancing since I was so so young and I danced and performed since before I arrived here

in New Zealand. I brought this interest along with me and now if there is any kind of social political events, for example Burmese New Year of course I will got excited to perform in front of people or we will celebrate the water festival, or different cultural shows in Auckland, I will perform by doing Burmese traditional dancing.

SFX: music

Ashley: I do a lot of Burmese dancing in my school, the multi-cultural. By doing this, in one way I am telling another people about Burmese culture. And also, it is effective way that I introduce another people to who I am and where I come from. And I believe that people learn about Burmese and their culture and traditional through my performance.. I realized that it is important to maintain my Burmese identity especially in a multicultural country like New Zealand. And I must say that I love New Zealand and I love my country as well and one day when the war is over I will go and visit.

SFX: music

Ashley: I used to have a Burmese teacher who taught me a lot of Burmese dancing before but since I arrived here I do not have anyone to teach me which is kind of sad, and show me how to dance. But now, because I do not have any people and anybody to teach me, I teach myself through Internet. It's a new way of Technology. Anyway, To say basically internet is my teacher. I am learning more Burmese dancing through youtube of course, you must like YouTube. It got everything in it anyway.Whenever I have time, I always download different kind of Burmese anyite and watch it and learn how they dance. I will usually open my computer and dance in front of my computer.

SFX: Nwe Ma traditional music

Ashley:The title of the song that you are hearing is Nwe Ma, it means young girl at the summer and its my favourite music among Burmese traditional songs. I always listen to it like when the new year start, I really want to dance whenever I listen to this song. I also like the western music like Hip Hop, RNG POP and I am also learning how to do Hip Hop dance. After school I will always do bring it on we have competition that so fun, we go and compete the final at the Vector Arena, you might check that out, you might not. There are like so many Burmese teenagers who like Western songs but they do not like Burmese traditional music, I do not know why. But me, I like both.

I like Burmese songs more because the sound of the melody sound special when you feel the vine you can feel tingling over your skin and body and especially when the drum, I like the drum how my country play the drum is so special and unique in a way and I like it a lot.

At the end of my story I want you guys at home to go on YouTube, of course, yes and watch our beautiful Burmese dancing and you can even go to YouTube watch me do *Bring It On*, new way of expressing, how do you say, it adapting into New Zealand, you might say I suck, I am good, I am not sure. Just go on Selwye College Bring it on 2009 and you will see me and I am embarrassing myself.

SFX: Nwe Ma hip pop music

Topic four: New Media and Burmese Buddhist Identity

SFX: Monks chanting

Narration: This is a Burmese Buddhist monk chanting during *Katayn* Festival. For many Burmese in Auckland, this festival is important. Many members of the Burmese diaspora in Auckland join this festival because, the ritual is central to maintaining their identity as Buddhists in a non-Buddhist country.

Ko Sunny: Religion is the most important thing for maintaining our nationality. We can only have our nationality if we have our religion. As soon as our religion disappears, our Burmese nationality will also disappear. I identity myself as Burmese, I speak Burmese and I believe in Buddhism. This is something from my ancestors.

Narration: This is Sunny. He has a strong sense of being Buddhist and he has a plan that he will introduce this religion to his children.

Ko Sunny: I bring my daughter to the monastery every time I go there. She is too young to understand everything but I believe that she will know what the monk is, the monastery and what Buddha is. She can't chant yet but at least she can be exposed to it.

SFX: Buddhist chanting

Narration: Like Ko Sunny, there are many parents who are trying hard to bring up their children as Buddhists in this non-Buddhist society. But it can become harder as some Burmese children lose interest in religion, feeling like it is not a priority.

Sheh Mar: My daughters are not interested in my religion anymore. I can't force them to believe in my religion as well – that's their choice. They go now. They don't have friends here [to go to the monastery with] so they just follow their friends to church.

Narration: This is Sheh Mar, a Buddhist animist Karenni woman. Like Sheh Mar, Ma Wah, a Buddhist Karen, also has a similar problem brining her kids up Buddhist. She struggle and cannot force her kids to practice religion.

U Aw Ba Tha: It is very important for Burmese who arrive in another country to not forget our culture. We also need to be able to teach our children to be humble, honest and polite. Parents are the most important for the maintenance of culture and religious identity. If you don't want this to disappear, then parents should try very hard. Monks and teachers are only people who are like helpers – but parents are the most responsible people to help children to be polite.

SFX: Opening a Buddhist website

U Aw Ba Tha: As a Buddhist, there are so many things we can do on the internet, especially when we are away from our country. There are so many websites where we can listen to famous Buddhist monks chanting.

Narration: Sunny also often use the internet to download Buddhist gospel songs, poet for kids and even Burmese language alphabet for his daughter, he also encourage other Burmese especially parents to use computer and internet.

Ko Sunny: I would like to encourage our Burmese people to use computer, we might not familiar with this these technology but we should not ignore it. There are so many thing we can do with internet and it is very important in maintaining our culture. For example, we can get Burmese books, music and even Burmese alphabets, which we can teach our children.

Topic five: New media and older Burmese

Matthew Dwe: Most people my age don't use Internet and they don't have updated news and information. We realise that only young people and those interested in activism use Internet.

Narration: This is Matthew Dwe, a 63 year old Karen former-soldier. Matthew and his family came as refugee in 2001. As many other refugees arriving in New Zealand do, he attended English language classes and learned how to use Internet but he never has had his own computer and got a chance to use it. He mostly uses pre-digital media – newspaper and radio.

Matthew Dwe: I don't have any ambition to use Internet. I think that it is not part of my life. I only read newspaper for news and I also get news from my friends. My friends print out the news from Internet and they give it to me. There are resons why I do not use Internet. As I am working, I don't have time to use Interent and also can't sit for a long time in front of the computer because I have a problem with my back.

Matthew Dwe can read and write and he's had some training to understand the technology. But many other older Burmese are illiterate, which shuts them out of text-based media forms. Illiteracy and lack of English amongs older people are major barriers to them using Internet.

Sheh Mar: Now I'm learning English in New Zealand. Even learning ABCD is too difficult for me so using the Internet is far away.

Narration: Sheh Mar is from an area of Karenni State with ongoing fighting. Because of war and poverty, she never had a chance to study. She just had to focus on survival. She is a widow, and came to New Zealand as a refugee with her children. She is 52 years old.

Sheh Mar: I don't know what's happened to my family and friend in Burma. I don't know how to communicate with them. I lost all the communication with them. I lost contact since I arrived in the refugee camp in Thailand. The only person I am in touch with is my son in Thailand, and all I can do is call him by phone about once a month.

Tee: I heard of Internet but I never saw what it looks like. I first touched the computer when I was 50 years old. When I first saw it, it looked very complicated so I just ignored it. Now I'm learning English and after the class, we get the chance to go to a computer lab for an hour but me and my friend never go. I even don't know how to open and close the computer so if I want to read news, I ask my kid to open it for me. I find the technology very difficult because there are so many steps to do something. I just end up switching off the monitor instead of following all the steps to turn it off but then I worry that it might break. It is very difficult for me to learn things when I'm older. I can't really memorize things a lot.

Narration: Tee and his family left Burma when there was a military operation in Southern Burma in 1997. Since then, he has lived in refugee camps and Tee's village was burnt down so they lost his home. He still doesn't know what happened to his village. He has family still in Southern Burma but since arriving in New Zealand, he could only send a letter to them once. Because his family live in the mountains, there is still conflict and IDPs there. Tee is XX years old.

Though many older people that I have talked to do not use computer and internet themselves, they all agree that internet is a very effective communication mode these day. And they support people using it.

Mathew Dwe: I don't use internet, I encourage young people to use it because it is very important. Things are changing all the time and modern technology is developing. Only if people use it they can compete with other people and communicate with colleagues and friends all around the world. However I worry that young people will also take bad things from the internet. But I believe they are conscious to decide what is good and bad for them.

SFX: Sheh Mar showing Karenni food in her kitchen

Narration: It is difficult for Sheh Mar to keep in touch and maintain her Karenni traditional practices in Auckland. For her, cooking traditional food is an important way she maintains her Karenni identity.

SFX: Matthew Dwe talking on the phone with friend in Thailand

Narration: For Matthew Dwe, he maintains his identity through communication and the desire to go home.

Matthew Tway: Because I was involved in the resistance movement, I still have a clear memory of this past. I feel like I'm not happy here because I don't feel warmth with the community here – you can't see people all the time, people live separately and spread out. It's individualistic so I don't like that. I communicate with people back home through telephone and sometimes visit them when I have money. When I'm older, I feel like I want to go back. Here you don't need to worry about food and security but I'm not happy. Now I'm saving money to go back one day.

Narration: Not all older Burmese are offline. San Tun is aged 67 and he uses the Internet everyday. He has been using it since he was in Thailand and he uses it to listen to news and share photos. He arrived in New Zealand as a refugee, after joining the Parliament Democracy Party in early 1970.

San Tun: As soon as I arrived here I started working and bought a computer. There are so many good things about the Internet and so many websites we can use to learn about our cultures and traditions. By using the Internet and reading Burmese websites, we can maintain our culture and traditions.

Appendix 2: Interviewee 1, 9 October 2009, Glen Innes, Auckland

English and Burmese interview summary

Age: 40+

Ethnicity: Burman

Gender: Male

<u>English Version</u> [unedited]

I left Burma in 1988 when there was a nationwide uprising and since then I lived in refugee camps on the India-Burma border, where I served as an executive member of the All Burma Students League. I came to New Zealand with my family in 2007. I am Burman and Burmese identity is important for me. I usually introduce myself to other people as Burmese and from Burma. I like to discuss some of the political and social problems in Burma under the military government when I get the chance. We have our country and we have our own nationality. I also remind other Burmese people here about Burma and Burmese culture and tradition, for example, we celebrate water festival here but people here cannot do 'thangyat' which traditional music that we play during water festival. People here cannot do it so I show that and teach them how to do it. Religion, politics, culture and tradition are the main topics that I talk about with other Burmese people whenever I met them.

I used to work with a Burmese media group based in India. When I arrived here I said to myself that I have a responsibility to do everything I can to help the democracy movement, although I am away from my mother organisation. Because I have been working as an activist in the border, when I arrived here, I felt like I needed to show that I can continue that. My comrades keep working, so regardless of place, I need to keep working. I need to work even harder than friends back home and do more because I am in this good place and have good opportunities. Now I do everything from social, religious and political activities. I have organised so many protests in Auckland and if I have any news from here then I send it to Burmese media groups in exile. Some people here said that they do not want to get involved in politics and they don't want to be activists. I explain to them that everything is political, especially for us Burmese who arrived here because of the bad political system in Burma.

I also identify as a nationalist. I have been interested in Burmese politics since I was young and I remain involved with the democracy movement. I will keep working for the betterment of people and country.

I do not have an ethnic identity. I only identify myself as Burmese. I have seen ethnic people when I was in Burma but I felt like we are the same people but when I left Burma and lived with ethnic people in the border, I came to realized that ethnic people suffered a lot because of the government. Many have to flee their village and some become internally displaced. I realized that many ethnic minority groups hate the dominant Burman/Burmese because they think that ethnic Burmans are the oppressors and they are victims. So they do not want to identify as Burmese. I believe that this kind of thinking will disappear one day when we have democracy in Burma.

We only have one goal for Burma: we have to work together for the change. However, if we keep dividing ourselves based on ethnicity there will not be peace our country.

As I have been active in the Burmese political movement, so I also have an intention to pass it down to my kids. My children are still young but I will wait until they grow up before I introduce them to Burma's social political problems and the democracy movement. But I always bring my kids with me to political events and also to the protests. And I also show some documentaries about Burma.

Maintaining Buddhist identity is also important for me, especially in a non-Buddhist country like New Zealand. And It is very important for us to have a monk in a country where we are in a minority group. At the same time, as Buddhist people we need monks to lead ceremonies like birthdays, funerals and Buddhist holidays. We are not Christian, we can't go to churches so we need these monks.

So I want my children to be Buddhist as well. I always encourage my children to go to the monastery. My daughter is still young. It is hard for her to understand the notion of Buddhism but by going to the monastery she will know what the monastery is like, what the monks are like, what Buddha is. I pray with her every night before she goes to sleep. Going to the monastery and participating in Buddhist festivals is important for us here. Culture and religion is important for every nationality. Nationality and religion always go together. Our parents are Burmese, we speak Burmese and we believe in Buddhism. I download songs, prayers from websites that focus on Buddhism and let my daughter listen to them. As she is young, she cannot learn many things, like how to read scriptures, so, listening to voices is more effective. It also teaches her to pray before she sleeps every night

Reading updated news and telling other people about what I have read is my habit. I feel happy when I do that. I usually tell my Burmese people here about up to date news that I got from the internet and I also encourage them to take part in political activities like memorial days and protest. I read news in Burmese language. I do not read in English because I understand Burmese more than English and on the other hand, I should know information and facts in detail so I can tell other people. I try to read important news two or three time and I try to memorise important information to be able to tell other people. There are many people who do not listen or read news even though they have computer. Because of this they do not have updated news and information about what's happening in Burma. If they heard something from Burma then they start to worry a lot because they do not have information that will make them think critically. So people like us have responsibilities. We organised political events and provide information.

Another thing is Buddhism is an important for political activities that we do in Auckland. We invite the monk [U Aww Ba Tha] to all of our political anniversary because he is a spiritual leader and he has the highest position in our Burmese community in Auckland. We do not have the Burmese state minister or state representatives that we can invite to our very important political event, so we invite him instead. His appearance in the event is also important because he is an influential figure for the Burmese people here and people give respect to him as someone who more than a monk or rather a revolutionary monk.

It is important for us to organize political events that include monks because this is how we do it and we need our young generation to learn these things. It is more crucial for us to do this because we understand that there is a very limited chance for our young people to see this kind of political activity that include monks, if we do not initiate it.

I read news from most Burmese news websites and listen to online radio everyday. So everything that I listen to relates to each other and I know the connection. It is also import because as a person who is involved in Burma's political movement, I should know the development of the political situation. I should know what people inside are doing so I can understand what I can do from here to support their movement.

I mainly use the internet for communication. I always talk to friends who live in Burma-India border and by talking to them I got updated news that gives me hope and motivation to keep working for the cause. I use Google Talk to communicate with family and friends inside Burma. However, although I can freely talk about sensitive issue like politics with my friends in exile, I could not do that with friends who live inside Burma. It is not safe for them. I also use internet for local political activities like sending out invitation letter, pictures and political statements to local and Burmese media groups.

Internet is very important for cultural maintenance. I speak and read Burmese but there are so many thing that I do not know about Burmese language. There are so many Burmese words that I do not understand and I need a dictionary for. But I might not have the book and we also do not have a library that we can go and borrow Burmese books from. So there are some e-books or e-dictionaries on the internet that I can use. There are songs and even Burmese alphabet exercises that I can download from the internet to use to teach my children.

Burmese Version

ကျတော်မြန်မာကထွက်လာတယ်၊ ၈၈မှာတက်ကသိုလ်ကျောင်းသားလုပ်သား ကောလိပ် မှာညပိုင်းတက်တယ်၊ နိုင်ငံရေးကိုကျောင်းမှာပေါင်းပြီးလုပ်တယ်၊ရပ်ကွက်လူငယ်များနဲ့ လုပ်တယ်။ သူငယ်ချင်းတစ်သိုက်နဲ့Indiaကို၁၉၈၉ မှာရောက်တယ်၊ အောက်ကနေ သွားတယ်၊ကျောင်းသားစခန်းမှာနေတယ် မြို့တက်တယ် ကိုယ်လုပ်တတ်တဲ့ အလုပ်လုပ် တယ်၊ နိုင်ငံရေးလုပ်တယ်၊ ဆက်ပြီးလုပ်ရင်းနဲ့သိလာတယ်၊နယ်စပ်မှာမထိရောက်ဘူး၊ နူးဒေလီ တက်တယ်။ ၁၉၉၀နှစ်မှာ၁၉၈၉ ကျောင်းသားအဖွဲ့ထောင်တယ် ပိုပြီးကျယ် ပြန့်အောင် All Burma Student League ထောင် ပြီးပဟိုကော်မတီမှာတာဝန်ယူတယ်။ မြန်မာပြည်ကတရားမဝင်လာတဲ့မိသားစု ထဲက ကလေးတွေကို ကျောင်းဖွင့်ပြီးစာသင်ပေး တယ်။ တစ်ဖက်ကလူမှုရေးအလုပ်လုပ် နောက် တစ်ဖက်ကနိုင်ငံရေးအလုပ်လုပ်တယ်၊ ၂၀၀၇ မှာနူးဇီလန်ကိုမိသားစုနဲ့ထွက်လာတယ်၊

ကျတော်ကကြိုက်တာက အဲဒီဘီး ပေါ့။ သဘောက ကျောင်းသား အဖွဲ့ပေါ့ ကောင်းတယ်။ ဒါပေမဲ့လုပ်ရကိုင်ရတာကျဉ်းတယ်၊ ဥပမာ..အဲအဲလ်ဒီနိုင်ငံရေးအဖွဲ့ အစည်း သူတို့လုပ်ချင် တာတွေအများကြီးရှိတယ်။ နောက်ခေါင်းစဉ်ရှိပြီးသား ဒီခေါင်း အောက်မှာသွားရတယ်။ အဲအဲလ်ဒီအကျိုးစီးပွါးကိုထိထိုက်လာမယ်ဆိုရင်သူတို့ရှောင်ရ တယ်၊လုပ်နိုင်တဲ့အစွမ်း ရှိပေမဲ့ လုပ်ရတာအကန့်အသတ်နဲ့ကိုတော့ကျဉ်းမျောင်းတယ်၊ အဲ့ဒီဘီးကျတော့ ပို ကြိုက်တာက လွတ်လွတ်လပ်တယ်၊ အဓိကရည်ရွယ်ချက်တစ်ခု ဘဲရှိတယ် အဲ့ဒါက မြန်မာပြည်ဒီမိုကရေစီရရှိအရေးဘဲ၊ ကျောင်းသားတစ်ခုထဲအရေးမဟုတ် အလုပ်သမား လည်းမဟုတ်နိုင်ငံရေးတစ်ခုလုပ်ပြီးမြန် မာပြည်ရဖို့အရေးလည်းမဟုတ်။ ဘယ်အရာမဆိုပါဝင်လုပ်နိုင်တယ် ကျောင်းသားအရေး အလုပ်သမားအရေး နောက်လူမှုရေးမှာလည်းပါဝင်နိုင်တယ်၊ဒီမိုကရေစီရလာရင် အဲ့ဒီဘီးစ်ရဲ့လုပ်ရမဲ့အရာ တွေကအ များကြီးဘဲ နိုင်ငံရေးတစ်ခုထဲမဟုတ်ဘဲနဲ့ ဖွံဖြိုးရေး လူငယ်တွေကိုအသိဉာဏ် ဖွံဖြိုးအောင် ဘယ်လိုလုပ်ပေးမလဲ။

ဘာသာရေးဆိုရင်လည်းဘယ်လိုလုပ်ရင်ကောင်းမလဲ၊ အသက် ကြီးလာသည်နှင့်အမျှကျတော်တို့ ကဘောင်တစ်ခုထဲမှာနေလို့မရဘူး၊ အခွံတီးဘီးစ်က ဘယ်အသက်အရွယ်မဆိုပါဝင်လို့ရတယ်ဆို တော့အဲ့ဒါကိုကြိုက်တယ်၊ မိမိကိုယ်ကို မြန် မာအရေးလှုပ်ရှားသူလို့သတ်မှတ်တယ်။

နယ်စပ်မှာနေတုန်းကစာစောင်လုပ်ဖြစ်တယ်၊အပတ်စဉ်ဂျာနယ် ပဲ့တင်သံ ကိုထုတ်တယ်၊ ရေးတယ် ဝါသနာပါ ပြီးလုပ်တော့ပျော်တယ်၊အခြားစာစောင်ကနေဖြတ်ပြီးIndia မှာရှိတဲ့ မြန်မာအသိုင်းအဝိုင်းသိ အောင်ရေးပေးတယ်။

ကိုဝီခြားထဲမှာဆိုရင်ကိုယ့်ကိုယ်ကိုမြန်မာပြည်ကလာတယ်၊မြန်မာနိုင်ငံသားဖြစ်တယ်၊ဒီကနေထွက် လာတာကြာ ပြီး အင်ဒီယားမှာ၁၈နှစ် လောက်နေခဲ့ဖူးတယ်၊ မိသားစုနဲ့ဒီနိုင်ငံရောက်လာတယ်၊ ဘာကြောင်းထွက်လာသလဲဆိုတော့ မြန်မာပြည် ဒီမိုကရေစီရရှိရေးအတွက်နယ်စပ်ကိုထွက်လာတယ် ဆက်လက် လှုပ်ရှားတယ် ဒီကိုထွက်လာတယ် အသိမိတ်ဆွေတွေကဟိုမှာလုပ်နေတယ်ကိုယ်မှာ လည်းအခွင့်အရေး တွေရှိတယ်ဆိုတော့ပိုပြီးကြိုးစားရမယ်လို့သတိထားမိတယ်။

ဒီမှာလည်းမြန်မာအသိုင်းအ ဝိုင်းရှိတယ် ကျတော် တို့အရေး ဒီမှာအေးအေးဆေးဆေးနေနိုင်ပေမဲ့အ ထဲမှာရှိတဲ့ပြည် သူလူထု စစ်အစိုးရ အောက်မှာ နေရတဲ့အတွက် အဖက်ဖက်ကမလွတ်လပ်ဘူး ကိုယ်ဘယ်နိုင်ကလဲ ကိုယ်လူမျိုးနိုင်ငံ ကဘာဖြစ်နေလဲအမြဲပြောတယ်။

ဘယ်နိုင်ငံရောက်ရောက် နူးဇီလန်ဖြစ်ပေမဲ့ ကျတော် တို့ရဲ့အဓိက identity ကမြန်မာဖြစ်တယ်။ ကျတော်တို့မှာနိုင်ငံရှိတယ် ကျတော်တို့မှာလူမျိုးရှိတယ်လို့အမြဲပြောပြတယ်။ ဒီကိုရောက်တဲ့ မြန် မာပြည်သားတွေလည်းအမြဲသတိရအောင်ပြောပြတယ်။ဥပမာ မြန်မာရိုးရာအကြောင်း သင်းကြန်ပွဲ အထဲမှာဘယ်လိုရှိလဲ ဒီမှာဘယ်လိုလုပ်မလဲ သံချပ် လုပ်တယ်၊ အကတွေကကြတယ်။ သင်းကြန်က ဘယ်တော့ကပေါ်ပေါက်လာသလဲအဆက် ဆက်ဘယ်လိုထိမ်းသိမ်းခဲ့သလဲ။ ဒီနေ့အထိဘယ်လိုဖြစ် နေပြီးလဲအမြဲတမ်းပြောပြတယ်၊ နောက် documentary လေးတွေလုပ်တယ်၊ ရှိတဲ့ပညာ ရှိတဲ့ပစည်း နဲ့အတတ်နိုင်ဆုံးလုပ်ပြ လေ့ရှိတယ်၊ ကိုယ်ရဲ့ယဉ်ကျေးမှု ဘာသာရေး နိုင်ငံရေး အဓိကသုံးခုကိုပြော ပြတယ်။

မျိုးချစ်စိတ်ဓါတ်ရှိတဲ့သူလို့သတ်မှတ်တယ်၊ အဲ့ဒါကလိုအပ်တယ်ငယ်ငယ်တုန်းကတော့မသိဘူးအ ရေးခင်းဖြစ်တယ် တစ်ဖြေးဖြေးကြီးလာတယ် ဆယ်တန်းအောင် စာဖတ်လာတယ်။ အသိုင်းအဝိုင်း ကျယ်ပြန့်လာတယ် ဆရာနဲ့စကားပြောတယ် ဝိုလ်ချုပ် အောင်ဆန်းအကြောင်းဖတ်တယ်။ ၈၈အ ရေးခင်းပေါ်လာတော့ ငါလည်းပါသင့်ပါလား တဒင်က ဒီအချိန်ထိဒါကိုဘဲစိတ်ဝင်စား၊ ကိုယ်နိုင်ငံ ကောင်းစားရေး ကိုယ်လူမျိုးကောင်းစား ရေးအတွက်လုပ်တယ်ဆိုတော့ ဒါကိုမျိုးချစ်စိတ်ရှိတဲ့လူ တစ်ယောက်လိုကျတော်ကိုယ်ကျ တော်ပြောလို့ရပါတယ်၊

မျိုးချစ်စိတ်ဓါတ်ဆိုတာကိုယ်အမျိုးကိုကိုယ်ချစ်ပြီးအခြားလူမျိုးကိုတော့မချစ်ဘူးဆိုတာကလည်းမ ဟုတ်ဘူး၊မြန်မာပြည်တစ်ပြည်လုံးကိုပြောတာ ၁၉၉၃ ဘီးစစ်မြန်မာ လုပ်တော့ နိုင်ငံခြားသမား ကိုမြန်မာပြည်မသွားပါနဲ့ သုံးတဲ့ပိုက်ဆံကို မင်းမြန်မာပြည်ရောက်တာ က အေးအေးဆေးဆေးဘဲ ပျော့ပြောင်းတယ်၊ ဒီလူတွေဒုတခခံစားရတာဟာမသိနိုင်ဘူး။

တိုင်းရင်းသားidentityမရှိဘူး၊ သူငယ်ချင်းတွေက တိုင်းရင်းသား သူငယ်ချင်းတွေ ရှိတယ်၊ အတူတူ နေခဲ့တာဘဲ တိုင်းရင်းသားပြည်နယ်တွေကိုလည်းမသွားဖြစ်ဘူး။ အခွံဒါကြောင့်နား မလည်ဘူး။

တိုင်းရင်းသားကိုမြင်ဖူးတယ်သာမန်ဘဲလို့ထင်တယ်၊ ဒီကိုထွက်လာမှာသိလာတယ်။ စာနာလာတယ် အစိုးရမကောင်းတာကြောင့် ဗမာစစ်တပ်က ငါတို့ကိုနှိပ်စက်တယ် ကိုယ်ကမဖြေပေးနိုင်တဲ့အတွက် သူတို့အတွေးထဲမှာဆို ငါတို့နှိုက် စက်တဲ့သူတွေကဗမာ ဆိုတဲ့အသိကစွဲနေတယ် ဒါကဧရေနောက် ပိုင်းသိလိုက်ရတဲ့အရာတွေပေါ့။ ဗမာပြည်အရေးကိုလုပ်ရှား နေတဲ့အချိန်မှာ ဒီကွဲပြားတဲ့identity သွားလို့မရဘူး ကျတော် တို့ဘုံကမြန်မာပြည်ဒီမိုကရေစီရရှိရေး ဘယ်လူမျိုးမဆိုလွတ်လွတ်လပ် လပ်လုပ်သင့်တယ်။ ဟိုလူမျိုးကဒီလူမျိုးကိုနှိပ်စက်တယ်ဆိုတာကိုမေ့ထားပြီး လူသားဆိုတဲ့Indentity နဲ့သွား မယ်ဆိုရင်မြန်မာပြည်ကကောင်းသွားမယ်၊ လူမျိုးအစွဲပျောက်သွားမယ်။

ကျတော်ကဗမာ ကျတော်ထိန်းသိမ်းထားရမှာကနစ်ခုရှိတယ်။ ယဉ်ကျေးမှု နဲ့စာပေပေါ့။ တိုင်းရင်း သားတွေဆိုရင်လည်းသူစာပေနဲ့ယဉ်ကျေးမှုကိုထိန်းသိမ်းမယ်ဆိုရင်ဒါတွေကအဖိုးမဖြတ်နိုင်တဲ့ရ တနာတွေဘဲ ဒီနေ့အထိလည်းရှိနေတာဘဲဒါတွေကမနေ့တစ်နေ့က ဖြစ်လာတာမဟုတ်ဘူးနှစ်သန်း ပေါင်းမြောက်များစွာအနောက်ကဖြစ်တယ်ဆိုတော့ ဒါ တွေပျောက်လို့မရဘူး။

အဓိကပြောချင်တာကဒီနိုင်ငံရောက်လာတော့တိုက် ကြီးနဲ့ဘဲနေ နေဘာကားကြီးနဲ့ဘဲစီးနေစီးနေ ပေါင်မှန့်ဘဲစားစား ဗမာကဗမာဘဲ၊ အခြားလူတွေနဲ့အင်္ဂ လိပ်လို့ပြောတယ်။ ဒါပေမဲ့အားမရဘူး ဗမာနဲ့တွေ့ရင် ဗမာလိုပြောတော့ ပိုအားရတယ်၊ ခုနကပြောသလိုကိုယ်ရဲ့လူမျိုးစွဲဆိုတာ ဘယ်နေ ရာဘဲရောက်ရောက်ဖြောက် လို့မရပါဘူး၊ ဖြောက်လို့မရအောင်လည်းတစ်ဖက်ကနေထိန်းသိမ်းရမယ်။

ဒီကိုရောက်လာတယ်ဒါပေမဲ့အဖွဲ့ထဲကမထွက်ဘူး၊ဒီနေ့ထိလည်းမထွက်ဘူးဘာဖြစ်လည်း ဆိုတော့ နောက်ဆုံးညီလာခံအထိ ဗဟိုကော်မတီလုပ်တယ်၊ ဒီကိုရောက်လာတော့ မင် ဘာတစ်ယောက်လို လုပ်တယ်၊ ကျတောအဖွဲ့အစည်းကမြန်မာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ကျောင်း သားအဖွဲ့ချုပ်ပေါ့၊ အဖွဲ့နဲ့လုပ်သ လိုတစ်ဖက်ကလည်းဗမာသတင်းဌါနနဲ့လုပ်တယ်။ ဒီမှာလည်းအဲ့ဒီလိုဘဲ အရင်ကတော့ ဝန်ထမ်းတစ် ယောက်လိုလုပ်တယ် အခုကျတော့ တာဝန်ဝတ်တရားတစ်ခုလိုသဘောထား ပြီးလုပ်တယ်၊ ဒီမှာဘာ လုပ်လုပ်သူများကိုလည်း သိစေချင်တယ်၊ အခြားလူတွေက ဘုန်းကြီး အလှူခံတယ်၊ ဓလေးလုံးအ ခန်းအနား ဆန်ဒပြတာတွေလုပ်တယ် ဒီမှာလည်းဘာပွဲရှိရှိဘာ သတင်းရှိရှိပြောတယ် ပို့တယ်။

အဖွဲ့ကနေမထွက်ရခြင်းအကြောင်းကမြန်မာပြည်ကထွက်လာပြီးဒီအဖွဲ့ရဲ့အောက်မှာဘဲစ လုပ်ခဲ့တယ် ဆိုတော့ဒီအဖွဲ့အစည်းဟာကျတော်ရဲ့မိခင်အဖွဲ့အစည်းဖြစ်တယ် ဆိုတော့ ကျတော်ဘယ်ရောက်ရောက် ရှိနေမှာဘဲ၊ မြန်မာပြည်ပြန်ရောက်သွားရင် လည်းကျတော် ပါနေမှာဘဲ ကိုယ်ဘာလုပ်ပေးနိုင်မလဲပေါ့၊ ကျတော်တွက်အရေးကြီးတယ်၊ ကျတော်ရဲ့ သမိုင်းတစ်ခုပေါ့၊ ဒီအဖွဲ့မှာပါခဲ့တဲ့ညီအကိုတွေဟာ အခြေ အနေအရဒီအမိုးတစ်ခု ထဲမှာ မရှိနေတော့ဘူး တစ်ဖက်ကလည်းမိသားစုအရေး အတွက်နိုင်ငံခြား ထွက်ရတယ်၊ ဧရာည ရပ်တည်ရေးအတွက်ကြောင့်အကုန်လုံးကကွဲသွားကြတယ်။

နိုင်ငံခြားသားတွေနဲ့တွေ့တဲ့အခါရှင်းပြရတာတွေရှိတယ်၊အလုပ်ဖြစ်ဖြစ် သတင်းဌါနတစ်ခုခု ဘဲဖြစ်ဖြစ် နောက်ကျောင်းအတွက်ဘဲဖြစ်ဖြစ်ကိုယ်ရာဇဝင်အကျဉ်းချုံးကိုပြောပေးရတယ်။ ကျတော်အဖွဲ့ကကျ တော်ရင်ထဲမှာရှိသလို သူငယ်ချင်းတွေကိုလည်းပြောပြတယ်။ ကျတော်အဖွဲ့အစည်း....နောက် အခုအချိန်အထိရှိနေပါသေးတယ်၊ သူတို့ကလည်းကျတော် ကိုဆက်သွယ်တယ်၊ဘယ်လိုနေလဲ ဘယ်လုပ်နေလဲ...နိုင်ငံရေးဘာအခက်အခဲရှိတယ် အမြဲတမ်းဖလှယ်ဖြစ်တယ်။

နောက်ကိုယ်လုပ်ခဲ့တဲ့နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုကိုလည်းသားသမီး ဆီကိုလက်ဆင့်ကမ်းဖို့အစီအစဉ်ရှိ တယ်။အဲ့ဒါကနှစ်ပိုင်းရှိတယ်၊သမီးရှိတယ်။ အဲ့ဒါကလည်းအတင်းသွင်းလို့မရဘူး။ သမီးကအရမ်း

ငယ်သေးတယ် တစ်ချိန်မှာအသိဉာဏ်ဖွင့်လာတဲ့အချိန် ပြောသင့်တဲ့အချိန် ရောက်လာရင်ပြောပြဖို့ အစီအစဉ်ရှိတယ်..အဖေကဒီလိုဒီလိုလုပ်လာတယ်၊ သမီးတတ်နိုင် သလိုလုပ်သင့်တယ်။ ကျတော် တော်လှန်ရေးလုပ်လာတယ်ဆိုတာလည်းကိုယ်ရဲ့အသိစိတ်နဲ့ လုပ်လာတာ၊ ပွဲတိုင်းမှာကျတော်မိ သားစုတွေပါပါတယ်၊ ဒါကသင်းကြန် အဖေတို့ပွဲမှာဘာ ပါသလဲ၊ကျတော်ဒီအချိန်ထိဗမာပြည်နဲ့ ပတ်သက်တဲ့အခွေတွေ ပါလာတဲ့အခွေ တတ်နိုင် သလောက်လည်း မှာယူတယ်၊ နိုင်ငံရေးထုတ်တဲ့ ခွေတွေပြတယ် ပုံတွေကိုမြင်မယ်၊ အရွယ်ရောက်လို့သူလုပ်သင့်ပြီးဆိုရင်လည်းပြောပြမယ်။ ဒါကြောင့်ကျ တော်ဓါတ်ပုံတွေ ကိုမှတ်တမ်းလုပ်ထားတယ်၊ သူကိုမှမဟုတ်ဘူး အိမ်ကိုလာလည်တဲ့သူ ငယ်ချင်းတွေကို လည်းပြတယ်၊ မြန်မာပြည်မှာဘာဖြစ်ခဲ့သလဲဆိုဒါကိုပြောပြတဲ့သဘောပေါ့။ နောက် ကျတော်တို့ဘုန်းကြီးကိုအခန်းအနားတွေမှာပင့်တယ်။ ဘုန်းကြီဆိုတာကကျတော် တို့ရဲ့အသိုင်းအဝိုင်း ထဲမှာအကြီးဆုံးလူလို့ပြောလို့ရတယ်လေ။ နိုင်ငံတော်အစိုးရနောက် နိုင်ငံတော်ကိုကိုယ်စားပြု တဲ့အ ကြီးအကဲတွေကလည်းမရှိဘူးလေ။ ဒါကြောင့်ဘုန်းကြီးကို ပင့်တယ်။ နောက်ဒီလိုနိုင်ငံရေးပွဲတွေမှာ ပင့်ရခြင်းကတော့သူကိုအများကရိုသေလေးစား ကြတယ်။ သူစကားကိုလည်းနားထောင်ကြတယ်။ ဒါကလည်းကလေးတွေအတွက်ပေါ့။ ဒီလိုဘုန်းကြီးနိုင်ငံရေးအခန်းအနားတွေကိုဖိတ်ခေါ်ခြင်းက သြော်ဒီလိုပွဲတွေမှာလည်း ဘုန်းကြီးတွေပါသင့်တယ်ဆိုတာကိုနားလည်သွားအောင်လုပ်ခြင်းဖြစ်တယ်။

အချိန်အများစုကအင်္ဂလိပ်စာသင်တော့မြန်မာစာကိုမဖတ်တတ်သေးဘူး၊ဒါပေမဲ့ မြန်မာဒီချင်း လေး တွေနားထောင်တယ်ဆိုရင် စာတန်းလေးတွေကိုဖတ်ပြခိုင်းတယ်၊ တစ်ဖြေးဖြေးတော့လုပ်ရလိမ့်မယ်၊ ဘုန်းကြီးကျောင်းခေါ်သွားတယ် ဘုန်းကြီးသိမယ် ဘုရားသိမယ်၊ဘုရာစာသိမယ် သံဘုတ်တော မရွတ် နိုင်ရင်တောင်မှ နားရည်ဝမယ်။

နိုင်ငံရေးနဲ့ထွက်လာတဲ့သူနည်းတယ်၊ နားမလည်ဘူး မပတ်သက်ဘူးလို့လည်းထင်ကြ တယ်၊တကယ် တော့ လက်သီးလက်မောင်းတန်းပြီးလုပ်မှာနိုင်ငံရေးလုပ်တယ်လို့ ပြောလို့မရဘူး၊ဆိုတာက ကိုယ်နဲ့ဖြစ် နေတဲ့အရာအားလုံး မီးဖိုကျောင်မှာဆန် မရှိဘူး ဆိုတာလည်း နိုင်ငံရေးဘဲ ကိုယ်ဘာကြောင့်ဒီကို ရောက်လာရသလဲ အစိုးရမကောင်း လို့ပေါ့၊ စိတ်ရှည်လက် ရှည်ပြောပေးရတယ်၊ အကြံအဉာဏ် ပေးတယ်၊ ကိုယ်ရဲ့identity မပျောက်အောင် ထိန်းသိမ်းရမယ်ဆိုတာကိုလည်းပြောပြတယ်။

လူကဘယ်ကိုဘဲရောက်ရောက် ကိုယ်လူမျိုးသာရေးနာရေးရှိတယ်၊ ဘာသာရေးလိုတယ်၊ ကောင်း မှုကုသိုလ်လုပ်မယ်ဆို ရင်ဘုန်းကြီးလိုတယ်၊ ကိုကခရစ်ယာန်မဟုတ်ဘူးလေ။ ကိုယ်ဘာသာက ဗုဒ ဆိုတော့ကန်တော့ရမယ်တရားစာရွတ်ရမယ် ဒီအချိန်မှာဘုန်းကြီး လိုလာတယ်၊ အဓိကလူမျိုးမပျောက် ရေး ကဘာသာကအရေးကြီးဆုံးဘဲ၊ ဘာသာရှိမှာလူ မျိုးရှိ၊ ဘာသာပျောက်တာနဲ့လူမျိုးပျောက်တာဘဲ စာပေယဉ်ကျေးမှာ ဘာသာ အဓိက၊ လူတယောက်ကိုမေးလိုက်မယ်ဆိုရင်သူမှာနှစ်ခုဘဲရှိတယ်၊ လူမျိုး စာပေနဲ့ဘာသာဘဲ ဘာလူမျိုး ဘာဘာသာကိုးကွယ်သလဲ လို့မေးကြတယ်။

ကျတော်ကဗမာလို့ကိုယ်ကိုကိုသတ်မှာတယ်။မိဘကဗမာ နောက်ဗမာစကားပြောတယ်။ နောက်ကိုး ကွယ်တဲ့ဘာသာကဗုဒဘာသာ။ ဒါပေမဲ့ဘိုးဘွားဘီဘင်ကဗမာဖြစ်ချင်မှာဖြစ်မှာ ကိုယ်မသိနိုင်ဘူး။ ဒီမှာက အထူးသဖြင့်တိုင်းရင်းသားတွေကယဉ်ကျေးမှုကို အဖိုးထားကြ တယ်၊ ဘာသာရေးဘဲဖြစ် ဖြစ်ယဉ် ကျေးမှုဘဲဖြစ်ဖြစ်တိုင်းရင်းသားတစ်မျိုးဟာဗမာပြည် သူတို့ရဲ့ယဉ်ကျေးမှုကိုလွတ်လပ်စွာ ဖော်ထုတ်လို့မရဘူး၊ အဲ့ဒါတွေကို လုပ်လို့မရတော့ဒီကို ရောက်လာပွင့်ထွက်လာတယ်။ ဒီနိုင်ငံမှာ ကျတော့လွတ်လပ်စွာဖော်ထုတ်လို့ရတော့ ဖော် ထုတ်ကြတယ်။
နောက်တစ်ခုကစစ်ဖြစ်တဲ့နေရာနယ်စပ်ဒေသကလာကြတယ်၊ တစ်ချို့က ဗမာစစ်တပ်နဲ့စစ်တိုက်ရ

အခြားတိုင်းရင်းသားတွေနဲ့လည်းစစ်တိုက်ရ အခက်အခဲကြားထဲ ကလာရတယ်၊ အချို့ဆိုရင်မွန်နဲ့ကရင် ကရင်နဲ့ဗမာစစ်ပွဲတွေရဲ့အတွေ့အကြုံရှိတော့ ဒီအစွဲ လေး တွေပါတယ်၊ မွန်တွေကဘယ်လိုနှိက်စက်သ လဲဗမာတွေကငါတို့ကိုဘယ် လိုပြောသ လဲဆိုတာကိုပြန်ဖော်ထုတ်လေ့ရှိတယ်။ဥပမာဒီမှာကဗမာ သင်းကြန်လုပ်တယ်၊ မွန်သင်း ကြန်၊ ရခိုင် သင်းကြန် ရှိကြတယ်၊ သင်းကြန်တူ ပေမဲ့ ရိုးရာလေးတွေက မတူကြဘူး၊ ရင်ထဲမှာရှိခဲ့ပြီးဖော်ထုတ်လို့မရတဲ့စာပေ ယဉ်ကျေးမှု ကိုလွတ်လွတ်လပ်လပ်ဖော်ထုတ် လာတယ်၊ ပိုပြီးတန်ဖိုးထားတယ်လို့တောင်ထင်ရတယ်၊ မွန်ကော်မြူနတီနဲ့မွန်ဘုန်းကြီး မွန်ဘုန်းကြီး ကျောင်း နဲ့ကျစ်လစ်စွာလုပ်လေ့ရှိတယ်၊ ဗမာက ကျယ်ပြန့်တော့ စုလို့သိပ် မရဘူး မွန်ဘာသာမွန်ယဉ် ကျေးမှုလေးတွေကိုလုပ်လာနိုင်တဲ့ အတွက် ကောင်းတယ်။ ကိုယ်ဘာသာနဲ့ယဉ်ကျေးမှု ကိုထိန်းသိမ်း နိုင်တာကျတော်တို့ရဲ့ အောင်မြင်မှုတစ်ခုလို ပြော လို့ရပါတယ်။

ပေါင်းလုပ်လို့ရတဲ့အရာတွေရှိပါတယ်၊ နိုင်ငံရေးကိုဦးတည်ပြီးလုပ်ကြတဲ့အရာတွေရှိပါ တယ်၊ ဒီမှာအ များစုလာကြတာက အခမ်းအနားလာကြတယ်၊ ကျန်တဲ့အချိန်မှာ အက် တစ်မဖြစ်ပေမဲ့အဲ့ဒီအချိန်ဆို ရင်လာဖြစ်တယ်၊ အစည်းအဝေးခေါ်တဲ့အချိန်မှာမွန်တွေ ချင်းတွေလုပ်ဖြစ်တယ်၊ နိုင်ငံရေးနဲ့ပတ် သက်လာရင်လုပ်ဖြစ်တယ်၊ အဖွဲ့အစည်းအစွဲလေး တွေရှိတယ်၊ ဒီမှာလေဟိုအဖွဲ့ဒီအဖွဲ့လေးတွေခြား ပြသနာရှိကြတယ်။

နိုင်ငံရေးနဲ့မဆက်စပ်ဘဲထွက်လာကြတယ်၊ သင်းကြန်ဆိုအကုန်လုံးလာကြတယ်၊ နိုင်ငံရေးအလုပ် ဥပမာ နာဂစ်ဖြစ်တုန်း ဆိုရင်အားလုံးကသဘောတူလုပ်ကြတယ်၊ဒါဟာငါတို့ရဲ့နိုင်ငံ အရေး ဖြစ်တဲ့ အကြောင်းမပါလာလို့လည်းမနေနိုင်ကြဘူး။ ငွေအားဖြင့် လူအားဖြင့်လုပ်ကြ တယ်၊ အဲ့ဒီလိုအခန်း အနားမှာပူးပေါင်း ဖြစ်ကြတယ်။

သတင်းကိုမြန်မာလိုဖတ်တယ်၊ကျတော်ကအင်္ဂလိပ်မဟုတ်ဘူး အင်္ဂလိပ်ကိုလည်းလုံးစေ့ပတ်စေ့နား မလည်ဘူး တစ်ခါတစ်လေကိုယ်ရတဲ့သတင်းကိုပြန်ပြောပြလေ့ရှိတဲ့ အတွက် သတင်းကိုသေချာတိ ကျသိထားဖို့ကအရေးကြီးတယ်လေ။ အင်္ဂလိပ်စကားလုံးတစ်ချို့ကို နား မလည်တဲ့အတွက်ကြောင့် မြန်မာလိုဖတ်လေ့ရှိတယ်၊အဖြူနဲ့တွေ့ရင်လည်း ပြောလို့ ရသလို မြန်မာတွေကိုတွေ့ရင်လည်းရှင်းပြလို့ ရတာပေါ့။
သတင်းကိုအနည်းဆုံးနှစ်ခါသုံးခါလောက်ဖတ်ပြီးအရေးကြီးတဲ့အချက်အလက်တွေမှတ်ပြီးပြောပြလေ့ရှိ တယ်၊ အဲ့ဒါကြောင့် သတင်းကိုမြန်မာလိုဖတ်တာများတယ်။ အများသူကိုမြန်မာရဲ့သတင်းများပြောပေး ခြင်းဟာကျတော်အတွက်အရေးကြီးတယ်၊ ကျတော်တိုမြန်မာနိုင်ငံ မှာရေဒီယိုနားမထောင်တဲ့သူတွေ အများကြီးရှိတယ်၊ သတင်းအ ချက်အလက်တွေကိုအသေအချာမသိတော့ စိတ်ညစ်စရာရှိရင် အရမ်း စိတ်ညစ်သွားတယ်၊ ယုံစရာရှိရင်လည်းယုံလိုက်ကြတယ်။ ဟန်လုပ်ရင်းနဲ့ဟန်ကျသွားသလိုပေါ့။

ဒီမှာရှိတဲ့လူတွေလည်းအဲ့လိုဘဲ အင်တာနက်ကွန်ပြူတာရှိမယ်ရေဒီယိုရှိမယ်တစ်ချို့ကနားကိုမထောင် ကျဘူး ဥပမာ မြန်မာတစ်ယောက်ကို သတင်းပြောပြတယ်။ သတင်းက တော့ကရင်တွေထွက်ပြေးနေ တဲ့အကြောင်းပေါ့၊ အဲ့ဒီမြန်မာကကရင်တွေဒီလို ဖြစ်နေတာ ဗိုလ်မြကြီးကဘာလုပ်နေသလဲ။ အဲ့ဒီအ ချိန်မှာပိုလ်မြကမရှိတော့ဘူး သေနေပြီး အဲ့ဒါကိုမ သိကြဘူး။ ဒါကအမှုမဲ့အမှတ်မဲ့နေရင်းဒီသမိုင်း ကြောင်းတွေကိုလူတွေကမေ့သွား ကြတယ်၊ အဲ့ဒါကသတင်းအချက်အလက်နည်းနေလို့ဘဲဖြစ်တယ်။ အထဲမှာဒေါ်စုဘာလုပ် နေတာကို လည်းမသိ ဇာကနာထောင်ကျနေတာလည်းမသိဘူး။
သူတို့မိသားစုရဲ့အရေးကို ဘဲအရေး ထားတော့ဒီကျဉ်းမြောင်းတဲ့ဘောင်လေးထဲမှာဘဲလည် နေတော့တာပေါ့နော်။ ဒါတွေကြောင့်ကျတော်တို့လိုလူများကတာဝန်ရှိတယ်လို့ယူဆတယ်။

အတတ်နိုင်ဆုံးနိုင်ငံ ရေးလှုပ်ရှားမှုတွေကိုလုပ်တယ်။ ပြောပြတယ်။ တခါတလေဆိုရင်လည်းအခန်း အနားတွေ ကိုဖန်တီးပြီးကိုပေးချင်တဲ့သတင်းအချက်အလက်ကိုပေးရတယ်။ လူတွေမကြိုက်တာတွေ လည်းရှိတယ်။ဒါပေမဲ့အပြောခံပြီးလုပ်တယ်။ တချို့လူတွေကအလုပ်တဖက်နဲ့ဆို တော့ဒါ တွေကိုအ ရေးမစိုက်တော့ဘူးဒါပေမဲ့လက်တွဲခေါ်တယ်အနည်းဆုံး မပူးပေါင်းပေမဲ့ ဒါတွေကိုလုပ်နေတာတွေရှိ တယ်ဆိုတာကိုအသိပေးတယ်။

သတင်းတွေကိုရေဒီယိုကရတယ်နောက်သတင်းတွေကိုနေ့စဉ်လိုလိုဖတ်တယ်။ မြန်မာသတင်းဆို မရိုးဘူး။ဘာဖြစ်လဲဆိုတော့ မတူတဲ့သတင်းများကိုလွှင့်ကြရေးကြတယ် ဒါကို နားထောင် ဖတ်ခြင်း ဖြင့်သတင်းနဲ့အမြဲဆက်စပ်နေတယ်။ ဒီနေ့ဘာဖြစ်သလဲ၊ မနက်ဖြန် ဘာဖြစ်မလဲဆို တာတွေကိုပေါ့။ သတင်းကိုအဆက်မပြတ်အောင်လုပ်တယ်။ အကျင့်တစ်ခု ဖြစ်လာတယ်။
ဒီမိုကရေစီအရေးလုပ်တဲ့သူတစ်ယောက်အနေနဲ့မြန်မာပြည်ရဲ့နိုင်ငံရေးတက်လာလားသို့မဟုတ်ကျသွား လားဆိုတာကိုသိချင်တယ်။ အထဲကလူတွေဘာလုပ်နေသလဲနောက်အပြင်ကလူတွေကဘယ်လိုပံ့ပိုး ပေးရမလဲ ဆိုတာတွေကိုသိရမယ်လေ။ အထဲက လူတွေဘာတွေလုပ်လို့ဘာတွေအကျိုးအမြတ်များ ရနေပြီလည်းဆိုတာလည်းသိချင်လို့ သတင်းကိုဖတ်တယ်။

အဆက်အသွယ်အတွက်တော့အများဆုံးကဂျီတော့ကိုသုံးတယ်။ နယ်စပ်မှာရှိတဲ့သူ ငယ်ချင်းတွေနဲ့ အမြဲစကားပြော ပို့သတင်းအချက်အလက်တွေယူတယ်။ ကျတော် ကို လည်းနိုင်ငံရေးဆက်လုပ် ဖို့ တိုက်တွန်းကြတယ်။အထဲကမိသားစုနဲ့လည်းကွန်ပျူ တာသုံး တော့ဆက်သွယ်ရလွယ်တယ်။မိတ် ဆွေသူငယ်ချင်းနဲ့ဆက်သွယ်ဖို့အတွက် လည်း သုံးဖြစ်တယ်။ နောက်နိုင်ငံရေးအခန်းအနား အတွက် သတင်းဌါနကိုအီးမေးလ်ပို့ပေးတယ်။ ဖိတ်စာတို့ဘာတို့ပေါ့ နောက်အခန်းအနားပြီး လို့လိုအပ်တဲ့သ တင်းအချက်အလက်သို့မ ဟုတ်ဓါတ်ပုံများကိုလိုအပ်သလိုပို့ပေးတယ်။

အင်တာနက်သာမရှိဘူးဆိုရင်တော့ပြဿနာတက်နိုင်တယ်။ အချိန်နဲ့တပြေးညီမလုပ်နိုင် တော့ဘူး။ ဖုန်းဆိုတာကလည်းအမြဲမဖြစ်နိုင်ဘူးသတင်းအချက်အလက်ဆိုတာ အသံ တခုထဲမရဘူး။ အဲ့ဒါတွေ မရှိဘူးဆိုရင်တော့ကိုလုပ်တဲ့အလုပ်ကိုသက်သေမပြနိုင်ဘူး။ ထိရောက်မှုမရှိဘူးပေါ့။ လှုပ်ရှားမှုတစ် ခုအောင်မြင်ဖို့အတွက်အင်တာနက်ကအရမ်းကို အရေးကြီးတယ်။

မြန်မာစကားတွေကိုပြောကြ ရေးနေတာဘဲ ဒါပေမဲ့ပါဒ်သတွေကို ကြတော့ကိုယ်မသိတာ တွေရှိတယ်။ ဌါးဖို့ဆိုတာလည်းမြန်မာပြည်လို စာအုပ်ဆိုင်မရှိဘူး။ ဒါပေမဲ့အမျော်အမြင် ရှိတဲ့သူတွေကျတော့ စာအုပ် တွေ သီချင်းတွေနောက်ဘုရားစာ တွေကိုတီရီတိုက်လုပ်ပြီး တင်ထားတယ်။နောက်မြန်မာစာပေနဲ့ ပတ်သက်တဲ့အကြောင်းအရာတွေလည်းရှိတယ်။ ဒါတွေကအရမ်းလိုအပ်တယ်။ အထူးသဖြင့်မြန် မာပြည်နဲ့အလှမ်းဝေးနေတဲ့သူတွေအရမ်း ဒုတခရောက်တယ်။ဖတ်ချင်တဲ့စာအုပ်လည်းမရှိ အဲ့ဒါ ကိုသိပြီး ထည့်ထားတယ်။ အင်တာ နက်ထဲမှာရှာလို့ရတယ်။ သင်ပုန်းကြီးဖတ်စာကအစထည့် ထားတဲ့ဘာသာနဲ့ယဉ်ကျေးမှု ကိုထိန်းသိမ်းတဲ့နေရာမှာအရမ်းကိုအသုံးဝင်တယ်။

အနောက်နိုင်ငံကိုရောက်နေတဲ့သူတွေကွန်ပျူတာသုံးနိုင်တယ်။ သင်တန်းတွေပေးတယ်။ လက်တွေ့ အသုံးပြုဖို့အတွက်အလှူပေးတာတွေရှိတယ်။ ပြောချင်တာကကွန်ပျူတာကို တတ်နိုင်သမျှသင်ယူပြီး အသုံးပြုဖို့တိုက်တွန်းချင်တယ်။ ကိုယ်နဲ့မဆိုင်ဘူးလို့မထင်လိုက်ပါနဲ့ ကွန်ပျူတာအင်တာနက် အသုံးပြု ခြင်းကကျတော်တို့ဘဝအတွက်အရမ်းကိုအသုံးဝင်အကျိုးရှိပါတယ်။

Appendix 3: Interviewee 2, 9 October 2009, Glen Innes, Auckland

English and Burma interview Summary

Age: 60+

Ethnicity: Burman and ethnically mixed

Gender: Male

<u>English Version</u> [unedited]

I got involved in the Burmese revolution movement in 1970 when I joined the Parliament Democracy Party. I was a military medic and have a lot of experience fighting in the frontline. Later I was promoted to a military officer and I was responsible for about 100 soldiers.

I always think of myself as an ordinary person although I had to take important responsibilities in the army. There was no division between me and my soldiers as we ate together, shared the same food and I tried my best to help with what ever they needed.

I used to identify as a revolutionary before but not now. There are so many who love to identify as revolutionaries but sometimes I realized that those people do not understand the meaning of revolution. Ne Win's military regime also called his regime a revolutionary government and the insurgent groups that resist against Ne Win government also said they were doing revolution. So if they are all revolutionaries, then why they can't they all work together? But the only things that we should know is if we are a real revolutionaries, then we should help improve the life of people, we should develop education, health and the economy for civilians. If we can't do that, then we should not call ourselves revolutionaries.

I am a nationalist, a patriotic. It is normal to see people love their own people. We cannot love other nationals more than ours. We are the same nationality if we live in the same country so I love Chinese people in Burma. They are my nationality and similarly we have to accept Indians born in Burma as being our nationality.

I joined the Parliament Democracy Party with the aim to fight against the Ne Win government. Ne Win said that his government believes in socialism but what he did was the opposite of socialism. Rather it was fascism, holding state power with guns. I am still a member of my organisation Parliament Democracy Party and I am proud to identify with this organisation though it is not active today. It was the first organisation to fight for democracy in Burma. I sometimes call my colleagues who fought together with me before. We mostly communicate through phone, as many of my friends do not have computers.

I do not have ethnic identity. My parents are Mon but as I cannot speak Mon language I identify as Burmese. Ethnic identity is not important for me. The most important thing for me is to be able to speak Burmese. If I can speak Burmese then I can go everywhere in Burma and communicate with every ethnic groups. I cannot use Mon language everywhere.

I have been here in New Zealand for more than 9 years and I am a New Zealand citizen. However, I do not have a strong feeling or tie to this country. The situation is not getting better

in Burma but I will leave as soon as possible if I believe that things have changed in Burma and it is possible for me to go back.

I listen to news about Burma through online radio. I do not really read news. I'm on some mailing lists from friends so I read those emails sometime. If there were no internet then I feel like I would be a person who is blind and deaf. Since I arrived in New Zealand, I worked and saved money to buy a computer because here I cannot listen to short wave radio so I needed a computer for that. I realized that if I don't have a computer then I won't know anything.

The internet is very important in maintaining culture. There are so many things about Burmese culture, tradition and language online so for those who think they lost their language they can use the internet to find information that they want.

For myself, I maintain Burmese culture though going to the monastery regularly and I also explain to young Burmese about our culture and beliefs when I get the chance.

I realize that every ethnic group here are very good at maintaining their culture and religion. We need to maintain our culture and tradition because this is a sign of where we belong. Our sense of belonging becomes loose when we do not have our own culture and tradition anymore. This is very important for Burmese children who were born here. They should know where they belong. Some children here still know who they are. They know that they are not Kiwi. They know that they are from Burma. However, they have difficulties with Burmese language. Many kids cannot speak the language anymore.

Using the internet helps us keep up to date with what's happening in Burma and I want to say that every Burmese should use it. It is a very effective communication mode so every household should have a computer and internet connection.

Burmese Version

၁၉၇၀မှာတောခိုတယ် ဒုတိယနှစ်ကျောင်းသား နယ်စပ်ကိုရောက်တယ်။ ဦးနုတည်ထောင် လိုက်တဲ့ ဒီမိုကရေစီပါလီမန်ပါတီအဖွဲ့ဝင်ဖြစ်တယ်။အဖွဲ့မဝင်ခင်ဝမ်းခမှာနေ သောင်ရင်းမြစ် ရေသောက်ငှက် ဖျားထိ ဆေးရုံတစ်လတက်ရတယ်။ ဆေးပညာလေသင်ခဲ့ ရတယ်၊တပ် ထဲဝင်လိုက် ရဲဘော်တွေ ကိုပြန်သင်ပေး စစ်သင်တန်းတက်သေးတယ်၊ ပြီးတပ်ရင်း ၂ ဆေး မှူးအဖြစ်စစ်ဆင်ရေးဆင်း တပ်ခွဲတိုင်း ဆေးမှူးရှိ တပ်ခွဲတိုင်း လိုက်ပေး ရတယ်၊ တိုင်ပွဲအ တွေ့အကြုံများသွားတယ်။ ပေါက်ကြိုင်းကော်မန်တိုကို အုပ်ချုပ်ရတယ်။အစက တော့ရုတ် တရက်ဆိုတော့ကြောက်တယ်၊ တပ်သားအများကြီးကိုတာဝန်မယူရဲသေးဘူး၁၈ လောက် နဲ့စပြီးနောက် ၁၀၀ ကျော်သွားတယ်။

ကိုယ့်ကိုယ်ကိုသာမန်လူလို့သတ်မှတ်တယ်၊ တာဝန်ယူတာတော့အကြီးကြီးဘဲ ဟိုတုန်းကလည်းအ ရာရှိပေမဲ့ရဲဘော်လိုဘဲနေတယ်။ စားစရာရှိရင်လည်းအတူတူစားကြတယ်၊ ကိုယ်ရဲ ဘော်တွေပိုက်ဆံ လိုတယ်ဆိုရင်လည်း ကိုယ်ဟာကိုစီစဉ်ပြီးလုပ်ပေးတယ်။

အရင်တုန်းကတော့တော်လှန်ရေးသမားလို့သတ်မှတ်တယ်၊ အခုချိန်က မသတ်မှတ်တော့ ဘူးလေ ဘာမှမလုပ်တော့တာ၊ လူတွေကပြောကောင်းတိုင်းပြောကြတာ၊ တော်လှန်ရေး ကဘာမှန်းမသိဘူး။ လက်နက်ကိုင်လို့အစိုးရကိုထချတာဘဲတော်လှန်ရေး လို့ထင်နေ ကြတယ်၊တကယ်တော့တော်လှန် ရေးသမားဆိုတာ လက်နက်ကိုင်တိုင်တော် လှန်ရေး မဖြစ်လာဘူး၊ဦးနေဝင်းအစိုးရလည်းသူကိုသူ

တော်လှန်ရေးအစိုးရလို့ပြောခဲ့သေး တယ်လေ။ သူကောင်စီကိုလည်းတော်လှန်ရေးကောင်စီလို့ ပြောခဲ့သေးတယ်၊ ဒီဘက်လူ တွေလည်းတော်လှန်ရေးသမားလို့ပြောနေကြတယ်၊ တော်လှန် ရေးသမားခြင်းတူတူဘာလို့ မပေါင်းကြတာလဲ၊သဘောပြောရမယ်ဆိုရင်လေ။ တော်လှန်ရေး သမားတူတူပေါင်းရမှာပေါ့။ သူတို့မပေါင်းကြဘူး။ အဲ့ဒီလူတွေကတော်လှန်ရေးဆိုတာဘာမှန်း ကောင်းကောင်းမသိဘူး ဖြစ်နေတယ်။ ဥပမာ တဂုတ်ကိုကြည့်မယ် သူအစိုးရကိုဆန့်ကျင်တဲ့သူကို တန်ပြန်တော် လှန်ရေးသမားလို့ခေါ်တယ်၊ ရှေရှားလည်းအဲ့လိုဘဲ၊ဦးနေဝင်းကလည်းတော်လှန်ရေး သမား ဒီဘက်ကလည်းတော်လှန်ရေးသမားဆိုတော့ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုသိဖို့လိုတယ် ငါဟာတော်လှန် ရေးသမားလား တန်ပြန်တော်လှန်ရေးသမားလား တရုတ် နဲ့ရုတ်ရှားတို့ကတော့သူတို့ကိုယ်သူတို့ တော်လှန်ရေးသမားလို့ယူဆတယ် သူတို့လုပ်ရပ်ကမှန်တယ်လို့လည်းယူဆတယ်၊ သူတို့မှားတယ် ဆန့်ကျင်တဲ့သူတွေကတန်ပြန်တော်လှန်ရေးသမားဖြစ်တယ်၊ ထိုနည်းအတူ ကိုယ်ကတော်လှန်ရေး သမားလို့ယူဆရင်ကိုယ်လုပ်ရပ်ကကောင်းနေရမယ် တိုင်းပြည်အတွက်ပေါ့။ ပညာရေး၊ကျန်းမာရေး၊ စီးပွါးရေး ဒါတွေကိုကောင်းအောင်လုပ်ပေး နိုင်မှတော်လှန်ရေးသမားဖြစ်လာမယ်၊ တိုက်နေရုံတော့ တော်လှန်ရေးသမားမဖြစ်လာဘူး၊ စစ်တိုက်ရင်တော့စစ်သားဘဲဖြစ်လာမယ်၊ တော်လှန်ရေးသမား မဖြစ်လာဘူး၊

လူတိုင်းကတော့ကိုယ်အမျိုးကိုယ်ချစ်ကြတာဘဲ...Nationalist or patriotic ပေါ့။ ကိုယ်အမျိုးကိုယ် ချစ်တာဘဲကိုယ်အမျိုးကလွဲလို့တစ်ခြားအမျိုးကို ပိုပြီးတော့မချစ်နိုင်ဘူး လေကိုယ်အမျိုးကိုပိုချစ်ကြမှာ ပေါ့။ဒီတိုင်းပြည်ထဲမှာနေနေတဲ့သူတွေအားလုံးကကိုယ့်ရဲ့ သွေးချင်းသားချင်းတွေ၊ အဲ့ဒီထဲ မှာတခြား နိုင်ငံကလာတဲ့တဂုတ်တွေကုလားတွေရှိတာဘဲ ဒါတွေလည်းဒီနိုင်ငံမှာမွေးတော့ကိုယ်အမျိုးတွေ ဘဲ..သူတို့ကိုလည်းစချစ်ရတော့မှာလေ...ဒီနိုင်ငံမွေးတဲ့သူတွေအားလုံးကကိုယ်အမျိုးသားတွေဘဲလို့သ တ်မှတ်တယ်၊ဒါကိုတော့ပိုချစ်တာပေါ့၊

ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီပါတီမှာဝင်လုပ်ခဲ့ဘူးတယ်။ အဓိကရည်ရွယ်ချက်က နေဝင်းအစိုးရ ရဲ့အုပ်ချုပ်မှ ကိုတော်လှန်ချင်လို့ပါဘဲ။နေဝင်းကသူရဲ့အစိုးရကိုဆိုရှယ်လစ်အစိုးရလို့ပြော တယ်ဒါပေမဲ့သူတို့လုပ် တဲ့လုပ်ရပ်ကဆိုရှယ်လစ်နဲ့ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်တယ်။ နောက်အာ ဏာကိုအကြွင်းမဲ့ပိုင်ဆိုင်ပြီးသေ နတ်ပြောင်းကနေအာဏာကိုယူထားတယ်။

တို့ငယ်ငယ်တုန်းကဖက်ဆစ်ဂျပန်လို့ပြောကြတယ်။ ကြီးလာတော့ဒီဖက်ဆစ်စကားလုံးဟာငါတို့မြန် မာစကားလုံးလည်းမဟုတ်ပါလား။ နောက်ဦးနေဝင်းကိုတော့ဘယ်သူမှာဖက် လို့ ခေါ်ကြပါလား၊ ဒါနဲ့ဒီနေဝင်ဖက်ဆစ် အစိုးရကိုတော်လှန်ရမယ်ဆိုတဲ့အသိနဲ့လက် နက်ကိုင် ခဲ့တယ်။ ဒါကြောင့် လည်းပါလီမန် ဒီမိုကရေစီပါတီအဖွဲ့ကိုဝင်ပြီးဒီမိုကရေစီတိုက်ပွဲကို စတင်ခဲ့တယ်။ အဖွဲ့ကို၁၉၇၀ ခုလောက်ကတည်းက စတင်တည်ထောင် ခဲ့တာလေ။ အခုတော့နာမည်လောက်ဘဲရှိပါတော့တယ်။ အဖွဲ့အစည်းတော့မရှိတော့ပါဘူး။ ဒီအဖွဲ့အ စည်းရဲ့အသင်းဝင်တစ်ယောက်လည်းဖြစ်နေတုန်းဘဲ။ ဒီအဖွဲ့အစည်းရဲ့အသင်းဝင်ဖြစ်ရတာ လည်းဂုဏ်ယူတယ်။ အဖွဲ့အစည်းမှာလုပ်နေသေးတဲ့လူတွေနဲ့ လည်းတခါတလေအဆက် အသွယ်ရှိတယ်။ဖုန်းနဲ့ဘဲအဆက်အသွယ်လုပ်လေ့ရှိတယ်။ အင်တာ နက်ကိုမသုံးဘူး။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်တွေကလည်းဆင်းရဲတော့ကွန်ပျူတာ မသုံးနိုင်ဘူး။

မိမိကိုယ်ကိုဗမာလို့ဘဲသတ်မှတ်တယ်။ မိဘကမွန်တွေဘဲဒါပေမဲ့မွန်စကားမတတ် ဘူးတော့ဆိုတော့ ဗမာလို့ဘဲသတ်မှတ်တယ်။ တိုင်းရင်းသားဖြစ်ရတာအရေးမကြီးဘူး။ အရေးကြီးတာက ဗမာစကားပြော

တတ်ဖို့လိုတယ်။ ဗမာစကားတတ်ရင်မြန်မာပြည်တပြည်လုံးကိုသွားလို့ရတယ်။ ဗမာပြည်သားလိုဘဲ သတ်မှတ်တယ်။

ဒီမှာလာနေတာ၉နှစ်ကျော်ပြီးနောက်ဒီနိုင်ငံသားလည်းဖြစ်တယ်။ ဒါပေမဲ့ ဘာမှမခံစားရ ဘူး။ နောက်ဒီမှာနေဖို့လည်းတခါမှမစိတ်ကူးဘူး။ ကိုယ်နိုင်ငံသာပြောင်းလဲ သွားမယ်ဆို ရင်အခုချက်ခြင်းထပြန်မယ်။ မြန်မာပြည်ကဖြစ်တဲ့သတင်းမှန်သမျှကိုနားထောင်တယ်။ တိုင်းရင်းသားသတင်း လည်းဖြစ်နိုင်တယ်။ နောက်မေးလ်လင်းလစ်တွေကနေသတင်းလည်းရတယ်။

အင်တာနက်သာမရှိဘူးဆိုရင်တော့ မျက်စေ့ကန်းနားကမ်းဘဲ။ ဒီမှာကရေဒီယိုကိုလည်း အသုံးပြုလို့မရဘူး။ ဒီကိုရောက်အလုပ်စဝင်တာနဲ့ကွန်ပျူစဝယ်လိုက်တယ်။ အင်တာနက် ကွန်ပျူတာသာမရှိရင် တော့ဘာမှသိတော့မှာမဟုတ်ဘူးလေ။

ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုကိုထိန်းသိမ်းတဲ့နေရာမှာအင်တာနက်ကအသုံးဝင်တယ်။ ဘာဖြစ်လဲဆို တော့အင်တာနက်ထဲမှာ ရိုးရာဓလေ့နဲ့ပတ်သက်တဲ့ အကြောင်းအရာများကိုတင်ထားတဲ့ ဝက်ဆိုက်တွေရှိတယ်။ တချို့ကရိုးရာပျောက် တဲ့သူတွေလည်းရှိတယ်။ ဒါကိုဖွင့်ကြည့်ရင် ကိုယ့်မသိတဲ့ရိုးရာယဉ် ကျေးမှုအကြောင်း တွေသိနိုင်တယ်။

ကိုယ်တစ်ယောက်ထဲအနေနဲ့ဆိုရင်တော့ ဘာသာရေးနဲ့ပတ်သက် လို့ကတော့ အချိန်မှန်မှန်ကျောင်းသွားတယ်။ လူငယ်ကြီးရင်ကြီးသလိုပြောပြတယ်။ ဒီမှာ ကတိုင်းရင်းသားတိုင်း ကသူတို့ရဲ့ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုကိုထိန်းသိမ်းထားကြတာဘဲ။ ဘာကြောင့် ထိန်းသိမ်းထားရမလဲ ဆိုရင်တော့ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုဆိုတာကကိုယ့်ရဲ့ဇာတိမာန်ကိုပြတာဘဲ။
ယဉ်ကျေးမှုမရှိတော့ဘူးဆိုရင်တော့ဇာတိမာန်ကအလိုလိုနဲ့လျော့သွားလိမ့်မယ်။ အဲ့ဒါ ကြောင့်အရေးကြီးတယ်လိုထင်တယ်။ ဒီမှာမွေးလာတဲ့ကလေးတွေကဇာတိမာန်ရှိဖို့လို တယ်။ ငါကမွန်ငါက ဗမာဆိုတဲ့မာန်မာနလေးတွေတော့ရှိသင့်တာပေါ့။ ဒီကလေးတွေက တော့သူတို့ရဲ့မျိုးရိုးက ဘာတွေလဲ ဗမာဆိုလဲဗမာ၊မွန်ဆိုရင်လည်းမွန်ပေါ့။ ဒါပေမဲ့ဘာသာ စကားကိုတော့သူတို့လိုက်လို့မမှီတော့ဘူး။ ကလေးတွေကတော့ သူတို့ကိုဝိမဟုတ်ဘူး ဆိုတာသိကြတယ်။ သူတို့ကမြန်မာပြည်ကလာတယ် ဆိုတာကိုသိနေကြတယ်။

အင်တာနက်ကိုအသုံးပြုခြင်းဟာမျက်စိပွင့်နားပွင့်တယ်။ အကုန်လုံးကိုသိနေရတယ်။ အားလုံးကလည်းအသုံးပြုသင့်တယ်လို့ထင်တယ်။ အင်တာနက်ကိုကိုယ်အသုံးပြုချင်သလို သုံးလို့ရတယ်။ နောက်ဆက်သွယ်ရေးပိုင်းမှာအသုံးဝင်တယ်။အိမ်တိုင်းမှာရှိသင့်တဲ့အ ရာ တွေပါ။

Appendix 4: Interviewee 3, 11 October 2009, Henderson, Auckland

English and Burmese Interview Summary

Age: 25+

Ethnicity: Karen

Gender: Male

<u>English Version</u> [unedited]

When I was young I lived with my parents in southern Burma. Because of military operations, we could not lived in our village anymore so we came and lived in a refugee camp in Thailand. Through UNHCR's help, we came to New Zealand in 2006. I studied in the camp and went to a theological school but I did not finish it.

I usually identify as a Karen, but to Kiwi friends I introduce myself as someone from Burma but I explain that I am not Burmese/Burman. Karen identity is very important because I want to maintain our people. If we do not identify as Karen then we will become Kiwi or just Burmese, and Karen will disappear one day. This is something from our ancestors so we have to maintain it. We have our culture, tradition and history, which is different from other ethnic groups in Burma. And we also have our languages. I am proud to be Karen and I speak Karen with my family at home and with some Karen friends at school. I grew up in a refugee camp where everyone spoke Karen. I went to a Karen language school and, in that situation, we didn't need to worry about losing the Karen language, but here when we go to school and talk with friends, it is all in English. The only time we can read Karen language is through reading news and speaking at home with families. So we are in a position where we could lose our language. It is also important – in Burma we are not allowed to learn Karen in school so the language is in a position that it could be lost one day if we don't maintain it

There are divisions among ethnic groups who came to New Zealand. We have our own Karen community. I think each ethnic group has their own group with the purpose of maintaining their culture and traditions. Sometime we work together for social issue like going to church or monasteries together, and sometime when there are political events ethnic groups will come together but there are some groups like Kachin and Chin who do not associate themselves with politics.

I am not aware of or have come across any discrimination against me by Kiwi people. All my friends here treat me as a human being and there is no division among us because we came from a different background. That is a good thing.

I use the internet at least three hour a day. When I log in I check my email, read news Kwekalu (Karen news website) and other Burmese news from various website. In a country where everyone speaks English, it is important to read Karen language news. We are worried that our language can be lost so we need to read in it regularly to maintain it. And sometime I chat with friends in Burma, the Thai-Burma border and those who are overseas. I am only interested in news that happened in the border and I do not like to read news about things that happening

inside Rangoon. Sometime my friends send me some news to my email and if it is important then I forward it to other people.

Since I arrived here some friends and I set up a Karen youth group with about 30 young people. Through the internet, I have read news and saw pictures of Karen important rituals such as Tying Wrist Ceremony and Karen New Year that were organized by Karen communities in Australia, USA and UK. We cannot do things like that in New Zealand before so this encourage me to set up a youth group that will organize these necessary cultural activities.

Our aim is to maintain our *Karen-ness* and our culture and language. We have organised cultural festivals like wrist tying and Karen New Year. Nobody organised that kind of activity before. Through the internet, I realised that Karen in other countries could do cultural activities so that encouraged me to set up the group and organise our Karen cultural festivals. We have regular meetings and as a leader of the group I use a computer, the internet. I also use the web to phone members about our youth activities and things that we do here.

I also use the internet to download music in Karen language. I do not really listen to Burmese and English songs because I do not understand them. Saw Danny is my favorite Karen singer, who is a refugee as well. Many of my friends here like him and we love his music. We often exchange songs that we have downloaded from the internet.

The internet is very important for our people and our new generation as well. We should digitise our history books and important documents about Karen and put them on the internet. This will be useful for the Karen new generation.

<u>Karen Version</u>

လၢညါယအိၣ်လၢပကစ၊်တ၊်လိ၊်တ၊်ကျဲပှၤကိးဝဲဒၣ်လၢကိ၊်သူလ့ၤန္ၣ်ဘၣ်ဆၣ်ခီဖျိပအိၣ်တသ့ဒုၣ်ဒၢဟဲထိၣ်တဆိတဆိပဘၣ်ဃ့၊်ဝဲပဟဲအိၣ်လၢကိ၊်ကွဲၣ်တဲၣ်အပူၤဒီးအိၣ်လၢဒဲကဝိၤပူၤတခီတ၊်မၤတအိၣ်နီတမံၤအိၣ်ပထိၣ်ကွဲဒီးဖဲ၂၀၀၆အိကူးခုၥန္ၣ်တ၊်ရဲၣ်တ၊်ကျဲၤလၢယူၣ်ဆဲၣ်လၢပကဘၣ်ဟဲလၢနူဖံၣ်လဲၣ်ဒီးပဟဲတုၤဖဲအံၤဒီးဖဲပဟဲတုၤဖဲအံၤခီဒၢးတခီမ့၊်လၢဟဲတုၤမၤတ၊်တဘၣ်နီတမံၤအိၣ်ဒၣ်ထိၣ်ကွဲမီၤ.

ဖဲယဟဲတုၤသီဒဲကဝိၤပူၤအခါန္ၣ်ယလဲၤမၤတ၊်လၢပိၣ်လဲၣ်အပူၤတဘျိဖဲလၢယိၤကိ၊်ဒီလၢခံယဟဲကှၤလၢဒဲကဝိၤပူၤဒီးယအိၣ်ကွိဝံၤဖျိထိၣ်တိၤထိကွိဝံၤလဲၤထိၣ်လံာ်စီဆုံကွိဒီးအိၣ်ကွိဖဲန္ၣ်လွံ၊်နံၣ်ဘူးကဖျိထိၣ်ဘၣ်ဆၣ်တဖျိတတ်ဘၣ်.ဘၣ်ဟဲလၢနူစံၣ်လဲၣ်မီၤ.

ယတဒုးသ့ၣ်ညါလီၤယသးဒ်ယမ့၊်လံာ်စီဆုံကွိဖိဘၣ်.ပှၤမ့၊်သံကွ၊်လၢညါနမၤမနုၤလဲၣ်ဒီးပတဲအီၤလၢတ၊်လၢပမၤတနံၤဂီၤတနံၤဂီၤန္ၣ်ပကတဲလၢပမ့၊်လံာ်စီဆုံကွိဖိဒီးပတဖျိတဝ၊်ဘၣ်အယိတဲတသ့စ့၊်ကီးဘၣ်.လၢပှၤကံ၊်ဝံ၊်တဖၣ်အမဲာ်ညါမ့တမ့၊်မ့၊်သံကွ၊်ယၤဒီးယတဲလၢယဟဲလၢကိ၊်ပယီၤသနာ်ကှ့ယတမ့၊်ပှၤပယီၤကလုာ်ဘၣ်ယမ့၊်ပှၤကညီကလုာ်ဘၣ်ဆၣ်အါတက့၊်တသ့ၣ်ညါပှၤကညီကလုာ်အယိယဘၣ်ရဲ၃ုးက့ၤအဝဲသ့ၣ်ဒီန၊်ဟ၊်က့ၤဝဲလီၤမီၤ.

ယသကိးလၢအကဲာ်၊်ဝံ၊်တဖၣ်ဒုတနီဖးတ၊်ဒံးန္ၣ်ဘၣ်.တဟ်ဖုၣ်ထံၣ်ဖုၣ်ထိတ၊်ဘၣ်မ့မ့၊်တခီဟ်ပှၤဒ်ပကဲပှၤကညီဒ်သိးသိးလီၤ.ယတထံၣ်ဘၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်နီၤဖးတ၊်အဒူၣ်အဆၢစ့၊်ကီးဘၣ်.ဘၣ်ဃးတ၊်ဟ်ပနီၣ်လီၤပသးန္ၣ်ပကဲဝဲဒၣ်ပှၤကိ၊်ပယီၤဖိဒ်သရၣ်မုၣ်အဲလံးစ်တဲဝဲအသိးအဆိကတ၊်ပကဘၣ်တဲလီၤပသးလၢပကဲဝဲဒၣ်ပှၤကိ၊်ပယီၤဖိဒီးလၢခံတဲက့ၤလၢပကဲပှၤကညီကလုာ်မီၤ.ယဲယမၤဒ်နူၣ်ကဲဝဲဒၣ်ဘၢမံးစ်ခရဲမီၤအယိန္ၣ်တဘျိတခီပမ့၊်ဘၣ်ကွဲးလီၤ(ဖိၣ်သ့ၣ်မတၤသ့ၣ်နူၣ်)ယကွဲးလီၤပှၤကိ၊်ပယီၤဖိလၢက္ခပူၤန္ၣ်ယကွဲးဃုာ်ဒီးကညီမီၤ.

ဘၣ်မနုၤအယိအရှဒိၣ်လဲၣ်တခီဒုန္ၣ်ခီဖျိပသးအိၣ်လၢပကပ၊်က့ၤအီၤဒ်သိးပပှၤကလုာ်သုတလီၤမ၊်တဂ့ၤအဂိ၊်မ့၊်တ၊်ဟံးဃာ်က့ၤပမံၤတဖျၣ်မီၤကဝဲတ၊်ဟ့ၣ်သါလၢပမိ၊်ပပ၊်ပဖံပဖုအတ၊်ဟ့ၣ်သါလၢပကဲကညီကလုာ်ဒူၣ်မီၤ.လၢတ၊်ရဲ၃ုးပှၤကညီအဂ့၊်ဒုအလီၤတိ၊်လီၤဆီတအိၣ်ဘၣ်.ပတဲဝဲလၢပှၤကညီမ့၊်ပှၤကလုာ်လီၤဆီလၢကိ၊်ပယီၤပူၤတဒူၣ်ဘၣ်မနုၤအ

ဃိလဲ့ဉ်ကိၢ်ပယီၤအပူၤကလုာ်ဒူဉ်အိဉ်အါအဃိပတဲအဝဲသ့ဉ်လ၊ပကဲကလုာ်ဒူဉ်လီၤဆီလ၊ကိၢ်ပယီၤအပူၤတဘျိတခီဉ်တၢ်သံ
ကွၢ်ဒ်သိးပှၤကညီအိဉ်ဒီးအကျိာ်လီၤဆိစါဒီးအတၢ်ဆဲးတၢ်လ၊လီၤဆိစါ.မ့ၢ်လီၤဆိမီၤ.တၢ်သံကွၢ်မ့ၢ်အိဉ်ဒီးပစံးဆ၊လ၊ပအိဉ်ဒီးပကျိာ်
ပတၢ်ဆဲးတၢ်လ၊ဒီးပတၢ်စံဉ်စိၤတဲစိၤလ၊အလီၤဆိဒီးကလုာ်အဂၤတဖဉ်မီၤ.

ပှၤကညီအတၢ်ဆဲးတၢ်လ၊အိဉ်တခါလ၊ပမ့ၢ်လဲၤလ၊ပှၤမဲာ်ညါပဆိုလီၤပနီၢ်ကစၢ်မီၤ.ဖဲအံၤဒုးပတထံဉ်ဘဉ်ဘဉ်.ဘဉ်ဆဉ်ဒ်ကညီတ
ဂၤအသိးယယမၤအီၤညီနုၢ်လ၊ပှၤသးပှၢ်တဖဉ်အမဲာ်ညါမီၤ.ဒီးမ့မ့ၢ်လ၊တၢ်ဆဲးတၢ်လ၊တကပၤဒုယနီၢ်ကစၢ်တဂၤကကူသိးဝဲဒဉ်က
ညီအကူအကၤဖဲယလဲၤလ၊သရိဉ်ဒီးမ့ၢ်လဲၤပွဲတခါခါဒီးယဂ့်ကျဲးစၤကူကၤကညီတၢ်ကူတၢ်ကၤမီၤ.
ပတ်ဖျါထိဉ်ကလုာ်လ၊ပကူပကၤမီၤအဝဲသ့ဉ်မ့ၢ်တသ့ဉ်ညါပှၤလ၊ပမ့ၢ်ကလုာ်မတၤမတၤသနာ်ကမ့ၢ်ထံဉ်ဝဲလ၊ပကူပကၤတခီ
ကလီၤဆီဘဉ်လ၊အမဲာ်ဒီးကသ့ဉ်ညါဝဲလ၊ပှၤအ့ဂျဉ်နာ်ကတမ့ၢ်တဂူးဘဉ်တမ့ၢ်ခိဉ်ရံယါဘဉ်ပှၤဝဲန္ဉာ်မ့ၢ်ကမ့ၢ်ပှၤလီၤဆီတဂၤလီၤဉ်

ယဟ်ကဖလ၊ယသးလ၊ယကဲပှၤကညီအဃိဘဉ်မနုၤအဃိလဲဉ်နှဉ်ပမိပပါပဖံပဖုတဲဝဲပကဲပှၤကညီန္ဉာ်ပအိဉ်ဒီးတၢ်ဂ့ၤတၢ်
ဝါဒ်တၢ်အဲာ်တူၢ်တံၤတူၢ်တမုံၤဒီးပမ့ၢ်ပှၤလီၤဆီဒ်ကစၢ်ယွၤဆိဉ်ဂ့ၤပှၤလီၤဆီအဒိပမ့ၢ်ကွၢ်က့ၤဖဲတၢ်သးခုကစိဉ်တနာ်လီၤဒ်လ၊
ကိၢ်ပယီၤဖူၤအခါပပှၤကလုာ်တဖဉ်အတၢ်ကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့တအိဉ်ဘဉ်.ဒီးလ၊ခံပပှၤကလုာ်ဒိးန္နၢ်ဘဉ်က့ၤတၢ်သးခုကစိဉ်
ဒီးဘဉ်ဆိဉ်ဂ့ၤလီၤဆီဒဉ်တၢ်လ၊ကိၢ်ပယီၤအပူၤတုၤဒဉ်လဲာ်ပှၤတဲဝဲဒဉ်လ၊ပှၤကညီကဲဝဲဒဉ်ဆဉ်လ၊မုၢ်ထိဉ်ဒီးပတဲပှၤကညီ
ကျိာ်လ၊ပဟံဉ်လ၊သရိာ်ဒီးတဘျိတခီဉ်ပလဲၤလ၊ကွံပမ့ၢ်ထံဉ်လိာ်သးဒီးသကိးပှၤကညီဒီးပတဲလ၊ပှၤကညီကျိာ်ဒီးယဆိ
ကမိဉ်လ၊၂၄နဉ်ရံဉ်အတိၢ်ပူၤယတဲပှၤကညီအါန္နၢ်ဖံးယတဲပှၤကညီကျိာ်မီၤ.ယဒိဉ်ထိဉ်လ၊ဒဲကဝိၤအပူၤဒိးပကတိၤကညီ
ကျိာ်ဒီးပတဘဉ်လိဉ်ဘဉ်ယိဉ်ဝဲဒဉ်လ၊ပကျိာ်ကလီၤမ၊်ဘဉ်.ကတိၤဒုသ့ဒဉ်ကယၢဉ်ဘဉ်ဆဉ်တၢ်ကွဲးသ့ဉ်တဖဉ်သု
တလီၤမ၊်တဂ့ၤအဂိၢ်ပကဘဉ်ဖးလံာ်ကညီစ့ၢ်ကီးမီၤ.ယဆိကမိဉ်ပမ့ၢ်တဟံးဃာ်ဂၢ်ကျၤက့ၤပကျိာ်ဒုမ့ၢ်တနံၤကလီၤမ၊်နှၢ်ပှၤမီၤ.

ယဆိကမိဉ်လ၊အဝဲသ့ဉ်ကမၤလီၤဖးအသးဒဉ်ခီခီဖျိပမ့ၢ်ကလုာ်ဒူဉ်လီၤဆီလိာ်သးဒိးတၢ်ဂ့ၢ်ဒ်သိးဒိးတၢ်ဟံးဃာ်ဂၢ်
ကျၤမံၤဖ်ကဒ္ဉာ်.ဒ္ဉမ့ၢ်ဒ်သိးအပှၤကလုာ်သုတလီၤမ၊်တဂ့ၤအဂိၢ်မီၤ.အဒိဒ်သိးပဝဲပှၤကညီပှၤကၢၢ်ဖြဉ်ရိဖြဉ်ပပှၤကလုာ်
လ၊ကအိဉ်ယူအိဉ်ဖိးဒ်သိးပသုတဟါမ၊်လ၊ကလုာ်ဂၤအကျါတဂ့ၤတမ့ၢ်တမၤဖ်နှဉ်ခါဆူမဲာ်ညါအနံဉ်တဆံပပှၤကလုာ်အကျိာ်
ဒီးတၢ်ဆဲးတၢ်လ၊တဖဉ်ကဟါမ၊်အဃိအဝဲသ့ဉ်စ့ၢ်ကီးကျဲးစၤမၤတၢ်တမံၤဃီဒ်ပှၤအသိးယဆိကမိဉ်ဒ်နှဉ်မီၤ.
တၢ်နီၤဖးအဆ၊ကဒဲကဒုဒုအိဉ်အသိးတၢ်မၤသကိးတၢ်အိဉ်စ့ၢ်ကီးဘဉ်ဆဉ်လ၊ပှၤဂ့ၢ်ဝိတကပၤမ့ၢ်တအိဉ်သနာ်က့
လ၊တၢ်ဘျဉ်တၢ်ဘါတကပၤခီဒုအိဉ်မီၤ.အဃိတၢ်ဘျဉ်တၢ်ဘါကၢ်ဖြဉ်ဂၢ်ဖြဉ်ပှၤမ့မ့ၢ်လ၊ပှၤဂ့ၢ်ဝိတကပၤယတထံဉ်အါ
လ၊်ကဲဆိးဘဉ်.လ၊ထံဂူၢ်ကိၢ်သဲးတကပၤစ့ၢ်ကီးဒီးတၢ်ဟ်ဖြဉ်မၤသကိးတၢ်ဒုကအိဉ်ဒဉ်လ၊ပှၤပယီၤဖိအကျါန္ဉာ်မ့မ့ၢ်ဒ်သိးဒီး
ပှၤဒ္ဓကဒ္ဉာ်တဖဉ်တမၤဘဉ်ထွဲအသးဒီးထံဂူၢ်ကိၢ်သဲးအါအါဘဉ်.နာ်က့တဲတဘဉ်ဘဉ်ယတထံဉ်သ့ဉ်ညါခဲလာ်အဃိမီၤ.

တဘျိတခီဉ်ပတဲသကိးလိာ်ပသးဘဉ်ဆဉ်ခီဖျိပပှၤသးစ၊်တဖဉ်တထံဉ်ဃုာ်သးတလီၤပလိာ်ဒီးပှၤအဃိပမၤတသ့စ့ၢ်ကီးဘဉ်.
ယဲတခီယဆိကမိဉ်လ၊တၢ်အံၤဘဉ်ထွဲဒီးပှၤလီၤမီၤ.

စးထိဉ်လ၊ယဟဲတုၤဖဲအံၤယစးထိဉ်ကရ၊ကရိထိဉ်သးစ၊်ဖဲအံၤတဖဉ်မ့ၢ်အဂ့ၢ်ဒ်လဲဉ်ဖဲယဟဲတုၤအခါယတထံဉ်ကညီ
ဖဲအံၤမၤလ၊ကပီၤနံၤဒိဉ်နံၤထိဒ်ကညီနံဉ်ထိဉ်သိဒီးလါခူးကံၢ်စုတဖဉ်ဘဉ်.ဒီးဖဲပကွၢ်လ၊တၢ်ကစိဉ်အပူၤဒီးပထံဉ်ဘဉ်
လ၊ပှၤကညီလ၊ကိၢ်အဂၤဒ်အီးစတြ့လယါအဓဲရကၤဒီးယူဉ်ခွဉ်တဖဉ်မၤလ၊ကပီၤဝဲနံဉ်တဖဉ်ဒီးယသးအိဉ်မၤစ့ၢ်ကီးဖဲအံၤ
ကရ၊ကရိထိဉ်သးစ၊်တဖဉ်မီၤ.

အစ့ၤကတၢ်တနံၤဉုနဉ်ရံဉ်ဒီးခီဖျိယသူဝဲဒဉ်ဒဲလ်အးအဃိယအ့ထၢဉ်နဲးန္နဉ်အကဘ့ၢဒီးတဘျိယအိးထိဉ်ကနဉ်တၢ်သးဝံဉ်
ဒီးခွးထ့ဒီးသကိးတဖဉ်ဒီးခွဲးအံမ့လ်ဒီးကွၢ်တၢ်ကစိဉ်ဒီးတၢ်လ၊ယမၤအီၤအယံာ်ကတၢ်ဒုအိဉ်ဒဉ်တဘျိဘျိမ့ၢ်ဝဲခွးထ့ဒီးတ
ဘျိဘျိမ့ၢ်ဝဲတၢ်ကွၢ်တၢ်ကစိဉ်မီၤ.တၢ်ကစိဉ်တခီအိဉ်တဘျူးခါဒီးခီဖျိခိဉ်နဲးရၢဉ်တခီကဒုအယိန္နဉ်တဘျိတခီဉ်အိးထိဉ်ဒီး
ဘဉ်ခိးဝဲဒ်နှဉ်ဒီးတနံဉ်နှဉ်ယဖးတၢ်ကစိဉ်အစ့ၤကတၢ်တနဉ်ရံဉ်ဒီးတၢ်ကစိဉ်လ၊ယဖးတဖဉ်မ့ၢ်ဝဲကွဲးကလု၊်.ခွဉ်ဉအ့ဉ်ယဉ်
ဝတံဉ်ဒီးကညီတၢ်ကစိဉ်ဒ်နှဉ်တဖဉ်မီၤ.ဒီးယဖးဝဲဒဉ်တၢ်ကစိဉ်လ၊ကျိာ်သ၊ခါလီၤ.

တၢ်ကစိဉ်လ၊အကဲထိဉ်အသးလ၊ကိၢ်ဆ၊ဒီးတၢ်ကစိဉ်လ၊အကဲထိဉ်လ၊ကလုာ်ဒူဉ်အကျါတဖဉ်မီၤ.တၢ်ကစိဉ်ဒ်သိးအိဉ်ဆါစူး
ကွံဉ်ဒီးကလုာ်ဒူဉ်တဖဉ်မ့မ့ၢ်တၢ်ကစိဉ်လ၊အဟဲလ၊ခူလ၊ဝ့ၢ်တဖဉ်ယတသးစဲဘဉ်.အဒိဒ်မ့ဉ်အူလီၤဟ်ခဲအံၤခဲအံၤလ၊ဝ့ၢ်တ
ကူဉ်ဒီးဟုသးအပ္မၤထိဉ်ထဲလဲဉ်ထဲလဲဉ်တဖဉ်ယတသးစဲဒိဉ်ဒိဉ်ဘဉ်.ဘဉ်ဆဉ်ပကြားသ့ဉ်ညါမီၤခိဖျိတၢ်သ့ဉ်တဖဉ်အံၤကဲထိဉ်
လ၊ပထံပကိၢ်ပူၤအဃိပကြားသ့ဉ်ညါမီၤ.ဘဉ်ဆဉ်ယနီၢ်ကစၢ်တဂၤယတသးစဲအီၤအါအါဘဉ်.တၢ်ကဲထိဉ်အသးလ၊ထံဆ၊
ကိၢ်ဆ၊ဒီးထံဂူၢ်ကိၢ်သဲးတဖဉ်အရ့ဒိဉ်လ၊ယဂိၢ်မီၤ.

ယခုဲးထ့ဒီးသမူသကိးလ၊အဟဲလ၊ကွိဉ်တဲဉ်တကပ၊ကိ်၊ပယီ၊ဒီးတနီ၊လ၊ယူဉ်အဲးစ်တကပ၊ယသကိးအိဉ်ခံဂ၊သ၊ဂ၊လ၊ကိ်၊ပယီ၊အပူၤဒီးခဲလၵ်မ့်၊ပှၤကညီဒီးအဝဲသ့ဉ်အသးတစဲလ၊ထံဂူ၊ကိ်၊သဲးဘဉ်.ယတဲပူးအဝဲသ့ဉ်လ၊ထံဂူ၊ကိ်၊သဲးတ၊ဂ့၊တဖဉ်ဒီးအဝဲသ့ဉ်ပျံ၊တ၊ဒီးဘဉ်ယိဉ်တ၊လ၊အတ၊ဘံဉ်တ၊ဘ၊အဂိ်၊အိဉ်စ့၊ကီးမီ၊.တဘျိတခီဉ်ယသကိးတဖဉ်ဆ၊နှ၊ယ၊တ၊ကစီဉ်လ၊အံမ့လ်အပူၤဒီးမ့မ့်၊တ၊ကစီဉ်လ၊အရှဒိဉ်ဘဉ်ဃးထံဂ့၊ကိ်၊ဂ့၊တဖဉ်ယဆ့၊ကဒါက့၊ဆူယသကိးအဂ၊တဖဉ်အအိဉ်.

ယသူဝဲဇဉ်hi5ဒီး Facebookတဖဉ်မီ၊.အိးထိဉ်ကွ၊်တဘျိတခီဉ်လီ၊.ယတသ့ဉ်ညါအကျိ၊အကျဲလ၊ယကသူအီ၊ဒ်လဲဉ်ဘဉ်.ဒီးတဘျိတခီဉ်ယကန်၊တ၊်သး၀ဲဉ်ဒီးကွ၊်ကီဒီး်တ၊်လ၊ယူ၃ူးအပူၤန္ဉ်အါတက့၊်ပှၤကညီအတ၊်သး၀ဲဉ်တဖဉ်ဒီးကီ၊လ၊၀ါတ၊်သး၀ဲဉ်လ၊အထိဉ်သီလ၊အမုာ်တဖဉ်မီ၊.ပယီ၊တ၊်သး၀ဲဉ်ဒုအိဉ်ဇဉ်ယမ၊နှ၊်ဇဉ်လ၊ယသကိးပှၤကညီတဖဉ်အိဉ်မီ၊.

ပှၤလ၊ယဘဉ်သူဉ်ဘဉ်သးမ့်၊၀ဲဇဲနံဉ်ခီဖျိအကလု၊်လီ၊အဲဉ်ဒီးအတ၊်သး၀ဲဉ်အဖျဉ်တဖဉ်ယဘဉ်သူဉ်ဘဉ်သးအီ၊ဒီးအ၀ဲလူ၊တ၊်ဆ၊ကတိ်၊ချူးစ့၊်အဒိစံးတ၊်ပှၤကညီတ၊်သး၀ဲဉ်လ၊ပျ၊်တုတုတုတဖဉ်နှဉ်ယကနဉ်တမုာ်ဒီးတ၊်သး၀ဲဉ်လ၊အသး၀ဲဉ်၀ဲခဲအံ၊တဖဉ်မ့၊်ခုအခဲအံ၊အယိယကနဉ်မုာ်မီ၊.ဒီးယဖနုာ်လီ၊တ့၊်ဃာ်အ၀ဲတ၊်သး၀ဲဉ်လ၊ယလိတဲစိအပူၤဒီးလ၊ယခိဉ်ဖျူထ၊ဉ်အပူၤဒီးကနဉ်အီ၊မီ၊.မ့မ့်၊ပှၤလ၊ကိ်၊ပယီ၊ပူၤတခီယဘဉ်သူဉ်ဘဉ်သးဝဲဇဉ်ဆဲဉ်လ၊်သးဒီးအဲဉ်ဝါအတ၊်သး၀ဲဉ်အလိလုၤကွီ၊လ၊အဘဉ်ဃးတ၊်မံမိ်၊အထါနှဉ်ယဘဉ်သူဉ်ဘဉ်သးစ့၊်တ၊်သး၀ဲဉ်ဒုယကနဉ်အီ၊ခဲလ၊်လီ၊.ထံဂူ၊ကိ်၊သဲး,တ၊်ဘူဉ်တ၊်ဘါ,တ၊်အဲဉ်တ၊်ကွံနာ်က့ကနဉ်ယတခွဲလီ၊ဆီအီ၊ဘဉ်.

ယဘဉ်သးဇဉ်တ၊်သး၀ဲဉ်ဒ်ဖီးဖ်လီ၊တ၊်သး၀ဲဉ်ယိယိဖိမ့မ့်၊ရိုးက်ဒုတဘဉ်သူဉ်ဘဉ်သးထဲန္ဉ်ဘဉ်.ပှၤလ၊အကဘဉ်သူဉ်ဘဉ်သးဇဲနံဉ်ကအိဉ်၀ဲနီ၊.တနီ၊နှဉ်တသ့ဉ်ညါအီ၊ဘဉ်.အဒိဒ်ယသကိးတဂ၊အဟဲလ၊ထါမဟ့ဇဲကဝီ၊တကပ၊ဖဲယဒုကန်၊အီ၊ဇဲနံဉ်အခါအကနဉ်၀ဲဇဉ်မုာ်ဒီးဖဲလ၊အအိဉ်လ၊ဇဲကဝီ၊ပူၤအခါအ၀ဲတသ့ဉ်ညါ၀ဲဘဉ်.ပှၤသး၀်လ၊အအိဉ်လ၊ကိ်၊ဆ၊တဖဉ်အါတက့၊်အကွဲး၀ဲဇဉ်ဇဲနံဉ်မီ၊.

လ၊ပ၀ဲပှၤသး၀်၊အကျါပတသူအ့ထ၊ဉ်နဲးထဲန္ဉ်ဘဉ်.ဘဉ်ဆဉ်တ၊်လ၊အရှဒိဉ်လ၊ယဆ့၊လ၊အိဉ်လဲမ့သ့တခီယဃ့နှ့၊်လ၊အ၀ဲသ့ဉ်အအိဉ်ဒီးဆ့၊နှ့၊်အ၀ဲသ့ဉ်မီ၊.မ့မ့်၊လ၊တ၊်ဆဲးကျိးတခီယသူဝဲဇဉ်ယလိတဲစိ၊ဒိးဒုးဘျးဖဲအီ၊ဒိးယခိဉ်ဖျူထ၊ဉ်ယမ့်၊ကွဲးလ၊လိတဲစိ၊အပူၤခီယံဉ်မီ၊အယိယသူခံဘီးဒီးကွ၊်လ၊နကအဲဉ်ဒိးဒိဘဉ်အသးဒိးယသူဖ်နှဉ်ဒီးဆ့၊အီ၊ဒ်နှဉ်မီ၊.ပသကိးကဇဲကဇဲတခီယသူဝဲဇဉ်အ့ထ၊ဉ်နဲးဒီးဆ့၊သကိး၀ဲတ၊်သး၀ဲဉ်အါတက့၊်ပသူဝဲဇဉ်ဘလူထူးမီ၊.သး၀်၊တနီ၊သူဝဲခိဉ်ဖျူထ၊ဉ်တသ့ဒီးတနီ၊အနီ၊်က၀်၊အခိဉ်ဖျူထ၊ဉ်တအိဉ်အယိတသူဘဉ်ဘဉ်.

ယအ၊ဉ်လီ၊သ့အဒိပှၤပပှၤကညီကျိဉ်ပယူဉ်နံဉ်ခိးမ့်၊အိဉ်မထ၊နှာ်လီ၊တ၊်ဂ့၊်တ၊်ကျိ၊ဘဉ်ဃးပပှၤကလုာ်လ၊ခိဉ်ဖျူထ၊ဉ်ဒီးအဒိပပှၤကလုာ်မ့်၊လီ၊မ၊်ဘဉ်ဖုးပှၤဃုထံဉ်နှဉ်က့၊အီ၊သ့မီ၊ဘဉ်ဆဉ်ယတဆိကမိဉ်လ၊ပပှၤကလုာ်ကလီ၊မ၊်ဘဉ်ဒီးပကအိဉ်ဇဉ်လီ၊စိ၊လီ၊ထီဒီးပှၤသး၀်၊လ၊အအိဉ်ဖျဲဉ်ဖဲအံ၊တဖဉ်မ့၊်တနံ၊မ့၊်တသ့ဉ်ညါက့၊အထံးအခံဘဉ်ဒီးမ့်၊်ကွ၊်လီ၊လ၊အ့ထ၊ဉ်နဲးအပူၤဒီးဃုသ့ဉ်ညါက့၊ဝဲသ့မီ၊.

Appendix 5: Interviewee 4, 11 October 2009, Massey, Auckland

English and Burmese interview summary

Age: 30+

Ethnicity: Chin

Gender: Male

English Version [unedited]

I am from Chin State, in western Burma. I arrived here with my family three years ago. I strongly identify as Chin. I always want to identify as Chin when I introduce myself to people here in New Zealand. But people here do not know who or what Chin people are so I just tell them that I am Burmese and from Burma. But this is not what I want. However, some Kiwis who are interested in Burmese ethnic issues, I tell them about the differences between Burmese and Chin. I do not want to identify as Burmese because I am not Burmese. I am Chin. As long as I am alive, I will be Chin. I believe that everyone has an identity. Identity and nationality always go together. If you loose your identity then you loose your nationality so if we want our Chin nationality to exist then we have a responsibility to maintain it.

We have a plan to teach young people Chin language. We taught children last year with a weekly class. We are going to start this language class again in winter. Our language classes are informal as we do not have any organisation to run it. We have several volunteer teachers and we teach in people's houses. There are about 20 children learning and we have to divide them into two classes as the ages of our children are different. We have this language class because we realized that our children do not speak our mother language anymore, they only speak English. We have a concern that they may not know Chin language anymore so, with the purpose of maintaining our mother language, we set up this class.

We also have a plan to preserve and maintain our culture and traditional practices. It is important to do this as we are away from our country. We want to hold our festivals but we still can not do it as there are only a few Chin here. We hope we can do that one day as we realised that there are more Chin coming to live here. We also want to teach our younger generation Chin dance and song.

I use a computer at least one hour a day. I mostly log into Chin forum, a place where we can discuss and talk about so many things. In the forum, they have different topics about Chin that you can read and discuss. We can talk about religion, culture, social issues and even politics. And we can also discuss Chin literature.

I like using the internet because I can know what is happening with Chin people around the world and my Chin language ability has also developed. I can also learn more about Chin culture and traditions than what I knew before. I listen to songs written by famous Chin poets or writers who write about identity. I also read news from the internet and I only read news in Chin language. Because of news from the internet we could help our people back home who have faced famine. As soon as we got that news, we tried to collect donations and send them to Burma

through India. I also share important news that I get from the internet with my friends when we meet every week in church.

Burmese Version

မိသားစုနဲ့ဒီကိုလွန်ခဲ့တဲ့သုံးနှစ်လောက်ကရောက်လာတယ်။ချင်းလူမျိုးဖြစ်တယ်။တချို့ကဗ မာဘဲသိ တဲ့လူတွေကျတော့ ဗမာလိုဘဲပြောတယ်။ ဒါပေမဲ့ကိုယ့်ကိုယ်ကိုဗမာလို့မ ပြောချင်ဘူး။ ချင်းအကြောင်း တွေကိုသိမယ့်လူဆိုရင်တော့ချင်းတစ်ယောက်လိုမိတ်ဆက် တယ်။ နောက်ကီဝီတချို့ရှိတယ်လူမျိုးအ ကြောင်းတွေစိတ်ဝင်စားကြတယ်။ သူတို့ကိုတော့ချင်းဖြစ်တယ်နောက်ချင်းဟာဗမာနဲ့ဘယ်လိုကွာတာ လဲဆိုတာကိုရှင်းပြတယ်

ချင်းစာကိုတော့သင်ဖို့အစီအ စဉ်ရှိပါတယ်။မနှစ်တုန်းကချင်းစာသင်ပြီးပြီ။အားတဲ့အချိန် တစ်ပါတ်မှာ တစ်ရက်သင်ပေးတယ်။အခုလောလောဆယ်ဖြတ်ထားဆောင်းတွင်းပိုင်း လောက် ဆိုရင်ပြန်စမယ်။ အခုလာမဲ့လမှာပြန်စဖို့စီစဉ်ထားတယ်။အိမ်မှာဘဲသင်ပေးတယ်။ ဘာအဖွဲ့ စည်းမှမရှိဘူး အလကားသင်ပေးတာ။ကလေးတွေအယောက်နှစ်ဆယ် လောက် ရှိမယ်။ အသက်အရွယ်မတူကြဘူးတချို့က ဆယ်ကျော်သက်နဲ့ကလေးများရှိ တယ်အဲ့ဒီ တော့နှစ် တန်းခွဲထားတယ်။

သိတဲ့အတိုင်းဘဲကလေးတွေကအင်္ဂလိပ်လိုဘဲပြောနေတယ်။ နောက်ဆိုရင်ချင်းဆိုရင်မသိ တော့ဘူး ကျတော်တို့ဘာသာစကားပြောက်ဆုံးကုန်မယ်။ မိခင်ဘာသာစကားထိမ်းသိန်း တဲ့အနေနဲ့သင်ပေး တာဖြစ်တယ်။

ရိုးရာရင်ကျေးမှုကိုဘယ်လိုထိမ်းသိန်းတဲ့နေရာမှာဒီမှာကကြီးကြီးမားမားဘာမှမလုပ်နိုင် သေးဘူးလေ။ ဒါပေမဲ့အစီအစဉ်ရှိတယ်။ လူစုနေတာလေနောက်ကလေးတွေကိုရိုးရာပွဲ အကနဲ့သီချင်းတွေကိုသင် ပေးပြောပေးမဲ့ရည်ရွယ်ချက်တော့ရှိ တယ်။

အင်တာနက်ကိုသုံးတာကတော့နယ်အသီးသီးမှာရှိတဲ့ချင်းလူမျိုးတွေကြောင်းကိုသိရတယ်။ဘာတွေဖြစ် နေပြီလဲ။အင်တာ နက်အသုံးပြုခြင်းဖြင့်စာပေတွေတိုးတက်တယ်။ ယဉ်ကျေးမှု နဲ့ပတ်သက်တဲ့အ ကြောင်းအရာ ကိုလည်းသိရတယ်။ Identity အရေးကြီးတယ်အသက် ရှင်သရွေ့ဒါကရှိရမယ်။ လူတိုင်း ကအဲ့ဒါရှိတယ်။Identity ပျောက်ရင်လူမျိုးပျောက်တာဘဲ။ လူမျိုးမပျောက်အောင်တော့ကိုယ်ကိုတော့ ထိန်းသိမ်းရမှာပေါ့။

အင်တာနက်ကိုတနေ့တစ်နာရီလောက်သုံးဖြစ်တယ်နောက်အဲ့ဒီမှာသတင်းဖတ်တယ်။ နောက်ဆွေးလို့ ရတဲ့အကြောင်းအရာအများကြီးရှိတယ်လေ။ ဘာသာရေးလူမျိုးရေး နိုင်ငံရေးနောက် ယဉ်ကျေး မှုအ ကြောင်း တွေကိုယ်မသိတဲ့အရာတွေလည်းရှိတယ်လေ စာပေစကားတွေကအစ ဆွေး နွေးကြတယ်။

အဲ့ဒီဖော်ရန်မှာလူကြီးအသီးသီးကအသိပေးတယ်။ နိုင်ငံအသီးသီးကချင်းများကသတင်း ဖတ်ပြီးကျ တော်တို့ကော်မတီကိုအသိပေးပြီးဒီကတတ်နိုင်သမျှပါဝင်ကူညီဖို့အသိပေးတယ်။အများကြီးအကျိုးရှိတ ယ်။ချင်းတောင်တန်းမှာကြွက်ဝင်ပြီးအစားအစာမရှိတာနဲ့ပတ်သက်ပြီး မနှစ်က ကျတော်တို့ လုပ်အစီ အစဉ်လုပ်ကြတယ်။တတ်နိုင်သလောက်အလှူ ငွေကောက် ကြတယ်။ နောက်India ကိုပို့ပေးတယ်။

ထူးဆန်းတဲ့သတင်းတွေရတယ်ဆိုအချင်းချင်းဖလှယ်ကြတယ်။ဘုရားကျောင်းမှာပတ်တိုင်းဆုံတယ်
နောက်ဆွေးနွေးကြတယ်။

Appendix 6: Interviewee 5, 11 October 2009, Henderson, Auckland

English and Burmese interview summary

Age: 50+

Ethnicity: Karen

Gender: Male

<u>English Version</u> [unedited]

I am from southern Burma. I left my country in 1997 with my family because our village was burnt down by Burma soldiers. I brought my family to live in the refugee camp and we lived there for almost ten year before coming to Auckland in 2006.

My parents have already passed away and I still have some siblings who I do not have contact with. Since I arrived here I only could send one letter to them. I am not sure what happened to them as they live in a very remote jungle area so they do not have phones there. The only way to communicate is to send letters to them when people from Thailand go there. There are not a lot of people from Thailand going there so it is very hard for me. But I have cousins and an aunty in Thailand and I talk to them sometime though the phone.

I did farming when I was in Burma but since I arrived here I can't farm anymore. I don't have any job because I can't speak English. Since I arrived here I only study. But I find it very difficult to study because I can't memorise many things. If the teacher teaches me one day, I find I've forgotten everything the following day. I also have to learn how to use a computer and the internet as well. I learnt how to use computers for a month when I arrived and I was given one hour a day to use computers but me and my other friends are old. After the class other people go to the computer labs but me and my other friend come back to our house.

I first used a computer when I was over 50 and I was taught how to type English alphabets. Now I can type but I have concern to use computer without my children because I would break the computer so I hardly use it. I don't really have any interest in it. I think that it is not part of my life. The first time I saw a computer and touched the keyboard I felt it was too difficult for me and I don't spend time and try hard to learn it. Sometimes if I want to read news I ask my kid to open it for me and when I'm finished, I ask them to turn the computer off for me. The main reason that I cannot use the computer is because I can't read English. Another reason is because I do not have my own computer.

I like reading news from the internet and it is very useful. I read Kwekalu a lot. I get to know what's happening in Burma and I can keep up to date. Through Kwekalu, I knew one important accident with my cousin who was a Karen soldier. He was shot dead by Burmese soldiers. We were so upset about this and we realised that without the Kwekalu website, we'd hardly get any news from our community.

We don't worry about anything for our living here. We do not need to fear soldiers but I am still not happy here. I always remember our old place. We have so many friends in our community in Burma and it is nice to be in our community. I am planning to go back to Burma when there is peace and it is safe to live. If it is not safe then I will not go back. I think it might be hard to go

back and live there if the situation is not stable and we also do not have farms or property that we can invest in for our survival.

Karen Version

လၢအပူၤကွံာ်မၤလိဝဲဒၣ်တနာ်ရံာ်အိာ်ဒၣ်ဒိလိခံဘိာ်မၤလိအိာ်ဒၣ်အလါလီၤ.အခါအံၤယထိာ်ကွိဒ်ပှၤတီၤပူၤန္ဉာ်သရာ်မုာ်မၢပ လဲၤခိာ်ဖျူထၢာ်ယၢဒီးယသကိးတဂၤပသးပှၤ်အဃိပတလဲၤဘာ်.ကွိစံၢ်လီၤတဘျိပှၤအဂၤလဲၤမၤလိခိာ်ဖျူထၢာ်ပဝဲပဟဲကှၤ်ဆူ ပဟံာ်လီၤ.

ပှၤကလုာ်ဂၤဒုမၤဝဲကဘာ်လီၤဧါသၢာ်ဒီးတနီၤနိၤတဘာ်ကီးဘာ်အဝဲသ့ာ်ခီအသးစၢ်ဒီးလဲၤမၤလိဝဲန္ဉာ်ယၤတဂၤယသးတစဲဘာ် အစ့ၢ်တခီမ့ၢ်လၢယမ့ၢ်ယန်ၢ်ယၢယန်ၢ်ကီဒီးယတိၢ်နှ့ၢ်တၢ်တန္ဉ်ချချဘာ်.အဃိယတလိာ်ဂဲၤထဲန္ဉာ်ကီးဘာ်.ဘာ်ဆာ်ပမ့ၢ်ကျဲးစၢးနီၢ်နိၢ် ဒီးပနီၢ်ကစၢ်တဂၤအခိာ်ဖျူထၢာ်မ့ၢ်အိာ်ဒုတကီထဲန္ဉာ်ညါကီးပ့ာ်လဲာ်ဖဲအိးထိာ်ပိာ်လီၤဒုမၤကသ့လီၤဧါသၢာ်.မ့ၢ်ကျဲးစၢးနီၢ်နိၢ်ဒုမၤ ဘာ်နာ်က့လီၤက်ဒ်သိးတၢ်သးစဲတအိာ်လၢတၢ်မၤလိတခါအံၤဘာ်.

ယစးထိာ်ဖိာ်ခိာ်ဖျူထၢာ်အခိာ်ထံးတဘျိလၢယသးအိာ်ထိာ်လံယဲၢ်ဆံလံန္ဉာ်,ဟဲတုၤဖဲအံၤမးဖိာ်ဘာ်ခိာ်ဖျူထၢာ်လီၤ.ထံာ်ဘာ်ခိာ် ဖျူထၢာ်အခိာ်ထံးတဘျိအခါဆိမိာ်ဒ်လဲာ်ကွၢ်လီၤခိာ်ဖျူထၢာ်ဒီးမၤတဘာ်ဘာ်ဇၢးတရ့စးကဲးဆိးဘာ်.လၢညါပအိာ်လၢဖဲကဝီၤပူၤ အခါဒုပထံာ်ဘာ်မီၤနာ်က့ခီဖြိတမ့ၢ်ပတၢ်တဘာ်ဃးဒီးပှၤဒီးပတမၤဘူးစုၢ်ကီးဘာ်.

ကစၢ်ခိာ်ဖျူထၢာ်မ့ၢ်အိာ်ဒုဖဲကွၢ်ကီဝဲကွဲၤကလုၢ်ဖိတၢ်ဖိဒုကအိာ်ဒ်မၤမ့သ့မးမီၤ.ယဖိတဖာ်သိာ်လိယၤဘာ်ဘာ်ဆာ်သနာ်က့ပှၤအိး ထိာ်ဒုးကွၢ်ယၤခိာ်ဖျူထၢာ်ဒီးယမ့ၢ်ဒိးပ့က့ၤတခီယဘာ်ကိးက့ၤအဝဲသ့ာ်ဒီးအဝဲသ့ာ်ဟဲပ့နှ်ၢ်က့ၤယၤမီၤ အညီဧါဒုတဲတဘာ်ဘာ်ယထံာ်ယဖိတဖာ်မ့ၢ်ပ့က့ၤခိာ်ဖျူထၢာ်နှ္ဉာ်ပ့ဝဲတဆီဆီဒီးယဲယမၤတဘာ်ဘာ်.ယကပ့တဆီတဆီဒ်သိးအ ဝဲသ့ာ်နှ္ဉာ်ယမၤတဘာ်ဘာ်.ယမ့ၢ်ပ့တခီယပ့သံမ့ာ်အူတဘျိယီခဲလၢာ်လီၤ.မ့ၢ်ပှၤတၢ်ဟးဂီၤဧါတဟးဂီၤဧါယတွးတဘာ်ဘာ်. ဘာ်ဆာ်ယဆိကမိာ်လၢယတမၤဟးဂီၤပှၤအခိာ်ဖျူထၢာ်ဘာ်ခီဖြိယတဖိာ်ကဲးဆိးဘာ်.တဘျိဘျိယမ့ၢ်အဲာ်ဒိးဘာ်ကွဲၤကလုၢ် တခီယမၢယဖိအိးထိာ်နှ္ၢ်ယၤတုၤအဝံၤလီၤ.ယဖးဝဲဒၣ်ကွဲၤကလုၢ်ဒီးပယီၤကျိာ်တၢ်ကစိာ်တဘျိဘျိမီၤ.

ယအိာ်လၢကိၢ်ပယီၤလၢညါယမၤအိာ်ခုးဖဲအံၤတဘျိတလိာ်မၤအိာ်ခုးလ။ဘာ်.မ့မ့ၢ်တခီဘာ်မၤလိတၢ်မၤလိတၢ်လၢသးပှၤ်တခီယက နာ်ဘာ်ယၤဖးဃံးတိၢ်နိၢ်တၢ်တန္ဉ်ဘာ်.အိာ်ဖဲအံၤဒုမ့တမုာ်သနာ်က့ဘာ်ဟ်ဒၣ်လၢအမုာ်လီၤ.

ယဟဲတုၤဖဲအံၤယဆဲးကျိးန္ဉ်ဒၣ်ဒီးယတခွါဒီးယမုဂၤလၢအိာ်လၢယီၤကိၢ်မ့မ့ၢ်ယဒီပုၢ်ဝဲၢ်တဖာ်နှ္ဉာ်အိာ်ဒၣ်လၢကစၢ်ကလိကဆူးဒီးအ ဂၤခံဂၤဒုအိာ်လၢသဝီယဆဲးကျိးအဝဲသ့ာ်လၢဟုမ့ၢ်က့ၤဘာ်အတိၢ်ဒီးယဘိးဘာ်သ့ာ်ညါအဝဲသ့ာ်လၢပအိာ်တၢ်လိၢ်ဖဲအံၤဖဲအံၤဆဲး ကျိးဒၣ်လၢလံာ်ပရၢလီၤ.ခီဖြိအဝဲသ့ာ်အိာ်လၢကိၢ်ပယီၤအဃိစးထိာ်လၢယဟဲအိာ်ဖဲအံၤန္နၢ်သၢနံာ်လံယဆ့ၢလံာ်ပရၢန္နၢ်ဒၣ်တဘျိလီၤ. ဘာ်မနုၤလဲာ်ယမ့ၢ်အဲာ်ဒိးဆ့ၢတခီယဘာ်ဆ့ၢခီဖျိဝဲယီၤကိၢ်မီၤ.ဘာ်ဆာ်ပှၤလၢယီၤကိၢ်က့ၤဆူန္ဉာ်တခီစ့ၤအဃိကျဲတညီဘာ်.

လၢညါပအိာ်လၢဟှၤကညီအကျါဇၢဉ်ပတံၤသကိးအါပသ့ာ်ညါပှၤအါဒီးမ့ၢ်ပလိၢ်ပကျဲအဃိပအိာ်မုာ်ဖဲအံၤဒုတမ့ၢ်ပလိၢ်ပကျဲဘာ်ဒီးပ အိာ်ဘာ်ဖဲအံၤပတလိာ်ပျံၤလိာ်ဖုးဘာ်ကိဘာ်ခဲဘာ်ဘာ်ဆာ်တၢ်တမုာ်ဘာ်ပှၤဘာ်.ပကဲပှၤကညီဒီးပသ့ာ်နိာ်ဒာ်ပလိၢ်ပကျဲန္ဉာ်တၢ် မ့ၢ်မုာ်ဒုတဲတဘာ်ဘာ်.အိာ်မ့ၢ်သ့မီၤဘာ်ဆာ်အိာ်မ့တသ့ဒ်ဒုက့ၤအိာ်တဘူာ်ဘာ်.တၢ်လိၢ်တၢ်ကျဲလၢနကဖံးအိာ်မၤအိာ်ဒီးမၤစ။နၤ လၢခါဆူညါအဂိၢ်တအိာ်ဘာ်.ပကတဲလၢတၢ်စုလိၢ်ခိာ်ခိာ်တအိာ်ဘာ်.

ပယီၤထိာ်ပသဝီထံမိၢ်ပှၢ်ကျိလၢတနီသရံာ်ကျိစးထိာ်လၢအခိာ်တုၤလၢအခံပှၤကညီခဲလၢာ်ဘာ်ဃှၢ်ထိာ်ဒီးပစံၢ်ထိာ်တဆီဆီဟဲအိာ် လၢဖဲကဝီးပူၤ,ပဟးထိာ်လၢပသဝီလၢ၁၉၉၇ဘာ်ဖဲသါရ္ဆာ်ဒီးခ့ာ်ညီးအခ့မီၤဒီးယမ့ၢ်တဲယသဝီလၢယအိာ်ဖျါာ်ထိာ်နှ္ဉာ်အိာ်လၢပ့ၢ်ဆါ ဒီးမ့မ့ၢ်လၢယဟဲထိာ်ပ့ၢ်နှ္ၢ်မါသဝီဒုတအိာ်လ။ဘာ်.ပှၤကညီတအိာ်သဝီတအိာ်ဟးဂီၤက္ပံာ်လာ်စိလံ,သဝီန္ဉာ်တဒိဉ်ဘာ်တနီသရံာ် ကျိဟံာ်ခိာ်ကအိာ်ဒၣ်ယဲၢ်ဆံယုဆံဒီးပယီၤထိာ်ဒီးစံၢ်လာ်ကွိမ့ၢ်ဘာ်ကှၤအခဲအံၤပတိၢ်နီၢ်တၢ်လိၢ်တၢ်ကျဲမ့ၢ်ဘာ်သနာ်က့ကလီၤဆိ လၢပဂိၢ်တစဲးလံအိာ်လံလၢအနံာ်တဆံဘျဲာ်လံဒီးတၢ်ကခဲဝဲဒီးတၢ်လိၢ်အဝဲန္ဉာ်ပယီၤတအိာ်ဘာ်.ဘာ်ဆာ်ပယီၤဟဲဆိလီၤအတၢ် လိၢ်လၢအစီၤစုၤလွံၢ်မံးလာ်ယဲၢ်မံးလာ်မီၤ.

Appendix 7: Interviewee 6, 14 October 2009, North Shore, Auckland

English and Burmese interview summary

Age: 55+

Ethnicity: Karen

Gender: Male

<u>English Version</u> [unedited]

I do not have an interest in computers or the internet. When I lived in Burma I listened to news from BBC, VOA and RFA. When I arrived here I went to work everyday so I didn't have time to use a computer or listen to the radio. In my house, my kids always play computer games and use the internet almost all the time so I don't use it. I have attended training about how to use computers and the internet but I have never used it myself. I always identify as Burmese although I am now a New Zealand citizen.

Karen identity is important for me because I have come from the Karen revolutionary areas and I used to work there so I could not separate myself from the Karen resistance movement. I always think and have memories about this important movement although I am living here right now. I always remember my colleagues and friends who worked together with me and I remember our time in the past and our struggle. I really want to go back and live in Burma or on the Thai-Burma border. Now I am working hard and if I got a pension then I will go back to the border and live there. I feel warm living among our people and community. I feel strange and foreign here. It is very easy to get around and visit people but I do not feel connected to people here. It is normal here for people to be individualistic. People do not just drop by and visit you and you cannot visit them if you are not invited. You stay in your house, do what you have to do and eat by yourself.

The community in Burma and the Thai-Burma border are different from here. You can see each other all the time over there. I feel close to people around me and I feel nice when I'm with them. It made me realise that I need a warm community now that I'm getting older. When I think about it I just want to go back right now. We do not need to worry about living or surviving here in New Zealand and we have more opportunities here but I am not happy. I just remember the old place and the community that I belong.

I do not use computers or the internet for communication but I always keep contact with friends in Thailand through the telephone. I call them sometimes and ask about the updated situation there and sometimes they call me. This is the only tool I use for communication.

I usually read newspapers and journals from Thailand, Australia and The Times from the UK, and I update myself with what's happening in Burma and around the world though these news sources. I mainly use media like newspapers and I feel like the internet is not part of my life. I have not listened to radio awhile already and I know that I can listen with the internet but I only asked my daughter to open it for me sometimes when I am free and have nothing to do. There is another reason that I do not want to use computers. I cannot sit for long, as I get a backache. I also don't think I'll need that technology in the future because I'll go home, meet with my

colleague and friends, spend time with them and get news and information through word of mouth and newspapers.

I have seen so many Burmese people who are my age who don't really use the internet. I am aware that those who use the internet are especially young people and those who are interested in social issues and politics in Burma. They use the internet to have regular contact with people from Thailand, Burma and Burmese around the world.

I encourage young people to use computers and the internet because it is very important for them. I believe that technology always develops and we are living in a communication technology era. We cannot tell what technology people will have in the future and we can not stop this. So young people need to learn modern technology and then they can compete with people around the world. We want our children to be successful and up to date. By using the internet they can communicate with their brothers and sisters in the USA, other countries and even their friends on the Thai-Burma border.

Internet is very good if we know how to use it but I have one concern. We heard that you can find so many bad things on the internet so if our children see them, it is not good for them.

Burmese Version

အင်တာနက်သုံးတာတွေကဝါသနာကိုမပါတာ။ မြန်မာပြည်မှာနေတုန်းကရေဒီယိုဘဲ နားထောင်တယ် ဘီဘီစီတို့ဘီအိုအေတို့ပေါ့ဒီမှာရောက်လာတော့အလုပ်လည်းသွား ကိုယ်ကတချိန်လုံး မအားဘူး။ နောက်ကွန်ပျူတာကိုကြည့်လိုက်ပြန် တော့လည်းကလေး တွေကတချိန်လုံးကိုင် နေတယ်ဆိုတော့ ကိုယ်ကမကိုင်တော့ဘူး။ သင် တန်းတွေတော့ တက်ဖူးတယ်။ အင်တာ နက်ဘယ်လိုအသုံးပြုမယ်ဆို တာတို့ဘာတို့ပေါ့၊ ဒါပေမဲ့ကိုယ် ကိုယ်တိုင်တော့တခါမှ မသုံး ဖြစ်ဘူး။

အတီးတို့ကျတော့ကရင့်တော်လှန်ရေးကလာတယ်ဆိုတော့ကရင်တော်လှန်ရေးကို ဖြတ်လို့မရဘူး။ အဲ့ဒီတော့ ကိုယ်ကရင့်တော်လှန်ရေးကိုသတိရတယ်။အပေါင်းအသင်းသူ ငယ်ချင်းနဲ့ကိုယ်ဖြတ်သန်း လာခဲ့ရတဲ့ဘဝခရီးတွေကိုသတိရနေတုန်းဘဲ။ ဘာဘဲပြောပြော ဟိုမှာဘဲပြန်နေချင်တယ်။ အခုဆိုအ လုပ်လုပ်ပင်စင်ရပြီးဆိုရင်ဟိုမှာဘဲပြန်နေချင်တယ်။
ကိုယ်အသိုင်းအဝိုင်းကိုယ်လူမျိုးထဲမှာနေရတာနွေးနွေးထွေးထွေးရှိတယ်လေ။ ဒီမှာကစိမ်း နေသလိုဘဲ ကားနဲ့စီးလိုက်ရင်ခဏလေးဆိုပေမဲ့ သိပ်ပြီးနီးစပ်မှုမရှိတော့ဘူး။ ဒီကခလေ့စ ရိုက်ကဒီလိုဘဲအချိန် တန်ရင်ကိုယ်အိမ်ကိုပြန်နေကိုယ်ဟာကိုယ်စား၊သီးသန့်လိုဖြစ်သွား တယ်။ တစ်ယောက်ရဲတစ်ယောက် အိမ်ကိုလည်းသွားလည်တာမရှိလိုဘူး၊ ဟိုမှာကအမြဲ တွေ့နေရတော့အဲ့ဒီအရသာခြင်းကမတူဘူး။ အဲ့ဒါ တွေကအခုမှပိုခံစားမိတယ်။ ကြာလေ ကြာလေပြန်သတိရမိလေဘဲ။ ကြာလေပြန်ချင်လေဘဲ။ ဟိုမှာကျတော့တွေ့ကြရင်ရင်းနှီး ကြတယ်။ ဒီမှာကစားဝတ်နေရေးဖူလုံတယ်။ ဘာမှပူစရာမရှိဘူး။ အနာဂတ်လည်းကောင်း တယ်။ဒါပေမဲ့မပြောသေးဘူး။ သူနေရာဟောင်းဘဲပြန်သတိရလေဘဲ။ အထူးသဖြင့်အသက် ကြီးလာလေပေါ့။

အင်တာနက်မသုံးဘူးဆိုတော့အသိမိတ်ဆွေတွေနဲ့ဖုန်းကနေအဆက်အသွယ်လုပ်တယ်။ ဖုန်းဆက် တာတွေဘာတွေရှိတယ်။ ဟိုမှာဘယ်လိုအခြေအနေရှိလဲ။ နောက်အသိတွေက လည်းတခါတလေ ဖုန်းဆက်တယ်။ နောက်ဒီမှာအလုပ်လုပ်ပြီးပိုက်ဆံ စုမိပြီးဆိုရင်တခါ တခါပြန်လည်တယ်။

လက်ရှိမြန်မာပြည်မှာဖြစ်တဲ့နောက်ဆုံးအခြေအနေနဲ့သတင်းအချက်အလက်တွေကို အတီးသတင်းစာကရတယ်။ အမြဲသတင်းစာဖတ်တယ်။ ထိုင်းမှာထုတ်တဲ့ သတင်းစာအပြင်ဩစတေးလျမှာထုတ်တဲ့သတင်းစာနောက်အင်ကလန်ကသတိုင်းမ်သ တင်းတွေကို ဖတ်တယ်။ သတင်းစာကြီးတွေအမြဲဖတ်တော့သတင်းမပြတ်ဘူး။

အင်တာနက်ကအတီးရဲ့ဘဝနဲ့မဆက်စပ်ဘူး အင်တာနက်တွေလည်းမသုံးဘူးသတင်းစာဘဲဖတ်တယ်၊ ရေဒီယိုလည်းနားမထောင်ဖြစ်တာကြာပြီ။ အင်တာနက်ကနေတဆင့်သတင်းနားထောင်လို့ရတယ်ဆိုတာသိတယ်။ ဒါပေမဲ့သမီးတွေ ဘဲသုံးတယ်။ အခုနေတဲ့အိမ်မှာကမသုံးဘူး။ သမီးတွေကြ တော့သတင်းတွေပိုများမှာပေါ့။ ကိုယ်ကတော့တခါတလေကြုံမှာနားထောင်ဖြစ်တယ်။ အဲ့ဒီ မှာကစွဲတယ် မဟုတ်လား အင်တာနက်တို့ကိုသုံးရင်ဒီမှာကခါးအညောင်းမခံနိုင်ဘူး။ တခါ တခါ ခါးနာတတ်တယ်ဆိုတော့ကြာကြာမထိုင်ချင်ဘူး။ ကလေးတွေကိုတော့အားပေးတယ် လိုအပ်တယ်ဆိုရင်အကူ အညီပေးတယ်။သူတို့တတ်မယ်ဆိုရင်ပြီးတာဘဲ။

အနာဂတ်မှာလည်းအင်တာနက်သုံးဖို့အစီအစဉ်မရှိဘူးအဲ့ဒါတွေကိုလည်းမစဉ်းစားမိဘူး။အဓိကကျတော့နယ်စပ်ပြန်လည်မယ်။အပေါင်းအသင်းတွေ နဲ့တွေမယ်နောက်သတင်းအ ချက်အလက်တွေကိုသတင်းစာကနေယူမယ်။ တချို့သူငယ် ချင်းတွေကလည်းသတင်းတွေ ကိုထုတ်ပေးတာရှိတယ်။

အတီးလိုအသက်တူရွယ်တူတွေလည်းသူတို့မှာသတင်းအချက်အလက်တွေအများ ကြီးမရှိပါဘူး။ သူတို့လည်းအင်တာနက်သုံးတာမရှိဘူး။ လူငယ်တွေဘဲသုံးကြတယ်။နောက် နိုင်ငံရေးစိတ်ဝင်စားတဲ့သူတချို့ပေါ့။ သူတို့လည်းအင်တာနက်ကိုအသုံးပြုပြီးအပေါင်းအ သင်းနဲ့အဆက်အသွယ်လုပ်တယ်။

အင်တာနက်သုံးတာနဲ့ပတ်သက်ရင်ဒါကတော့သူခေတ်နဲ့သူခါဒီလိုဘဲသွားနေမှာဘဲ။ တစ်ချိန်ကျရင်ဘာတက်ကနိုလိုဂျီတွေထပ်ထွန်းကားမလဲဆိုတာမသိဘူးလေ။ အဲ့ဒါကသူ ဟာနဲ့သူတိုးတက်သွားမှာဘဲ။ ဒါကခေတ်ရေစီးကျောင်းကိုဘယ်လိုမှတားလို့မရဘူး။ အတီး အနေနဲ့အင်တာနက်မသုံးပေမဲ့သုံးတဲ့လူတွေကိုအပြစ်မတင်ဘူး။ ကောင်းတယ်လေဒါကသူ ခေတ်နဲ့သူခါပေါ့ဒါမှလည်းခေတ်နဲ့ရင်ဘောင်တန်းနိုင်မယ်။ လူငယ်တွေအားလုံးကမ်ဘာနဲ့ ဆက်သွားလို့ရမယ်။ ဥပမာ အမေရိကန်မှာရှိတဲ့သူတို့ရွဲ့ညီကိုယ်မောင်နှမအပေါင်းအသင်း များနဲ့အင်တာနက်ကနေဆက်သွယ်နိုင်တယ်။ နောက်ထိုင်းမြန်မာနယ်စပ်လည်းဆက်သွယ် လို့ရတယ်။ အဲ့ဒါကိုအားပေးတယ်။ ဒါပေမဲ့စိုးရိမ်မိတာက အင်တာနက်ထဲကမကောင်းတဲ့ အရာကိုထုတ်မိပြီးဆိုရင်ကြည့်မိပြီးဆိုရင်သူတို့အတွက် ဆိုးကျိုးဖြစ်နိုင်တာပေါ့။ ကြားမိပါတယ် လူငယ်တွေမကောင်းတဲ့အင်တာနက်စိုက်တွေပွင့်ကြည့်တယ်။ အဲ့ဒါတွေကသူတို့အတွက်မကောင်းဘူး။

Appendix 8: Interviewee 7, 14 October 2009, Auckland city, Auckland

English and Burmese interview summary

Age: 30+

Ethnicity: Burman and ethnically mix

Gender: Male

<u>English Version</u> [unedited]

I am a tertiary student and also a Burmese activist in Auckland. I have been working as a volunteer for Burmese student organisation and I'm now working with Burmese trade unions as well as well as the National Council of the Union of Burma. In 1988 I was a student and worked as a student activist. We were working for our right as the regime frequently closed down schools and universities so students suffered a lot. I got involved in underground movement but was arrested and imprisoned for almost 10 years.

Identity is an interesting topic to talk about and it is also difficult. I identify as a free thinker, I want to think, act and work without any influence from anyone. I love freedom. I also have my own political identity. Many Burmese people identify as revolutionaries or nationalists but I never considered myself like that. I am a volunteer who is working hard for democracy in Burma. I do not like the concept of nationalism. Because of this there are so many wars in the world. Because of nationalism, Japanese soldiers sacrificed themselves and attacked the US army in WWII and Arakan people in western Burma kill Muslim people from Bangladesh. So Instead of being a nationalist, I am an internationalist. And I strongly believe that human beings should learn how to care for all people around the world instead of our own people from our small community and country. We should respect each other's culture and build up solidarity among each other and help each other.

I use computers everyday and stay online at least 18 hours. I also have the internet in my phone. I use the internet to communicate with my organisation based in Thailand and use Google Talk with comrades inside Burma. Many of them are using Google so it is a convenient way to get in touch with them. I do not have regular communication with my family in Burma because I do not want them to be in trouble. They can be arrested if they contact me. I am not in a position where I can help them so I better not to give them problems.

I also read news from the internet since I arrived here. I do not read newspaper anymore. I have some mailing list that I use to send news about Burma to friends in New Zealand.

The internet is also useful for me as a university student, for research and to borrow books from other universities.

I also use social networking sites like Facebook, Twitter and My Space. The main reason is for political marketing. In my Facebook account I have a big network. I have around 500 friends and I usually post important news about Burma. There are usually some comments from people who read it, so it is very effective. So I am helping build the Burmese political movement on

Facebook. It is important to let other people about what happening in Burma and human right violations. We need more sympathy and support from people around the world.

I realize that many Burmese who arrived here only care about their family. I want them to try hard and study hard. They've got good opportunities here so they should study and work hard. They should not just enjoy their lives using social benefits here. We should be ashamed if we cannot speak English after being here for ten years or if we haven't finish any degree or even if we are still do not have a job.

Burmese Version

နာမည်က.....ပါ။ အော်ကလန်တက်ကသိုလ်မှာကျောင်းတက်နေတယ်။ နိုင်ငံရေးတ ကာဆက်ဆံရေးနိုင်ငံတကာကုန်သွယ်ရေးကိုအထူးပြုပြီးလေ့လာနေပါတယ်။ အခုကျ တော်လေ့လာနေတဲ့ဘာသာရပ်ကတော့ လွပ်လပ်စွာကုန်ကူသန်း ရောင်းဝယ်ရေးမူ ဝါဒတွေက နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေးအထူးသဖြင့် အေရှား ပစစ်ဖစ်မှာရှိတဲ့ နိုင်ငံတွေရဲ့ နိုင်ငံခြားရေးမူဝါဒတွေကိုဘယ်လိုအကျိုးသက်ရောက်မှုရှိတယ်။ ဘယ်လိုလွမ်းမိုးမှုရှိတယ်။ တိုင်းပြည်အတွက်အလုပ်လုပ်တယ်။ လူအဖွဲ့အစည်းများနဲ့ဆို ရင်တော့စကစပြီးဗမာပြည် ကျောင်းသားသမဂအဖွဲ့နဲ့လုပ်ဖူးတယ်။ နောက်မြန်မာအလုပ်သမားသမဂမှာလည်းလုပ်ဖူးတယ်။ လက်ရှိNCUBနဲ့ FTUB မှာလုပ်တယ်။

လူတစ်ဦးရဲ့Identity ကိုပြောမယ်ဆိုပြောရခက်တယ်။ မြန်မာပြည်မှာဆိုရင် မှတ်ပုံတင် ကပ်ပြားပေါ့။ နှစ်ပိုင်းရှိတယ်ပေါ့။ တစ်ခုကလူတစ်ယောက်မှာရုပ်ပိုင်းဆိုင် identityနဲ့ ရိုးရာယဉ်ကျေးမှု identityဆိုတာရှိတယ်။ ကျတော်ကိုကျတော် လွပ်လပ်စွာတွေးခေါ် သူနောက်ဘယ်အယူအဆသြဝါဒနောက်တခုခုရဲ့လွမ်းမိုးမှုကိုမခံချင်ဘူး၊လွပ်လပ်စွာတွေး တောလွပ်လပ်စွာပြုမူဆောင်ရွက်ချင်တယ်။ လွပ်လပ်ရေးကိုချစ်မြတ်နိုး တယ်။ နိုင်ငံရေး အိုင်ဒီဒတီဆိုရင်တော့ မြန်မာနိုင်ငံဒီမိုကရေစီရရှိရေးအတွက်နိုင်တဲ့တာဝန်ကိုထမ်းဆောင် တယ်။ မြန်မာပြည်တော်လှန်ရေးဆိုတာပြီးခဲ့တာကြာပြီး။ အတွေးအခေါ်တော်လှန်ရေးက မြန်မာပြည်မှာမပါလာဘူး။ မြန်မာနိုင်ငံဟာရွေးပြောင်းတဲ့အယူအဆတစ်ခုနဲ့သွားနေတယ်။

ကျတော်အမျိုးသားချစ်ရေးဆိုတဲ့မူဝါဒကိုမုန်းတယ်။ ကဘာကြီးကဒီမျိုးချစ်စိတ် ဓါတ်တွေကြောင့်စစ်ပွဲတွေဖြစ်ကြတယ်။ အမျိုးကိုချစ်တာထက်အများကိုချစ်တတ်ဖို့လို တယ် လိုထင် တယ်။ ဥပမာရခိုင်တွေကဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်ကမွန်စလင်တွေကိုသတ်နေတာကအမျိုးကိုချစ် တဲ့စိတ်ဓါတ်ကဘဲအခြေခံတယ်။ ဒါတွေကြောင့်ဘဲဂျပန်တွေဟာကိုယ့်ကိုယ်ကိုအသေခံပြီး အမေရိကန်စစ်သင်္ဘောတွေကိုတိုက်သွားတယ်။ နိုင်ငံတနိုင်ငံကိုထူထောင်တဲ့နေရာမှာ ခေါင်းဆောင် မျိုး ချစ်စိတ်ကိုအသုံးချပြီးအာဏာရဖို့ကြိုးစားကြတာဘဲ။ လူသားအချင်းချင်း ချစ်မြတ်နိုးရမယ်။တဖက်လူရဲ့ရိုးရာဓလေ့ကိုလေးစားရမယ်။ အပြန်အလှန်ရိုင်းပင်းကူညီရ မယ်။ အခုနယ်စပ်မှာတစ်ချို့သောအဖွဲ့အစည်းများကမိမိအ ကျိုးမရှိမှန်းသိရက်နဲ့အကူအညီ လာပေးကြတယ်။ ယနေ့ကဘာကြီးကအမျိုးချစ်ရေးဝါဒထက် စစ်မဲ့ကင်းရှင်းရေးကိုသွား နေတယ်လို့ထင်တယ်။ multiculturalism, internationalism and humanintarian intervention ကိုသွားနေတယ်လို့ထင်တယ်။

တိုင်းသားidentityရှိတယ်လို့ထင်တယ်မြန်မာပြည်မှာလေ။အဲ့ဒါကိုကျတော်မုန်း တယ်။ မြန်မာပြည်မှာလူတွေကမကိုတပ်ပြီးခေါ်တယ်။ဥပမာကရင်မ၊ဗမာမ၊မွန်မ၊ထားဝယ်

မတွေ့ပေါ့။မြန်မာအသုံးအနှုန်းတွေမှာဆိုရင်လည်းတွေ့ရမှာက မိမိကိုယ်ကိုယုံကြည်မှုလွန်ကဲပြီးတ
ဖက်သားကိုနှိမ့်ချတာကိုတွေ့ရတယ်။ ဟိုကောင်တရုတ်ဟိုကောင်ကရင်အဲ့ဒီစာ ကားလုံးတွေကိုလေ့
လာဖို့လိုတယ်။ မသုံးဖို့လည်းလိုတယ်လို့ထင်တယ်။ လူမျိုးငယ်ဖက်က ကြည့်မယ်ဆိုရင်ပေါ့။ အမေ
ကမွန်အဖေကမြန်မာပြည်ကိုတည်ထောင်တဲ့လူမျိုးကဆင်း သက်လာတယ်လို့ပြောတယ်။ အယုံအ
ကြည်မရှိဘူးမြန်မာပြည်ကိုတည်ထောင်ခဲ့တဲ့သက် တို့ပျုတို့လည်းမရှိတော့ဘူး။

အဓိကကျတော့ဓမ္မာတုန်းကကျောင်းသားပေါ့။ကျောင်းသားအခွင့်အရေးရရှိရေးတောင်းဆိုမှုများလုပ်
တယ်။ ကျောင်းသားလုပ်ရှားမှုမှာပါလာတယ်။ တချိန်လုံးဒါကိုလုပ်လာ တယ်။ ကျောင်းသားလုပ်ရှား
မှုမှာရေသောက်မြစ်ကြီးသုံးခုကိုတွေ့ရတယ်။ လက်နက်ကိုင် တော် လှန်ရေးဆိုရင်အေဘီနဲ့ပေါ်နိုင်ငံ
ရေးဆိုရင်လူဘောင်သစ်နဲ့သွားတာပေါ့။

အမျိုးသားနိုင်ငံရေး ဆိုတာပါတီမဟုတ်ဘဲတမျိုးသားလုံးအတွက်ပေါ့။ကျတော်ကတော့လူအဖွဲ့အစည်း
ကောင်း စားဖို့အတွက်ကျောင်းသားအဖွဲ့အစည်းမှာဝင်လုပ်တယ်။ ဗကသနိုင်ငံခြားရေးရာမှာဝင်လုပ်
တယ်။ မြေအောက်လုပ်ငန်းမှာလည်းကူညီပေးတယ်။ နယ်စပ်ရောက်တဲ့အခါလည်းကျ တော်
ကျောင်းသားပြောရတာနည်းနည်းရှက်လာ တယ်ဘာဖြစ်လဲဆိုတော့ ထောင်ကထွက် လာတာ၂၈
လောက်ရှိပြီလေ နောက်မျိုး ဆက်သစ်တွေလည်းရှိတယ်ဆိုပြီးလွပ်လပ်တဲ့ မြန်မာနိုင်ငံအလုပ်သမား
သမဂ္ဂမှာပါဝင် လုပ်ကိုင်တယ်။ နောက်အမျိုးသားကောင်စီမှာက ဒီနယ်စပ်မှာလူတွေလိုအပ်နေတဲ့
အတွက် ဒီတာဝန်ကိုဝန်ထမ်းပေးတယ်။ နူးဇီလန်ကိုရောက် လာတုန်းကဗိုလ်ချုပ်တာမလာဘောတို့
တို့လူတွေကဒီနိုင်ငံမှာတစ်ခုခုလုပ်ပေးပါဆိုလို့စလုပ်ဖြစ်တာ။

သူတို့ရဲ့အထောက်အကူနဲ့ဒီကအစိုးရအဖွဲ့ကိုချည်းကပ်တယ်။ နောင်မျိုးဆက်သစ် တွေဒီကိုလာရင်ကူ
ညီလို့ရအောင်တတ်နိုင်တဲ့ဘက်ကကူညီပေးတယ်။ အခမဲ့လိုက်လုပ်ပေး တယ်။ အဖွဲ့အစည်းအိုင်ဒယ်ဒီ
တီမထားဘူးဒီမှာကအဖွဲ့အစည်းတွေအများကြီးဘဲ။ ဘုံက တော့တိုင်းပြည်လွပ်လပ်ရေးနဲ့ဒီမိုကရေစီရရှိ
ရေးဘဲဖြစ်တယ်။ ဒီကနေ့လုပ်နေတာတွေက နှစ်ချက်ရှိတယ်။ လေးဆယ်ရှစ်လောက်ကဗိုလ်ချုပ်တို့
လုပ်ခဲ့တဲ့ပင်လုံစာချုပ်ရဲ့အစာမကျေ တာတွေရှိခဲ့တယ်အဲ့ဒါကိုဖြေရှင်းနေရတယ်။
နောက်ဓမ္မကကျောင်းသားများတောင်းဆိုခဲ့တဲ့ အရေးတွေပေါ့။ အဖွဲ့အစည်းတွေအများကြီးရှိတယ်။
နာမည်မခံဘူးလုပ်ပေးချင်ရင်လည်း လုပ်ပေးတယ်။မလုပ်ဘူးဆိုရင်လည်းကိုယ်ဟာကိုယ်နေလိုက်
တယ်။ ဒီကိုရောက်လာတာ အများကမိတ်ဆက်ပေးရင်ဒုတခသည်ဘဲ တိုင်းပြည်မရှိတဲ့သူတွေနောက်
ပြည်ပြေးတွေပေါ့။

အီးမေးလ်သုံးတယ်။အင်တာနက်ကိုတစ်နေ့၁နာရီကျော်လောက်သုံးတယ်။ ဖုန်းထဲမှာလဲ အင်တာ
နက်ရှိတယ်။အင်တာနက်သုံးတာကအဖွဲ့အစည်းဆက်သွယ်တယ်။ကျတော်ကကဘာကြီးရဲ့အစွန်းတ
ဖက်ကိုရောက်နေတယ်။ ဒီတော့အဖွဲ့အစည်းကဘာလုပ်သလဲဆိုတာကျ တော်အဆက်အ သွယ်လုပ်
ဖို့လိုတယ်။ အဓိကတော့ပေါ်လစီပိုင်းဆိုင်ရာအကြောင်းတွေကို ဆွေးနွေးတာ ပေါ့။နောက်ပြည်တွင်း
ထဲကရဲဘော်တွေနဲ့ဂျီမေးလ်ကိုသုံးလာတယ်။ အီးမေးလ် အသုံးများတယ်။ ချက်တင်သိပ်မလုပ်ဘူး။
သိပ်အရေးကြီးမှသူငယ်ချင်းတွေကစကိုက်သုံး တယ်။

ပြည်ပကိုရောက်လာတဲ့မြန်မာပြည်သားအားလုံးတိုင်းပြည်ပြောင်းလဲရေးအတွက်တာ ဝန်ရှိတယ်။
နိုင်ငံတနိုင်ငံကိုရောက်လာတဲ့အချိန်မှာကိုယ်အကျိုးအတွက်ဘဲကြိုးစားကြတယ်မြန်မာတွေကမကြိုးစာ
းကြဘူး။ လူအဖွဲ့အစည်းအကူအညီနဲ့ဘဲရောင့်ရဲပြီးမတိုးဖောက်ကြ ဘူး။

ဒီနိုင်ငံမှာအကြာကြီးနေပြီးအလုပ်မရရင်အင်္ဂလိပ်စာမတတ် သေးရင်အရမ်းရှက်ဖို့ ကောင်းတယ်။ ငါးနှစ်အောက်ဆိုရင်တော့မလိုဘူး။

အင်တာနက်ကျတော်အတွက်အထောက်အကူပြုတယ်။ ဒီသုတေသနပြုတဲ့နေရာမှာပေါ့။ အင်တာနက်မှာသတင်းဖတ် တယ်။ ယူနီဘာစတီကစာအုပ်တွေကိုအွန်လိုင်းမှာ ဌါးယူလို့ရ တယ်။ လှုပ်ရှားမှုမှာဆိုရင်တော့ဝက်ဆိုက်တစ်ချို့ကိုချက်ကင်လုပ်ပေးတာရှိတယ်။ ဘယ်စ ကားလုံးကမှားလဲ ဘယ်ဟာကလိုအပ်သလဲဆိုတာတွေပေါ့။

အင်တာနက်မရှိဘဲနေလာခဲ့တာဘဲဘာမှမဖြစ်ပါဘူး။ အင်တာနက်ရှိလို့ဘဝကတိုး တက်ပြီး လျင်မြန်သွားတယ်။မရှိရင်လည်းလူသားတွေကပုံမှန်အတိုင်းအရင်ကလိုပြန်နေ ထိုင်သွား မှာဘဲ။

Social Networking sites တွေကိုသုံးတယ်။ Face book, Twitter, My Space တွေရှိတယ်။ အဓိကတော့Political marketingအ တွက်သုံးတာပေါ့။ လူအဖွဲ့အစည်းအခြေအနေကို ကဘာကြီးကိုပြောဖို့အတွက်နက်ဝတ်ရှိ တယ်။ နက်ဝတ်ထဲမှာသူငယ်ချင်းလေးရာလောက်ရှိတယ်။ တစ်ခုခုတင်လိုက်မယ်ဆိုရင် ၅၀သို့၁၀၀လောက်ကအီးမေးလ်ပြန်မယ်။ အဲ့ဒါကြောင့်ဖြစ်တယ်။ နောက်ဒေါ်စုပုံလည်းတင် ထားတယ်။ မြန်မာပြည်ရဲ့နိုင်ငံရေးကိုဒီး Face bookမှာလုပ်ပေးခြင်းဖြစ်တယ်။ ထိရောက်မှု ရှိတယ်စာဖတ်တတ်တဲ့လူတန်းစားကိုပေါ့။ နောက်မြန်မာပြည်လူအခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု တွေအတွက်စာနာထောက်ထားမှုများပိုရရှိလာဖို့ကြောင့်ဖြစ်တယ်။

အခုခေတ်ကသတင်းအချက်အလက်များတိုးပွါးတယ်။ တိုမ်း စီအဲန်အန် နေးရှင်းတွေကို ကြည့်တယ်။ မြန်မာစိုက်တွေကိုမကြည့်ဘူးဘာဖြစ်လဲဆိုတော့ မေးလ်လစ်တွေကနေရှိသမျှ မြန်မာသတင်းတွေကိုစုပြီးသူငယ်ချင်းကပို့ပေးတာရှိတယ်အဲ့ဒါကိုဘဲဖတ်တယ်။ တိုင်းရင်း သားသတင်းကျတော့မွန်သတင်းစဉ်နဲ့ကရင်နဲ့ကချင်သတင်းတွေကိုဖတ်တယ်။အရေးကြီးတဲ့သတင်းတွေဆိုရင်အခြားလူတွေကိုပြန်ပို့ပေးတယ်။ အများလူတွေခံစား နေတာ ကိုအများကိုသိစေချင်တယ်။

Appendix 9: Interviewee 8, 9 October 2009, Glen Innes, Auckland

English and Burmese interview summary

Age: 50+

Ethnicity: Burman

Gender: Male

<u>English Version</u> [unedited]

I arrived in New Zealand in 2001. As a Buddhist monk it is hard to live in a non-Buddhist country, but I keep living here for the sake of the Burmese community here. Monks and the people are like the water and the lotus. Lotuses cannot grow if there is no water so we have to depend on each other as Buddhist believers need monks and monks need people to be able to keep working. Since I arrived here I could invite famous Burmese monks from Burma to visit. It is very good for Burmese people here as they have been away from Burma and it is hard to see and hear preaching from famous Burmese monks. I also organise a meditation centre. It is very important for people to know the meaning of Buddhism if they are believers. To be able to understand this they also need monks to teach them.

I lived in a refugee camp in Thailand before. I left Burma during the student uprising in 1988. I was still young in 1988 but I involved in protests when Buddhist monks also took part after seeing how people were suffering. . Buddhism is linked with ideas of peace and justice so when the country is in trouble, it is considered to be part of the responsibility of monks to address these problems. This is the reason monks took to the streets in 2007.

As New Zealand is a non-Buddhist country, it is quite hard for me to live here as a monk. The way people speak to me and the way they treat me is different. For example, in Burma people won't use my name because its considered rude. They call me 'ashin'. Here, when I go to school and the teacher calls out my full name, I feel like my ear is being pricked by a needle. However I know that people respect me as a Buddhist monk.

When I first arrived it was quite difficult for me as I felt lonely and there were not many monks in Auckland. But now, there are more monks from Cambodia, Laos and Sri Lanka so it is much better. We can celebrate important Buddhist festivals together and I have more colleagues. Sometimes I feel like I want to go back to Burma and live there. But if I think about people here then I do not want to go anymore. Burmese people need me here, as they are Buddhist believers who lived away from their family. For example, if their family member like their parents pass away then they want to hold a ceremony. I can be with them and help them through spiritually comforting, supporting and praying for them. I feel happy to be able to do this and this also encourages me to be here.

I mainly use the internet for communication with people inside Burma, especially my colleagues. I am online at least two hours a day and during this time I read news and chat with friends inside Burma and those around the world. I have a close network with monks associations that led the protest in 2007 and I also support them with advice and fundraising for their activities. So we will also communicate and keep in touch through email and chat.

Internet is useful but it depend on the people who use it. A wise person will use it for good but there are people who use it differently. Take fire as a metaphor. Some people use fire for cooking while others use it to burn down other people's houses. Similarly with the internet, it depends on your how you use it. There are so many MP3s of Burmese Buddhist monks chanting and praying. If people want to listen to them they can download the files. You can even find prayers of famous monks like Nyan Nat Thara and other monks who have passed away.

I always remind Buddhists here about Burmese culture and tradition. They should maintain Burmese culture by passing it down to their children. They should teach their children and raise them in a Buddhist way. Teach them to be polite and have good morals. Parents are most responsible for their kids. Teachers in school and monks are just helpers. They are not as important as parents.

Burmese Vision

သံဃာကတော့ဘယ်တိုင်းပြည်ဘဲနေနေလူစုလူဝေးသားကွဲနေမယ် ဒါပေမဲ့သံဃာသို့မဟုတ်ဘုန်းကြီးတွေဆိုတဲ့သ ဘောတရားအသွင်အပြင် ကဗုဒ်မရဲ့စာပေကိုအခြေခံပြီးလေ့ လာတဲ့အတွက်ကြောင့် ကွဲပြားမှုမရှိဘူး ဒါထက်ရှင်းရှင်းပြောရမယ်ဆိုရင် ဝတ်တဲ့အဝတ်အ စားကလည်း ဘယ်အရပ်ဘဲ ရောက်ရောက် ဘဲတိုင်းပြီးဘဲနေနေ ဘယ်ဘုန်းကြီးကမှ စ တန့်ထွင်ပြီးဘယ်ဘုန်းကြီးကမှဆံပင် အရှည်ထားတာမရှိဘူး၊ ဒါတွေဟာဘုရားရဲ့ဥပဒေတွေ ဘဲ၊ ဘုရားရဲ့ဥပဒေအောက်မှာနေကြတဲ့ ပုဂိုလ်များဖြစ်တဲ့အတွက်ကြောင့် အားလုံးဟာအတူ တူဘဲ၊ နိုင်ငံခြားရောက်လာလို့ညဆွမ်းခံတဲ့ ဘုန်းကြီးတွေရှိလို့လား နင်တို့အမြင်ပဲလေ။

ဒို့ မြန်မာပြည်မှာကတော့ဗုဒ်ဓဘာသာထွန်းကားတဲ့နိုင်ငံလို့ပြောလို့ရတယ်၊ ထွန်းလည်းထွန်း ကားခဲ့တယ်၊ ထွန်းလည်းထွန်းကားပါတယ် ဒါပေမဲ့ဒီအစိုးရထက်မှာ မိမိတိုင်းပြည်ရဲ့အမွေ အနှစ်ဖြစ်တဲ့ ဗုဒ်ဓဘာသာရဟံတော်တွေကိုလည်းဖျက်စီးတယ် ပြည်သူလူထုအကျိုးကို လည်း အခုဦးဇင်းတို့အသက်၅၀ကျော်ပြီ ဘာတခုမှကောင်းတာလုပ်တာမတွေ့ဘူး။ သူတို့လုပ်တာက သူတို့သားသမီးသားမယားတွေ နဲ့သူတို့စစ်အုပ်စုအတွက်ကောင်းစားရေး အတွက်သာသူတို့လုပ်ချင်သမျှလုပ်သွားတယ်။ တိုင်းပြည်အတွက်လည်းမငဲ့ကွက်ဘူး ပြည်သူလူထုအတွက်လည်းမငဲ့ကွက်ဘူး။ ကို့ရဲ့ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်တွေကိုလည်းဖျက်စီး နေတဲ့ အာဏာရစစ်အစိုးရကိုဘယ်ဘုန်းကြီးကမှကကြိုက်ဘူး ဆိုတာကတော့ ဒါပြောစရာမ လိုဘူး၊ ဘုန်းကြီးဆိုဒါကလည်းဒီအာဏာကိုရလိုလို့ဒီလိုသူတို့ကို ဆန့်ကျင်ဘက် လုပ်နေ တာမဟုတ်ပါဘူး။ဘုန်းကြီးဆို တာကလည်း အမြဲတမ်းလိုလိုမေတာတရားဖြင့် နေရတာဘာ သူများအပေါ်မည်သူမျိုးမဆိုမုန်းတယ်ဆိုတာမရှိဘူး အဲ့ဒီလိုမေတာတရားနဲ့နေတဲ့ အတွက် ကြောင့်မို့လို့ သံဃာအားလုံးဒီရွေ၀ါရောင်တော်လှန်ရေးမှာပြည်သူလူထုအတွက် ငြိမ်ချမ်းရေးအတွက်ရှေ့ရှုပြီးလုပ်ခဲ့တာပါ။ အဲ့ဒါကြောင့်ရှေ့ဆက်ပြီးတော့စစ်အစိုးရကသူတို့ရဲ့မူ၀ါဒ တွေကို မပြင်ဘဲတဖက်သတ်ရေးဆွဲသွားတဲ့ မူ၀ါဒတွေကိုလက်ကိုင်ကျင့်သုံးနေအုန်းတယ် ရင်တော့ သံဃာတော်တွေကတော့လှုပ်ရှားနိုင်သမျှကာလပတ်လုံး အစွမ်းကုန်လှုပ်ရှား သွားမယ်ဆိုတာကတော့ ဘုန်းကြီးတို့ယုံကြည်တယ် အဲ့ဒီလိုလှုပ်ရှားဖို့ရန်အတွက်လည်းဘုန်းကြီးတို့ကလည်းကျရာတာ၀န်ကနေထမ်းဆောင်သွားမှာဆိုတာ ဘယ်နိုင်ငံဘဲရောက် နေနေ ဘယ်အရပ်ဘဲရောက်နေနေဒီအလုပ်တော့ဖြစ်ကောင်းတဲ့အလုပ်ဖြစ်တဲ့အတွက် ကြောင့် ကိုယ်ကိုတိုင်ကလည်းယုံကြည်သလိုတခြားသော သံဃာတော်တွေကိုလည်း အပြည့်အ၀ယုံကြည်တယ်။

ဒီ၂၀၀၇ ရွေ့ဝါရောင်တော်လှန်ရေးကအမှန်အတိုင်းပြောရရင်ဦးဇင်းပြန်လာပြီးမှဖြစ်တာသွယ်ဝိုက်သောနည်းအားဖြစ်မဟုတ်ဘူး၊တိုက်ရိုက်ကိုယ်နဲ့ဖြစ်ပျက်နေတာတွေသိတော့ ကိုယ်မှာရှိပိုက်ဆံလေးတွေထောက်ပံ့ပေးရ တာပေါ့နော်။ နောက်ပြီးအကြံဉာဏ်များကြတော့ သူတို့နဲ့အနီးအကပ်နေထိုင်ခွင့်မပေးတဲ့ အတွက် ဒီကိုပြန်လာရတယ် သတင်းတွေကိုဘဲနားထောင်နေရတယ် ဒါပေမဲ့ထိုင်းနယ်စပ်မှာရှိတဲ့ဘုန်းကြီးတွေနဲ့တော့အဆက်အသွယ်မပြတ်ပါဘူး။ ဒီလှုပ်ရှားမှုထဲမှာတစ်ချိန်ကကိုယ်ထောက်ပံ စာပြခဲ့တဲ့ကိုယ်တော်လေးတွေလည်းပါတယ်၊ အချို့ကျတော့လူဝတ်လဲ တယ်၊တချို့ကျတော့အခြေအနေအရတောထဲမှာနေတယ်နောက်တချို့ကျတော့စလုပ်က တည်းကအန်မတန်လျှို့ဝှက်ရုပ်ဖျောက် ပြီးလုပ်တဲ့အခါကြတော့မမိတာတွေလည်းရှိ တယ်။ တချို့ကနယ်စပ်ထွက်လာတာရှိတယ်၊သူတို့ဘယ်လောက်ဘဲဖမ်းနေနေ အကုန်လုံးမဖမ်းနိုင် ပါဘူး၊မဖမ်းနိုင်ဘူးဆိုဒါကလည်းမသိလို့မဖမ်းတာ၊ မဖမ်းချင်လို့မဟုတ်ဘူး၊ သံဃာတော် တွေသူတို့လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်းရှိတဲ့ အများအားဖြင့်သံဃာဆိုတာကလည်းလူသာမန်နဲ့စာရင် စာပေဗဟုသုတလူမှုရေးဗဟုသုတရှိကြတဲ့အတွက် ကြောင့်ဒါတွေကိုတော့ သူတို့အကုန်လုံး မနှိမ်နင်းနိုင်ပါဘူး။

လက်ရှိအခြေအနေကတော့လက်ရှိရန်ကုန်မန်းတလေးတို့မှာရှိတဲ့ အစိုးရချုပ်ကိုင်တဲ့ နည်း ကတော့ ဥပမာအိမ်တအိမ်မှာဆိုရင်အဓိကကမိဘပေါ့ မိဘကိုအရင်ချုပ်ကိုင်နောက်မှ သားသမီးသံ ဃာအငယ်တွေပေါ့။ နင်တို့ဒီလိုလုပ်ရင်ငါကျောင်းကနေနင်ထုတ်မယ် ဝါနင်ပေးတာတို့ဘာ တို့ပေါ့။ နောက်စရင်အင်းတွေကိုလည်းဘယ်နေရာဘယ်ဒေသကလာသလဲ ဒါတွေတခါမှမ လုပ်တဲ့လုပ်နေပြီးချုပ်ကိုင်နေတယ်၊ အစိုးရဟာပြည်သူဖြစ်ဖြစ် ရဟံတော်များအပေါ် ကောက်ကျစ်စင်းလဲတဲ့ ဉာဏ်ကိုလူထုကသဘောပေါက်သလို သံဃာတော်တွေကလည်း သဘောပေါက်တယ်၊ တနည်းအားဖြင့်ပြောရရင်သေနင်ကဗျူဟာ ဒီလိုစစ်ရေး ဆင်းတဲ့အခါ သူတို့ကလည်းတိုက်ဖန်များ ခံတဲ့လူကလည်းခံရဖန်များတဲ့အခါကျတော့ ဘယ်အကွက်ကို ဘယ်လိုနင်းရင် ငါတို့ဘယ်လိုရမယ်ဒါကစရင်းစယားနဲ့ဆွဲပြလို့မရပေမဲ့လည်းဘုန်းကြီး တိုင်းမှာရှိမယ်လိုယုံကြည်တယ်။

သံဃာတော်တွေရဲ့လှုပ်ရှားမှုနဲ့ပတ်သက်ပြီး ဘယ်နေရာကနေပါဝင်လှုပ်ရှားဖို့စီစဉ်ထား တယ်ဆိုတာကတော့ပြီးခဲ့တဲ့ ၂၀၀၈တုန်းကဦးဇင်းတို့ရဲ့နိုင်ငံတကာသာသနအဖွဲ့ဆိုတာ ရှိတယ်၊ အဲ့ဒီမှာနယူယောက်မှာအစည်းအဝေးသွားတာရှိတယ်။ နောက်ပြီးတော့သူတို့လုပ် တဲ့မူဝါဒတွေ လူတို့လုပ်မဲ့အစီအစဉ်တွေကိုရေးဆွဲထားတဲ့ပရောဂျက်တွေတဲ့အမြဲအဆက် အသွယ်ရှိပါတယ်။ ဒါတွေကို ကိုယ်ကအကြံပြုလို့လည်းရတယ် ဆွေးနွေးလို့လည်းရတယ် တင်ပြလို့လည်းရတယ်။

ငါကတော့၂၀၀၁ ရောက်လာကတည်းကငါစိတ်မှာရှိတာကနိုင်ငံရပ်ခြားတိုင်းတစ်ပါးဟာကိုယ်တိုင်းပြည်မဟုတ်တဲ့အတွက်ကြောင့်ဘာသာရေးဘုန်းကြီးဆိုတာကလည်း လူတွေနဲ့ ဘယ်လိုတူသလဲဆိုတော့ရေနဲ့ကြာလိုဘဲတဲ့ ရေဆိုတာမြေကြီးရှိလို့သူဟာသူကောက် ပေါက်လို့မရဘူး ရေရှိမှပေါက်ရတာဘုန်းကြီးကလည်း သူကိုထောက်ပံ့မဲ့လူအစစအရာရာ ဆွမ်းသင်ကန်းစားဝတ်နေရေး အဲ့လိုကူညီထောက်ပံ့မှုရှိမှ သူရဲ့လုပ်ဆောင်ရမဲ့အလုပ်ကို လုပ်ဆောင်လို့ရမယ်။ အဲ့ဒါကြောင့် အခုချိန်ထိမဲ့ဖဲ့ကောင်းကောင်းနဲ့ ကိုယ်လုပ်နိုင်တဲ့ဖက် ကကိုယ်ဆောင်ရွက်ခဲ့တယ်ဆိုရင်လူတွေဖက်က ဗုဒ္ဓဘာသာနဲ့ပတ်သက်တဲ့တရားစခန်း ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကိုယ်မြန်မာပြည်ဘက်ကကြွလာ တဲ့ကိုယ့်ဆရာတော်ကြီးများ အတွက်ဆောင်ရွက်ပေးရတယ် နောက်ပြီးနာမည်ကြီးတဲ့သီတဂူဆရာတော်ကြီးများသော် လည်းကောင်း သူလာတဲ့အခါမှာအဆင်ပြေချောမွေ့အောင် စီစဉ်ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ခဲ့တယ်။ ဒါတွေမကဘူးနာမည်မရှိတဲ့သံဃာတွေလည်းပါတာပေါ့။ ဒီလိုဘာကြောင့်ဆောင်ရွက်သလဲ ဆိုရင်

ကိုယ်မြန်မာနိုင်ငံကအကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် ပြောင်းရွှေ့လာရတဲ့တိုဗုဒ်ဓဘာသာဝင်တွေဘုန်း ကြီးတွေဟောတဲ့တရားဗဟုသုတတွေရကြ နားလည်ရအောင် လိမ်မာရေးခြာ ကိုယ်ကျင့်တရားတိုးတက် အောင်ဆိုတဲ့အနေနဲ့ဒီလိုစိတ်တွေမွေးပြီးတော့အခုအချိန်အထိငါနေတယ်။ နံပါတ်၁ကိုယ်ကိုသင်ကြား ပေးလိုက်တဲ့ ဆရာသမားတွေသူတို့အကျိုးကျေးဇူး ကြောင့်ကိုယ်ရဲ့ခံယူချက်နဲ့ရပ်တည်နေခဲ့တယ် ဒီလိုနေခဲ့တဲ့အတွက်ကြောင့်မို့ ကိုယ်တတ် နိုင်သလောက်ဘာသာရေးဆိုတာဘယ်ဘာသာရေးဖြစ်ဖြစ် ခရစ်ယာန် မွန်စလင် ဗုဒ်ဓ ဟင်ဒူစသည်အားလုံးအကောင်းတွေကြီးဘဲလို့ယုံကြည်တယ်လက်ခံတယ်။ ကျင့်သုံးတဲ့လူ တွေအပေါ်မှာဘဲမူတည်ပြီးကောင်းမှုမကောင်းမှုဆိုတာဖြစ်တည်တာ။

အဲ့ဒီထဲမှာပါဝင်နေတဲ့ လူတွေရဲ့နားလည်မှုစွမ်းအား ဒီဘာသာရေးတစ်ခုအပေါ်မှာဘယ်လောက်ရှိသလဲ အမေနဲ့ အဖေကခရစ်ယာန်ဖြစ်လို့ခရစ်ယာန်လား ဗုဒ်ဓဘာသာမို့လို့ဗုဒ်ဓဘာသာဖြစ်ရတာလား။ သူကိုယ်တိုင်ကသူရဲ့ဘာသာရေးအပေါ်မှာယုံကြည်ချက်နဲ့ လေ့လာမှတ်သားသင်ကြားထား တာလား။ တရားဆိုတာဘာသာတရားတိုင်းမှာရှိတယ် တရားဆိုတာသူများကိုလှူတယ် တန်းတယ်သူများကို မေတာဂရုနာမုတိတာဥပစ်ခါတရားလေးပါးရှိတယ်နောက်လူမျိုးတိုင်းဟာဘာသာတရားကိုအခြေခံပြီး ဖြစ်လာတဲ့အတွက်ကြောင့်ဘာသာတရားအားလုံးဟာ ကောင်းတယ်လို့ငါယုံကြည်တယ်။ ဒါကနူးဇီ လန်ကိုရောက်မှတိုးတက်တဲ့ငါ့ရဲ့အသိဉာဏ် ပေါ့လေ။မူစလင်ခရစ်ယာန်ဗုဒ်ဓဘာသာ ဝင်တချို့ကငှင်း ဘာသာတွေကိုမိမိဘာသာကို ခံယူထားပေမဲ့အနှစ်ကိုနားမလည်တဲ့အတွက်သူလုပ် ချင်ရာလုပ်ပြီး တဦးတယောက်က လုပ်လိုက်တဲ့ဟာကဘာသာရေးကိုလည်းထိခိုက်သွားရောပေါ့။

ထိုင်းမနီလွယ်စခန်းမှာတစ်နှစ်လောက်ကြာတယ်။အဲ့ဒီမတိုင်မီတုန်းကတော့ရန်ကုန်မှာနေတယ်။ရန် ကုန်မှာကျတော့လူငယ်ဘဝလောက်ဘဲရှိသေးတော့စာပေလေ့လာတဲ့အရွယ်ဘဲ ရှိနေသေးတော့ ဟိုကျောင်းပြောင်းလိုက်ဒီကျောင်းပြောင်းလိုက်အဲ့ဒီလိုနေခဲ့တယ်။ ပထမမုံ ရွာမှာနေတယ်ငါတို့ရွာ ကစစ်ကိုင်းတိုင်းနောက်မုံရွာနဲ့မနီးမဝေးဆိုတော့မုံရွာကျောင်းမှာ ဆယ်နှစ်လောက်ကြာတယ်။ နောက်၁၉ ၈၂ခုနှစ်မှာမန်းတလေးကိုပြောင်းတယ်။စာသင် ရင်းတန်းလှန်းနဲ့ပဲခူးကိုရောက်တယ်ပဲခူး ကနေရန်ကုန်ကိုရောက်တယ်။ဒဲဒီကနေတစ်ဆင့်ဧလေးလုံးအရေးတော်ပုံကြီးနဲ့ဆက်စပ်သွားတာပေါ့ လေ။ သံသယာကတော့ဒီနေဒီချိန်အထိ ပဲပေါ့။

ဧရမှာပါခဲ့တယ်အဲ့ဒီဟာကိုပြောရမှာဆိုရင်ပုံပြင်လိုလိုမမြင်ဖူးတဲ့အရာတွေမြင်ရတယ် အဲ့ဒီတုန်းကလမ်း မတော်သယ်တောတိုက်ဆိုတာ ကြားဖူးရင်ကြားမှာပေါ့။ ဧလေးလုံးဖြစ် လာတဲ့အချိန်အခါကျတော့ ကျောင်းသားတွေကဖြစ်ခဲ့တာနောက်ပိုင်းမှပူးပေါင်းပါဝင်မှုကျတော့ဘုန်းကြီးတွေကအင်အားများတယ် အဲ့ဒီတုန်းကလည်းတို့ကအသက်အရွယ်ငယ်သေး တယ်နောက်ကိုယ်ထက်ကြီးတဲ့ဘုန်းကြီးတွေကပါ တယ်နောက်သူတို့ခိုင်းသမျှကိုလုပ်တော့ ကိုလည်းငါနေသလိုပေါ့။ နောက်ကိုကလူငယ်လည်းဖြစ်၊ဖြစ် ပျက်သမျှဟာအားလုံးကလည်း ကိုမမြင်ဖူးတာတွေကြီးဘဲဖြစ်တာ။ ဘယ်လိုမျိုးလဲဆိုတော့ ရန်ကုန် ဆေးရုံးကြီးရှေ့မှာစစ် ကားတွေကိုမီးရှို့တာတို့ နောက်ကတ်တရာလမ်းပေါ်မှာတန်းစီနေတဲ့ကားတွေ ဘာမှမကျန် အောင်လောင်ကျွမ်းသွားတာတွေ စစ်ကားတွေလည့်တဲ့အခါမြင်တွေ့သမျှဟာတွေကို သူတို့ ပစ်ချင်သလိုပစ်တယ်။ နောက်ရန်ကုန်မြို့လည်ခေါင်မှာလမ်းတွေလမ်းတွေဆိုရင်တောရွာတွေ လိုကိုယ့်ရပ်ကွက်ကိုဝါးထရံတွေကာပြီးတောထဲမှာစောင့်နေရသလိုစောင့်ပြီးဒါကစစ်အ စိုးရကလုပ်တဲ့အတွက်ကြောင့်ပြည်သူလူထုလှုံ့ဆြံ့မှုမရှိလိုဒီလိုလုပ်ကြတယ်။ ဒီလိုနဲ့ဘုန်း ကြီးတွေက မဖြစ်ဘူးဆိုပြီးလမ်းမတော်နဲ့သက်တောတိုက် ကျောင်းပေါင်းဧဝကျော်နဲ့သံဃာ အားဖြင့်သတင်းသုံး နေထိုင်တဲ့သူများအားလုံး၁၀၀၀လောက်ရှိတယ်။ အဲ့ဒီသံဃာတော်တွေ ရဲ့ဦးဆောင်မှုနဲ့အဲ့ဒီရပ်ကွက်

မှာရှိတဲ့လူတွေကိုလည်းဘဲသံယာတော်တွေကစောင့်ရှောက် ပေးရတယ်ကာကွယ်ပေးရတယ်။
အဲ့လိုလက်နက်ရှိတဲ့လူတွေရဲစခန်းတွေအစရှိတဲ့လူတွေ ပိုက်ဆံရှိတဲ့လူတွေရဲ့ကုန်တိုက်တွေကို
သူခိုးဓါးမျတွေကပြည်သူလူထုရဲ့ပစည်းတွေကိုလုယူ သယ်ဆောင်ဒါတွေရှိလာတယ်၊အဲ့ဒါတွေကိုတွေ့
ရင်ဘုန်းကြီးတွေကအဲ့ဒါတွေကိုဖမ်းပြီးထိန်း သိမ်းထားရတယ်။
နောက်ကိုကလည်းဂိုထောင်စောင့်ဖြစ်လာ ထမင်းထုပ်တွေသယ်ရပြုရ တာတို့လုပ်ရတယ်ပေါ့၊နောက်
ဘယ်လောက်အထိပျက်စီးသလဲဆိုရင်လူငယ်တို့သဘော သဘာဝအရအမျိုးသမီးတွေကိုဖျက်စီးတဲ့
အဆင့်အတန်းကိုရောက်လာတယ်။ အဲ့ဒါနဲ့ဘုန်း ကြီးတွေကအဲ့ဒီလိုလူတွေကိုလိုက်ဖမ်းအဲ့ဒီအချိန်
မှာရဲတို့အာဏာပိုင်တို့ဆိုတာမရှိတော့ဘူး။ ဘုန်းကြီးတွေဘဲ၊တရားစီရင်ရေးမှာလည်းဘုန်းကြီးဘဲ၊
ဘုန်းကြီးကတော့ အပစ်ဒဏ်ခတ်မှု တွေအနည်းအကျဉ်းလုပ်ပြီးမိဘတွေကိုပြန်အပ်လေ့ရှိတယ်။
ထုတာရိုက်သတ်တာမရှိပါဘူး ဆန်ဒပြတဲ့နစ်ပတ်လုံးကလူမျိုးစုံအဖွားကြီးကစပြီးကလေးလေးများမ
ကျန်အော်နေတဲ့အသံ တမြို့လုံးကြားနေရတယ်။
ညအိပ်ရင်လည်းဒီအသံတွေဘဲကြားနေရတော့နေ့နဲ့ညနဲ့ကြာလာ တော့မကွဲတော့ဘူး။ အဲ့ဒီလိုပါပြီး
လုပ်နေတဲ့လူတွေမပြောနဲ့ဘုန်းကြီးလုပ်နေတဲ့လူတွေ ကိုယ်ကျောင်းကိုယ်ပြန်ပြီးဆန်ပြုတ်ကလေး
ဆွမ်းခံတာတွေလည်းမရှိတော့ဘူးလေ။ အကုန်ပျက်တော့တာကို အဲ့ဒီကျတော့ကျောင်းကဘုန်းကြီးက
ဆန်ပြုတ်ကလေးပြုတ်ထား တယ်။
သူတစ်ခွက်ကိုယ်တစ်ခွက်သောက်ပြီးအားတွေပြန်ထွက်လာရင်ထပ်အော်ကြပြန်ပြီး အဲ့ဒီလိုနေခဲ့ရတာ
အတင်းဆင်းရဲတာ ကောင်းတာတော့မဟုတ်ဘူး။ နောက်စစ်အာဏာ သိမ်းပြီးပစ်ကြခတ်ကြနဲ့မှတ်
မှတ်ရရဆူးလေဘုရားနားမှာညခြင်းစစ်တပ်ကပစ်ကလူထုက ပြေးရတာပေါ့။ အဲ့ဒီတချို့ဆိုရင်ကိုယ်
ပြေးတဲ့အုပ်စုပါတာပေါ့။

ဘာကြောင့်သယ်နိုးဝတ်သလဲဆိုတော့ပထမလေးတန်းစာမေးပွဲဖြေတော့ ရှင်ပြုပွဲလုပ်ပေးတယ်အဲ့ဒီက
နေ စပြီးပျော်တယ်နောက်ငါတော့ဖြင့် သယ်နိုးအဝတ်နဲ့နေမယ် ကိုယ်သူငယ် ချင်းတွေကလည်း ဝတ်
တော့ပျော်လိုဝတ်လိုက်တာ။ နောက်ကိုယ်နေတာကတောမှာမြို့ကကိုယ်ရင်ကြီးတွေ ဦးဇင်းကြီးတွေ
လာရင်ကိုယ်က လည်းမြို့မှာနေချင်တာနောက်ဘုန်းကြီးစာကိုအခြေခံသင် ကြားခဲ့တဲ့အတွက်ကြောင့်
သယ်နိုးဝတ်နဲ့မြဲသွားတယ်။

လေးတန်းအောင်ကတည်းကဘုန်း ကြီးစာသင်ခဲ့တာအစိုးရကျောင်းကိုဘာကြောင့်မသွား လဲဆိုရင်အ
ဖေနဲ့အမေတောင်ရန်ဖြစ် တယ်။ အဖေကအတန်းကျောင်းထားချင်တယ်။ အမေကတော့သူပျော်သလို
နေပါစေလား နင်ထမ်းထားရသလား သူဘာသာသူဘုရား အလုပ်လုပ်တာဘဲဆိုပြီးအဖေကလည်း
မပြော တော့ဘဲငါဒီအတိုင်းမြေလာတာ။ အသက်ကြီးလာတော့အဲ့ဒီလိုမဟုတ်ဘူးပေါ့ ကုသိုလ်အကု
သိုလ်ဆိုတာကမြင့်လာပြီလေ မြင့်လာတော့စာပေလိုပြောရမယ်ဆိုရင်ဗဟုကိသောဂါရဝသောလူ
တွေရဲ့ဘဝနဲ့ရဟံ တို့ရဲ့ဘဝနဲ့ကအင်မတန်ကွာခြားလှတယ်။
လူတွေရဲ့ဘဝကအချိန်တန်အိမ်ထောင်ပြုတယ်သားမွေးတယ်စီးပွါးရှာတယ်၊ဖြစ်ချင်တာဖြစ်တယ်မ
ဖြစ်ချင်တာလည်းဖြစ်တယ်။လောဘဒေါသတွေများတယ်ဘုန်းကြီးဘဝဆိုတာကတော့ သူရဲ့နေ့စဉ်တာ
ဝန်ကဘာရှိသလဲဆိုရင်သူများလူဒါနဲ့ရပ်တည်နေရတဲ့အတွက်ကြောင့်ဆွမ်းပို့ရင်ဆွမ်းစား မယ်။ ဆွမ်း
ဆိုတာကလည်းပြည့်စုံတယ်။ စာဝတ်နေရေးဖူလုံတဲ့အတွက်ပူစရာမလိုတော့ ဘူးဆိုတော့ကုသိုလ်
တရားကိုဘဲ တရားထိုင်ချင်ထိုင်မယ် စာဖတ်ချင်ဖတ်မယ်။ကိုကိုယ် တိုင်ကသူများကိုသင်ကြားပို့ချနိုင်
ရင်ပြန်သင်ကြားပို့ချမယ်။ကိုယ်ကိုတိုင်ကဆက်ပြီးတော့သင်ကြားလေ့လာချင်ရင်ဆက်ပြီးလေ့လာမယ်။
စာပေဆိုတာလည်းဆုံးသည်မရှိဘူးပေါ့ နော်၊အခုအသက်ကြီးပိုင်းရောက်လာတော့လည်း အဲ့ဒီလိုနေ

တာကိုဘဲပျော်တယ်ဘယ် တော့မှထွက်ဖို့လည်းစိတ်မကူဘူး။ ဒါပေမဲ့လည်းငါကလည်းလူတွေလိုမနေတတ်ဘူး။ထွက် ပါလားဆိုတော့နေမယ်ဆိုရင်သေမှာလားဆိုတော့လည်းမသေဘူးပေါ့နော်။ ကိုယ်ကနေနေ ကျမဟုတ်တော့အဲ့ဒီအဝတ်ကိုလည်းမဝတ်တတ်ဘူး။ ကိုယ်ဝတ်နေကျအဝတ်ဘဲကိုယ်ဟာ ကိုဝတ်နေရမှစိတ်ချမ်းသာမယ်။ နောက်ပြီးသူတို့ကြားသူတို့စကားတွေထဲမှာလည်းမသွားချင်ဘူး။ ဒီမှာရောက်လာတုန်းကတိုက်ခန်းထဲမှာနေရမယ်တဲ့ငါကတော့မနေဘူးလို့။ဘုန်းကြီး ကဘယ်လောက်ဘဲဆင်းရဲနေနေသူဟာသူသီးသန့်သူတစ်အိမ်တစ်ဆောင်တစ်ကျောင်းတစ်ဆောင်နေရမယ်အဲ့လိုမနေရရင်တော့ငါပြန်မယ်။ ရောက်ကတည်းကအခုအချိန်အထိဒီ အစိုးရကထောက်ပံ့ပေးတာပဲနောက်လည်းတစ်ခါခါကိုယ်မျော်လင့်ထားသလိုမရဘူးပေါ့။ ဒါပေမဲ့သယ်နှင်းအဝတ်နဲ့ဆက်နေလို့ရမဲ့နည်းလမ်းရှိရင်ဆက်နေသွားမယ်။ ဒါပေမဲ့လူလိုမျိုး နေရမယ်ဆိုရင်တော့ငါမနေဘူး။ ဒါကတော့ကိုကလည်း အသက်ကြီးလာပြီးဆိုတော့ ကိုယ့် ဟာကိုဆုံးဖြတ်ရတော့တာ။ ကိုယ်ကအိမ်ထောင်ပြုစရာလည်းမလိုကြီးပွားစရာလည်းမလို တော့ကိုယ်ကုသိုလ်ရရုံနေရုံပဲကျန်တော့ဒါပေါ့။ ကျန်တာကဗဟုသုတဘဲရှိတော့တယ်။ ငါ လုပ်ကျွေးဖို့လည်းငါယူခဲ့တဲ့မိန်းမလည်းမရှိဘူး။ ငါမွေးခဲ့တာလည်းမရှိဘူးအဲ့ဒီတော့ငါမှာ ဘာတာဝန်ရှိသေးတုန်း။ ကိုယ်နေသွားတဲ့နေရာသူများတိုင်းပြည်မှာသူများကိုဒုတ်ခမပေးဖို့ကိုယ်အတွက်ကြောင့်သူများဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးမဖြစ်ဖို့ဒါဘဲရှိတာဘဲ။ဘာမှာဖန်တီးစရာမလိုဘူး။

ဘုန်းကြီးတပါးရဲ့ရပ်တည်မှုနောက်နေထိုင်မှုကတော့အတော်ကိုခက်ခဲတယ်ဘာလို့လဲဆို တော့ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုတဲ့အနေအထားကလည်းဗုဒ္ဓဓဘာသာမဟုတ်တော့ဗုဒ္ဓဓဘာသာ ဘုန်းကြီးတပါးကိုတွေ့တဲ့အခါမှာပြောဆိုဆက်ဆံတာကအစကွာခြားတဲ့အတွက်ကြောင့် တော်တော်ခက်ခဲပါတယ်၊ ဒါပေမဲ့ကိုယ်ဘဝအတွက်ဘဲဒီဆက်ဆံရေးတွေကိုသီးခံရတယ်၊ ကိုယ်ရဲ့တိုင်းပြည်မြန်မာပြည်လိုနေရတယ်လို့တော့မဟုတ်ဘူး၊ အခုလိုကြာလာတဲ့အခါကြ တော့ဗုဒ္ဓဓဘာသာဖြစ်ကြတဲ့သီရိလင်္ကာ၊ထိုင်း၊လာအိုနဲ့ကန်ဘိုဒယားအစရှိတဲ့ အဖွဲ့အ စည်းတွေနဲ့ အဆက်အသွယ်ဖြစ်လာတော့ ရာသီပွဲကထိန်ကိုက ထိန်ပွဲဝါဆိုဆိုရင် ဝါဆိုပွဲဆို သလိုအပင့်အဖိတ်တွေဖြစ်လာတာကြတော့ အဆင်ပြေတယ်လိုဘဲပြောရမှာပါ။

ငါကတော့အော်ပါစ၊ငါကတော့ဗုဒ္ဓဓဘုန်းကြီးပေါ့၊နောက်မြန်မာပြည်ကလာပါတယ်လိုရေဘူရအဲ့ဒီလိုဘဲပြောလိုက်တာပေါ့၊ လက်ရှိစာသင်နေတယ် နောက်ကျောင်းပြောင်းတော့ အများ ကလည်းသိနေကြတယ်ဒါပဲကယားကရင်လို့တော့မရှိဘူး။ ဒီနိုင်ငံမှာတော့တစ် ယောက်နဲ့တစ်ယောက်လူမှုအခွင့်အရေးအပြည့်အဝရှိတဲ့နိုင်ငံဆိုတော့ဘုန်းကြီးတစ်ပါးဖြစ်ခဲ့ပေမဲ့လို့ဘုန်းကြီးဆိုတဲ့ယဉ်ကျေးမှုရဲ့အရေးပါမှုကိုသူတို့နားမလည်လို့သာလျှင်သူတို့ကအဲ့ဒီလိုဆက်ဆံခဲ့တာ။ကိုယ့်အပေါ်မှာထားတဲ့ရိုသေလေးစားမှုကိုယ်အပေါ်ကတော့မလျော့ သွားဘူးလို့တော့ခံစားရတယ်။
ရေဘူရအားဖြင့်သူတို့သိတာကဘုန်းကြီးဆိုတာကအိမ် ထောင်မပြုရဘူး။ အရက်မသောက်ရဘူးဆေးလိပ် မသောက်ရဘူးဒီလိုအကြမ်းပြင်းအားဖြင့် လူတိုင်းမှာသိကြတဲ့အသိလူတိုင်းကမှအဲ့ဒီအလုပ်ကိုမလုပ်နိုင်ဘဲကောင်းတဲ့အလုပ်ကိုလုပ်နိုင်တဲ့လူတစ်ယောက်ဟာတချိန်လုံးတရားအားထုတ်ဆန်ဒပြဒါကိုအမြဲလုပ်တယ်၊နား လည်ပေးကြတယ်။

မြန်မာပြည်မှာဦးဩဘာဆိုတာလူတွေကမခေါ်ဘူးအရှင်ဘုရားတပည့်တော်တို့နဲ့အရှင်ဘုရားဖူးတွေ့ချင်လို့ပါ။ဘုန်းကြီးကခေါ်ရင်လည်းဟဲ့သမီးဆိုရင်လည်းဘုရားလို့ထူးရတာမ ဟုတ်ဘူးလား။ အဲ့ဒီလိုမတူဘူးပေါ့။ငါရောက်ခါစခံရတဲ့ခံစားချက်ကိုပြောပြမယ်၊အတန်း ကျောင်းတွေထဲမှာဆိုဩဘာစ၊ ဟုတ်ကဲ့လို့ထူးပေးရတယ်လေ၊ အဲ့ဒီလိုထူးရမှာကိုဝန်လေး သလိုအဲ့ဒီလိုခေါ်ခံရတာကနားထဲမှာတစ်ခုခုနဲ့အထိုးခံလိုက်ရသလိုခံရခက်တယ်။ ဒါကိုယ် ယှဉ်ကျေးမှုမှာအဲ့ဒီလိုမျိုးမရှိဘူး။ ဥပမာကိုယ်

အိမ်ကိုဘုန်းကြီးပင့်ချင်တာဖိတ်ချင်တာ တောင်မှသာမှန်ဧည့်သည်တစ်ယောက်လာသလိုရသလား ကိုယ်ရှိတာလေးတွေကိုထွတ် ထွတ်မြတ်မြတ်ဦးဦးဖျားဖျားနေရာလေးကအစသန့်သန့်ပြန်ပြန့်အနံ အစော်အမြင်ကအစ အမြင်မကောင်တာတွေမဖြစ်ရလေအောင်အကုန်လုံးသန့်ရှင်းရေးလုပ်လို့ ရေလေးတစ်ခွက် သောက်တာကအစနင်သောက်တဲ့ခွက်နဲ့ဘုန်းကြီးကပ်တဲ့ခွက်ကတူသလားမတူဘူး လေ ခွက်ခြင်းတူအုန်းတော့ ဘုန်းကြီးကပ်တော့မယ်ဆိုရင်ခွက်လေးဆေးခဲ့ရတာပေါ့၊အဲ့ဒီလိုကွာတာ ပေါ့ဒါကဘာကြောင့်လည်းဆိုတော့သူယုံကြည်မှုနလုံးသားကလာတယ်။ သူရဲ့ယဉ် ကျေးမှုကငယ်စဉ် ကတည်းကဒီအသိုင်းအဝိုင်းထဲကကြီးလာတဲ့အခါကြတော့ ဘုန်းကြီးကို ဒီလိုအရိုအသေပေးရတယ်ဆို တာဒီလိုယုံကြည်ခြင်းအားဖြင့်သူကိုဒီလိုပြုတာထက်အခြားလူတွေထက်ပိုကုသိုလ်ရတယ်ဆိုတာလူ တွေရဲ့စိတ်ထဲမှာစွဲနေတယ်၊ဒါကိုနာခံကြတယ်။

ကိုယ်ထားတဲ့စေတနာဆောင်ရွက်ပေးနိုင်တာကဘုန်းကြီးအတတ်ကိုလည်းမတတ်၊လူဝတ်လဲမယ်ဆိုရ င်လည်းလူလိုမနေနိုင်၊ စေတနာမရှိတဲ့လူတွေရှိတယ်။လောကရဲ့အတတ်ပညာ ရှင်တွေဘာသာရေး ဘက်မှာနိမ့်ကျတော့စေတနာလျော့ရဲသွားတယ်ကိုယ်ရဲ့ဘာသာတရားအနှစ်သာရကိုနားမလည်းလို့ပဲ ဖြစ်တယ်။

ဘာသာတရားဟာယုံကြည်မှုအပေါ်မှာမူတည်တယ်၊ နံပတ်တစ်ကိုယ်ကကိုယဘာသာတရားကိုယုံ ကြည်ယ် နောက်ဒီဘာသာကိုယုံကြည်တဲ့သာမန်လူတွေကသြော်ဒါဘုန်းကြီး ဘဲတချိန်တခါသူတို့ လိုလားတဲ့ဘုန်းကြီးမရှိတဲ့နေရာဒေသမျိုးမှာငါတို့အဖေငါတို့အမေမြန် မာပြည်မှာဆုံးသွားတယ်။ ငါဘုန်းကြီးလှူပြီးအမျှအတန်းလှူမှအံ့မယ်ဆိုတော့ဒီဘုန်းကြီး ရှိမှဖြစ်တာပေါ့။ အဲ့ဒါတွေကိုပါဝင်ကူ ညီရတဲ့အတွက်ကြောင့်လည်းကိုယ်ကဝမ်းသာတယ်။ ကိုယ့်အတွက်လည်းကုသိုလ်ရတယ်။ ဒီလိုပဲ တိမှုတွေနဲ့ငါနေနေတာ။

နိုင်ငံခြားအသိဘုန်းကြီးတွေအများကြီးရှိတယ်သူတို့နဲ့အင်တာနက်ဂျီတော့ကနေစကားပြောတယ်၊ကို ယ်ကိုတွေ့တဲ့အခါကျရင်ပြောပြီးမတွေ့ရင်အီးမေးလ်ရိုက်ပြီးချန်ထားခဲ့တယ်၊ပုံမှန် အားဖြင့်အင်တာ နက်ကိုနှစ် နာရီလောက်သုံးဖြစ်တယ်။ နေကောင်းတဲ့အခါကျတော့တခါတရံအိပ်ချင်မှအိပ်တော့တာ၊ ဆွမ်းခွက်တောင်အဲ့ဒီအ ရှေ့မှာချပြီဝါးဖြစ်တဲ့အခါဝါးပြီးမှဖြစ်တဲ့အခါလည်းမျိုလိုက်တယ်။ အင်တာနက် ထဲမှာဆိုရင်သတင်းဖတ်နောက်အရေးကြီးလာပြီးဆိုရင်သံသယရှိလာပြီးဆို ရင်မေးကြပေါ့။ အခုဆယ် လပိုင်းလုပ်မယ်ဆိုရင်မေးရမှာဘဲဘာလုပ်ကြမှာတုန်းအစီအစဉ် ကဘယ်လိုတုန်း။ ဘာချက်ကဘယ်ကို သွားသတုန်း။ဘယ်နေရာမှာဘယ်သူရှိသတုန်းအဲ့ဒါ တွေပေါ့။ အဆက်အသွယ်ကတော့ပြည်တွင်းမှာရှိ သလိုအပြင်မှာလည်းရှိတယ်။

အင်တာနက်ကိုအသုံးပြုခြင်းကတော့ကောင်းဘက်ကကြည့်မယ်ဆိုရင်တော့အကောင်းတယ်ပေါ့။ မကောင်းတာကိုမသုံးနဲ့ပေါ့မီးရသလိုပေါ့။မီးရတဲ့အချိန်မှာထမင်းချက်စာမယ် ဆေးလိပ်သောက်တဲ့ ကောင်ကဆေးလိပ်တို့ သောက်မယ်မီးရတယ်ဆိုလို့သူများအိမ်နဲ့ သူများကားကိုသွားမီးရှို့တာကတော့ ဘယ်ကောင်းမလဲအင်တာနက်လဲအဲ့ဒါဘဲပေါ့ကိုယ်အတွက်အသုံးကျမဲ့ဟာတွေသုံးမယ်ဆိုရင်အသုံးချ ပေါ့။ကိုယ့်အတွက်အသုံးမကျဘူးဆိုရင် လည်းအသုံးမချနဲ့ပေါ့။ဝေးနေတဲ့အချိန်ကိုယ့်ဘာသာတရားကို နာချင်တယ်ဆိုရင်တရား ခွေတွေအများကြီးပဲဘယ်ဆရာတော်ရဲ့တရားကိုနင်နာယူ ချင်တယ်ဆိုရင် ဥပမာဆရာ ဦးဥာဏ်နိသရတို့ပြန်တော်မှသွားတဲ့ဆရာတော်ကြီးတွေရဲ့ခွေတွေ ပိတကသုံးပုံခွေ တောင် ရှိတာဘဲကောင်းတဲ့ဘက်ကအသုံးချရင်ကောင်းတာဘဲမကောင်းတဲ့ဘက်ကရှုမြင်ပြီးလုပ် မယ်ဆိုရင်

တော့ကိုယ်အတွက်မကောင်းကျိုးဘဲပေးမှာဘဲ။အသုံးကျ တာတော့အမှန်ဘဲဒါ ပေမဲ့အသုံးချတဲ့သူအ ပေါ်မှာဘဲမူတည်တယ်။

ကိုယ့်မြန်မာနိုင်ငံသားတွေကိုပြောမယ်ဆိုရင်တိုင်းတပါးကိုအခြေအနေအမျိုးမျိုးနဲ့ရောက်ကြပေမဲ့လို့ကို ယ့်ရဲဘဝ၊ယဉ်ကျေးမှု၊မိသားစုကိုဘယ်ဘဝဘယ်နေရာဘဲရောက်ရောက်မ ပျောက်မပျက်အောင်ကိုယ် မွေးခဲ့တဲ့ကိုယ်သားသမီးကိုယ်ကိုတိုင်ထိန်းသိမ်းမှလျှင်ဒီကလေးတွေဆိုတာကလည်းလူဦးဆရာမည်ထို က်ရာပုပ်ပါစရိယမိနဲ့ဖအမေအဖဆိုတာဒီကလေး တွေနဲ့နေရတာ ဒီကလေးတွေရဲ့အကောင်းအဆိုးပြော မှုဆိုမှုလိမ်မာအောင်ယဉ်ကျေး အောင်အမေအဖလိုခေါ်တတ်အောင်ကောင်းတဲ့စကား ပြောတတ် အောင်ဒီမိဘတွေကဘဲသင်ခဲ့တာဘဲဒီလိုကြောင့်ကိုယ်ရဲ့ယဉ်ကျေးမှုဘာသာတရားကိုမပျောက်စေချင်ရ င်အားလုံးတဲ့သက်ဆိုင်တဲ့အမေမိဘတွေကဘဲမဖြစ်မနေကြိုးစားသွားရမယ်။ဘုန်းကြီးတို့ဆရာသမား တို့ဆိုတာကအကူဘဲနင်မွေးလာတဲ့သားသမီးကလူလိုတစ်လုံးမှမပြောဘဲငါလိုးမှသားငါလိုးမှအမေယှဉ် ကျေးတာတွေကိုမသင်ခဲ့ဘဲဆရာဆီရောက်မှာဘဲသင်ရမယ်ဆိုရင်တန်းရေတူသင်ဖို့မလွယ်ဘူးအဲ့ဒါ ကြောင့်မိဘကအဓိကကျတယ်လို့ပြောချင်တယ်။

Appendix 10: Interviewee 9, 17 October 2009, Mangere, Auckland

English and Burmese interview summary

Age: 20+

Ethnicity: Karen

Gender: Female

<u>English Version</u> [unedited]

I came to New Zealand because my mum is already here. I used to live with my grandmother in the Irrawaddy delta and I went to school in Burma with support from my aunts and grandmother as my parents did not have money. I arrived here in 2000 and I am studying at high school now. Here there are so many opportunities if you try hard.

I identify as a Karen from Burma. I do not want to identify as Burman or Burmese but Karen, because I do not like the military regime. I have so many Burman friends who went to go with me. They were nice to me. They do not discriminate against me because I am Karen. We are the same. I do not hate Burman people but I do not like the regime, which is Burman.

I didn't know anything about Karen suffering when I was in Burma, although I lived in a Karen village. I learned a lot when I arrived in the Thai-Burma border and saw many organisation working for Karen issues. I come to understand how Karen people have suffered a lot from the regime, through media like Kwekalu. I did not know anything about human right when I was in Burma.

I mostly read news in Burmese because I went to school in Burma where we can't learn Karen and I can't read and write Karen well. But I try and read stories in some Karen news websites.

I am a member of Myanmar Chat Online and I have so many Burmese friends there. In this site we could do many thing like write comments and respond to each other about so many issue, including politics as well. For example, we were talking about human right violations that the regime does and people who like the regime will say something and those who do not like it will say something different. So I have learnt a lot. We also help each other with Burmese and English language and the use of modern technology. For example, I do not know how to use some computer software so I seek help through this online forum.

I use a computer at least one hour a day and I check my email and keep in touch with friends in Burma and other countries. I have contact with all of my close friends who I knew them before, some of them are in the country like Australia, USA, Russia and Sweden with their families and we may live far away from each other but we have a regular contact with each other though internet services like email and chatting. Among us we share information and pictures of ourselves, family and places that we live. We also share music that we download from the internet. Sometimes we share music with each other through Bluetooth. I mostly listen to Burmese rather than English songs as I understand Burmese more.

I do not read news online because I do not know what news websites I can read. I only read local news here. I like chatting with friends because I get news from them. And sometime I read news that my friends send me through email. They send me the links and I read them.

Life will be boring without internet because I mostly feel lonely at home. I have friends in Auckland but I cannot visit them all the time. So we have nothing to do and when I'm at home then I will log in to the internet and chat with friends outside New Zealand. I feel happy when I can talk to them. I could not talk to friends inside Burma a lot as most of them do not have money to use the internet. They have to work and save money.

I think the internet is very important for maintaining our Karen tradition and culture. I could say this because last year we young people organised the wrist tying festival but none of us know how to do it, so we search for information about how people do it in the internet. We could find some information to organised the festival. The internet helps us a lot.

Burmese Version

မြန်မာပြည်ကလာတာပါ။ အမေကဒီမှာလာထားပြီးသား ၂၀၀၀ ကတည်းက အမေရောက်လာတော့ ခေါ်တယ်၊တစ်ယောက်ဘဲလာတယ်။ ဒါပေမဲ့အဖွားထိုင်းနိုင်ငံကိုလာပို့တယ်၊ ထိုင်းနိုင်ငံမဲဆောက်မြို့မှာ ဂုလလောက်ကြာတယ်၊ ယူအန်လျှောက်တယ် နောက်ဒီကို ရောက်လာတယ်၊ မဲဆောက်မှာတုန်းက တော့ကြောက်တော့ပုန်းနေရတာပေါ့။

မြန်မာပြည်မှာတုန်းကတော့အဖိုးအဖွား အဒေါ်တွေနဲ့နေတယ်၊ကျောင်းတက်တယ်။ မြန်မာပြည်နဲ့ဒီ မှာကတော့ပညာရေးပိုင်မှာကွာခြားတယ်၊ ဒီမှာအခွင့်အလမ်းတွေနည်းနည်းပိုများတယ်၊ မြန်မာပြည် မှာကျတော့ ပိုက်ဆံမလုံလောက်တာတွေရှိတယ်။ ဒါပေမဲ့ဟိုအဒေါ်က စိုက်ပေးလိုက်ဒီအဒေါ်ကစိုက် ပေးလိုက်နဲ့ဆိုတော့ ဓတန်းအထိကျောင်းတက်တယ်။

ကိုယ့်ကိုယ်ကိုတော့ကရင်လိုဘဲသတ်မှတ်တယ်။ မြန်မာပြည်ထဲကကြီးပြင်းတဲ့ကရင် လူမျိုးတစ်မျိုး ပေါ့။ ဒါထက်ဘယ်လိုမှာတော့မထင်ဘူး၊ ကိုယ်ကကရင်တောထဲမှာ မွေးလာတယ်၊ ဗမာတောထဲမှာနေ ပေမဲ့ကရင်ရွာမှာနေတယ်။ ဒါပေမဲ့ကို့ကိုဗမာလိုပြောရင် မခံချင်ဘူး၊ ကရင်လို့ဘဲပြောစေ ချင်တယ်။

ဗမာလို့အခေါ်မခံချင်ဒါကတော့အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းနဲ့ဆိုင်သွားမှာပေါ့၊လက်ရှိအစိုးရကြောင့်ပေါ့၊ ဗမာလူမျိုး မို့လို့ဗမာကိုမကြောက်သလိုဖြစ်နေတယ်။ ဗမာသူငယ်ချင်းတွေရှိတော့ရှိတာပေါ့၊ ဗမာသူငယ်ချင်းတွေ ဘဲများတယ်၊ သူတို့ကိုဘယ်လိုမြင်သလဲဆိုတော့ ပြောလို့တောင်မ တတ်ဘူးသူတို့အမျိုးဆိုတော့ဗမာ လိုဘဲမြင်တာပေါ့။

ဗမာပြည်မှာတုန်းကကရင်အကြောင်းနဲ့သမိုင်းတွေမရှိဘူး နောက်အတွေ့အကြုံလည်း မရှိဘူးလေ။ ဗမာကိုဗမာလို့ ဘဲထင်ထားတာပေါ့၊ထိုင်းနိုင်ငံရောက်လာမှာသူတို့အ ကြောင်းသိလာတာပေါ့၊ မြန်မာ ပြည်မှာနေတုန်းကကိုယ့်အခွင့်အရေးမရှိဘူး ကိုယ့် ဘာသာသင်ဖို့လည်းမရှိဘူး အဲ့ဒါကိုလည်းမသိ ရဘူး၊

ဗမာသူငယ်ချင်းတွေကကောကိုယ့်ကိုအနိုင်ကျင့်တာတွေမရှိပါဘူး၊အကောင်းတွေကြီးပါဘဲ၊ ခွဲခြား ဆက်ဆံတာတွေလည်းမရှိဘူး။ အဓိကကအစိုးရကြောင့်ပေါ့၊ ဗမာကိုမုန်းတယ်လို့ တော့မဟုတ် ပါဘူး။မကြိုက်တာကတော့ဗ မာအစိုးရကိုမကြိုက်တာပေါ့၊ နောက်တော့ လည်းဗမာတွေနဲ့ဘဲအ တူတူကြီးပြင်းလာခဲ့တာ။ မြန်မာစာကာတွန်းစာအုပ်ကိုဖတ်တာကလဲ ပိုပြီးတော့နားလည်တယ်လေ။ အင်္ဂလိပ်လိုကျတော့ သိပ်ပြီးတော့နားမလည်ဘူး၊ ဒီမှာကအဲ့ ဒါဘဲရှိတာလေ အမတစ်ယောက်ဆီ ကနေတောင်းဖတ်တာလေ။

ဝါသနာလည်းပါတယ်။မြန်မာပြည်မှာဘဲကျောင်းတယ်ခဲ့တယ်ဆိုတော့လေ၊ကရင်စာတတ်တယ်ဆိုရင်
လည်းကရင်စာတွေကိုဖတ်မှာဘဲလေ။

တခါတလေအင်တာနက်ဝက်ဆိုက်မှာမြန်မာသူငယ်ချင်းတွေရှိတယ်။ အများကြီးဘဲ။ လူမျိုးပေါင်းစုံ
ပေါ့။ဗမာလူမျိုးတစ်ခုထဲမဟုတ်ဘူးလေ။ အဲ့ဒီမှာ Myanmar Chat Online ဆိုတာ ရှိတယ်လေ။
အဲ့ဒီမှာစာတွေရေး ကွန်မက်တွေရေးပြီးအပြန်အလှန်စကားပြော။ တစ်ချို့ဆို ရင်အစိုးရကိုကြိုက်မယ်
တစ်ချို့ကမကြိုက်ဘူးပေါ့၊ ကြိုက်တဲ့လူတွေကတစ်မျိုးပြောမယ် မကြိုက်တဲ့လူတွေကတစ်မျိုးပြောမယ်
အဲ့ဒါကိုကြည့်ပြီးအခြေအနေအနည်းအကျဉ်းသိရ တာပေါ့။ နောက်ပညာရေးပိုင်းနဲ့ပတ်သက်တာ
တွေကိုပြောတာများတယ်၊ အချို့ကွန်ပြူတာ ဆော့ဝဲလ်တွေကိုမသိရင်သင်ပြပေးတာတို့နောက်
မြန်မာစကားလုံးတစ်ချို့ကိုနားမလည် တာတွေရှိတယ်လေ၊ အဲ့ဒါသူငယ်ချင်းတွေကိုမေးလိုက်ပေါ့၊
မြန်မာစာသင်လိုက် အင်္ဂလိပ်စာ အပြန်အလှန်သင်ပေးကြပေါ့။

ကရင်ဝက်ဆိုက်ကိုတော့သိပ်မသိဘူး၊ ကွယ်ကလူတစ်ခုထဲဘဲသိတယ်လေအဲ့ဒီမှာပုံပြင်လေးတွေကို
သွားဖတ်တယ်၊ ကရင်လိုကြတော့သိပ်မတတ်ဘူးလေ။ ဖတ်တော့ဖတ်တတ် တယ်၊မရေးတတ်ဘူး၊
ကွယ်ကလူကိုပုံမှန်ဖတ်လေ့ရှိတယ်။ ကျောင်းမှာဆိုရင် ကွန်ပျူတာ အတန်းရှိတယ်လေ အဲ့ဒီအချိန်မှာ
အမြဲဖွင့်ထားတယ်။ တစ်ပါတ်ကိုငရက်လောက်ကြည့် တယ် နောက်တစ်နေ့တစ်နာရီလောက်အင်တာ
နက်သုံးဖြစ်တယ်၊ အကြိုက်ဆုံးကတော့ ပုံပြင်လေးတွေဘဲ၊ သီချင်းတွေတော့မနားထောင်ဘူး။
ဘာဖြစ်လဲဆိုတော့ အိမ်မှာလည်း အများကြီးရှိတယ်လေ။ ကျောင်းမှာလည်းနားထောင်လို့မရဘူး။

သတင်းဝက်ဆိုက်တွေကိုမဖတ်ဖြစ်ဘူး။ တစ်ခါတစ်လေ ဒီကထုတ်တဲ့ညနေ၆နာရီသတင်းကိုဘဲကြည့်
လေ့ရှိတယ်။ ဒီကသတင်းတွေကျတော့မြန်မာပြည်နဲ့ပတ်သက်တဲ့သတင်းတွေ တခါတလေပါလာတယ်
ဒေါ်စုအကြောင်း နာဂစ်ဖြစ်တုန်းကသတင်းတွေပေါ့။

Hi5ကိုသုံးတယ် Facebook ကသူရဲ့ လို့မျိုးဂုက်နံပါတ်ကိုမေ့သွားတယ်။ မသုံးဖြစ်တော့ဘူး။ Hi5ကတော့
အခြားနိုင်ငံမှာရှိတဲ့သူငယ်ချင်းတွေနဲ့ဆက်သွယ်တယ်။ နောက်သူငယ်ချင်း အသစ်တွေပေါ့။ အဓိက
တော့ အမြဲအဆက်အသွယ်ရှိနေဖို့ပေါ့။ အရင်ကတည်းကသိခဲ့တဲ့ သူငယ်ချင်းအများစုနဲ့အဆက်အ
သွယ်ရတယ်။ သူငယ်ချင်းတချို့ကလည်းအမေရိကန်၊ ဩစတေးလျနိုင်ငံမှာနေကြတယ်။ အွန်လိုင်း
ချက်တင်တွေလုပ်တယ်။ သူတို့ဆီမှာဘာရှိလဲရှိတာကိုပြောပြတယ်။ နိုင်ငံရေးဆိုရင်လည်း နိုင်ငံ
ရေးအကြောင်း နောက်ရာသီဥတု ပြီးတော့ နေရာဒေသတွေပေါ့။ ဘယ်နေရာနာမည်ကြီး သလဲဘယ်
နေရာလှသလဲပေါ့ အဲ့ဒါတွေကိုဖလှယ်ကြတာပေါ့။

ကရင်နဲ့ပတ်သက်တဲ့သတင်း တွေကရင်ရဲ့ရိုးရာဓလေ့တွေကိုပြောပြဖလှယ်ကြတာ ရှိပါတယ်။ တစ်ခါ
တစ်လေဘဲပေါ့။ တစ်ခါတစ်လေစကားဆုံမိကြရင်ပြောဖြစ် တာဘဲ။ ဒါပေမဲ့အမြဲပြောလေ့မရှိဘူး။

သီချင်းကြတော့ ဒီလိုသီချင်းအေးအေးလေးတွေ ဖော့ဖ်သီချင်းတွေကိုနားထောင်တယ်။ ကရင်ဖြစ်ဖြစ်
နောက်အခြားဘာဘဲဖြစ်ဖြစ်နားထောင်တယ်။ ဗမာသီချင်းတွေကပိုများတာ ပေါ့။ ကရင်သီချင်းကြ
တော့ဒီမှာရောက်မှဘဲဒီကသူငယ်ချင်းတွေကဘယ်ကရဘယ်ကရ မေးပြီးတောင်းယူတယ်။ ရော့ခ်ကို
တော့သိပ်မကြိုက်ဘူး။ ဟော့ဖော့ဖ်ကိုလည်းမကြိုက်ဘူး၊ ဗမာသီချင်းတွေကိုသူငယ်ချင်းတွေ ကဘဲပို့
ပေးတယ်။ နောက်တစ်ချို့ကRadom ကိုရှီ မေးလ်ကတစ်ဆင့်ပို့လို့ရတော့သူငယ်ချင်းတွေပိုပေးတယ်၊
အဲ့ဒါကသီးချင်း ဝက်ဖေ့ချ် လေ ဒီမှာကြတော့ကိုယ်ကြိုက်တဲ့ဟာ ကို ဒေါင်းလုတ်ယူပေါ့။

အင်္ဂလိပ်ဘာသာနဲ့ဆိုတဲ့သီချင်းတွေကိုအများဆုံးနားထောင်ဖြစ်တယ်။ သိပ်တော့လည်း နားမလည်ဘူး၊ ဖုန်းထဲမှာတော့ဗမာသီချင်းတွေဘဲထည့်ထားတယ် ဒါပေမဲ့မနားထောင်ဖြစ် ဘူးသူငယ်ချင်းတွေကလိုတယ်ဆိုရင်ပလူထွတ်ကနေတစ်ဆင့်ပို့ပေးလိုက်တယ်။

အွန်လိုင်းထဲကတစ်ချို့သူငယ်ချင်းတွေကသူတို့ကိုသူတို့အမှန်အတိုင်းပြောပြလေ့မရှိတော့ကိုယ်ကမသိရဘူးပေါ့။ ကရင်စကား၊ဘာသာမတတ်တဲ့ဗမာပြည်ကကရင်တွေရှိတယ် ဗမာတွေလည်းရှိ တာပေါ့။ များသောအားဖြင့်တောင်ကြီးကရှမ်းသူငယ်ချင်းတွေများတယ်။

ချက်တင်လုပ်တာကတော့အရေးတော့မကြီးပါဘူး။ဒါပေမဲ့သူတို့နဲ့ချက်တင်လုပ်တော့သ တင်းတွေသိရတယ်နောက်လက်ရှိအခြေအနေတွေကိုလည်းသိရတာတယ်ဆိုတော့တဖက်တလှမ်းကတော့ အရေးကြီးတာဘဲ။

အင်တာနက်သာမရှိဘူးဆိုရင်တော့ပျင်းစရာကောင်းလိမ့်မယ်လို့ထင်တာဘဲ။ ဘာဖြစ်လဲဆို တော့နူးဇီလန်မှာကျတော့သိပ်ပြီး တော့မပျော်ဘူး။ တစ်အိမ်နဲ့တစ်အိမ်သွားဖို့ဆိုတာလည်း မနီးကြဘူးဆိုတော့ ကိုယ့်ဟာ ကိုယ်ဘဲအိမ်ထဲမှာဘဲနေ အိပ်လိုက်စားလိုက်ကျောင်းသွား လိုက်နဲ့ ပျင်းစရာကောင်းတယ်။ ကွန်ပျူတာလေရှိတော့ အဆက်အသွယ်လေးရတာပေါ့။ အကြောင်းအရာလေးတွေကိုလည်းသိရတာပေါ့။ကွာဝေးခြင်းကအဓိကမဟုတ်တော့ဘူး ဇေ။ သူငယ်ချင်းတွေနဲ့ အမြဲအဆက်အသွယ်လုပ်လို့ရတယ်။

သူငယ်ချင်းတွေကအမေရိကန်မှာရှိတယ်။ ဆွီတန်မှာ ရှိတယ်။ ဂျာမနီ၊ ဂုရှားနဲ့မြန်မာပြည် တွေပေါ့။ မြန်မာပြည်ကသူငယ်ချင်းတွေနဲ့ချက်တင်လုပ် လို့ရတယ် အများစုကြတော့ ပိုက်ဆံရှိတဲ့အသိုင်းအဝိုင်းကသူတွေပေါ့။ ဆင်းရဲသားတွေက တော့သူတို့အလုပ်လုပ်ပြီးမှာ တခါတလေအင်တာနက်သုံးကြတယ်။ချက်တင်တက်လာတယ်။ တခါတလေပိုက်ဆံမရှိတော့ဘူးဆိုရင်လည်း မတက်လာတော့ဘူးဆိုရင်လည်း မတွေ့တော့ဘူးပေါ့။ တချို့ကြတော့တပတ်တခါလောက်ဘဲတွေ့ဖြစ်တယ်။ သူငယ်ချင်းတွေ နဲ့ကြတော့မကြာ ခဏစကားပြောဖြစ်တယ်။ အချိန်ကလည်းမတူဘူးဆိုတော့ ဒါပေမဲ့တက်လာကြဆုံ ပြီးဆိုရင်လည်းစကားပြောကြပေါ့။ မကြုံဘူးဆိုရင်လည်းမပြောဘူးလေ။ အင်တာနက်သာမရှိဘူးဆိုရင်တော့သူတို့နဲ့အဆက်အသွယ်မရဘူး။

ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုကိုထိန်းသိမ်းတဲ့နေရာမှာအင်တာနက်ကတဖက်တလမ်းကနေအ ထောက်အကူပြုတယ်လို့ထင်တယ်။ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ဒီကိုရောက်လာတဲ့ကရင်တစ်ချို့ဆိုရင်လေမသိကြဘူး။ ဥပမာလါးခူကီစူး လက်ချီပွဲဆိုရင်အဲ့ဒီမှာဘာတွေဘာတွေပါသလဲ ဆိုတာကိုမသိ ကြဘူး။ မသိရင်အင်တာနက်ထဲမှာရှာလို့ရတယ်လေအဲ့ဒါကြောင့်အကူ အညီပြုတယ် လို့ထင်တာဘဲ။

သတင်းတွေကြတော့သူငယ်ချင်းတွေကလင့်ပို့ပေးမယ်ဆိုရင်ဖတ်တယ်။သူတို့မပို့ပေးဘူးဆိုရင်လည်းမဖတ်ရတော့ဘူးပေါ့။ကိုယ့်ဟာကိုယ်တော့မရှာဘူးဘာဖြစ်လဲဆိုတော့အချိန်မရှိဘူးလေ။ ကိုယ်ကမသိတော့လိုက်ရှာရမယ်ဆိုတော့အချိန်ကြာတာပေါ့။

Appendix 11: Interviewee 10, 17 October 2009, North Shore, Auckland

English and Burmese interview summary

Age: 20+

Ethnicity: Karen

Gender: Male

<u>English Version</u> [unedited]

Before I lived in refugee camp in Thai-Burma border with my mum and siblings. We came to New Zealand in 2008.

I identify myself as Karen because I was born in Kawthoolei (Karen State). Actually I am a Karen from Burma but because I was born and grew up in the Karen army controlled areas, I feel strange telling people that I come from Burma. I have never been to Burma in my life. I do not know what it is like.

I do not want to identify as Burmese or Burman because Karen culture and history is different from Burman or Burmese. We have suffered a lot because of Burman people. Karen people have to flee their village and become Internally Displaced People and refugees because of the Burmese regime. I have never had any experience myself running away from a military attack but my parents did. And they told me their experience and I also read news so I do not like Burman people.

I use the internet about three hours a day and when I log in, the first thing that I do is check my email and do my homework. Then I open Karen websites and read news. Sometimes, I chat with friends here about their study and work. I like Karen website like Kwekalu because I can hear about the situation in the Thai-Burma border. It is important because we know the updated info with what's happening with Karen people, for example how they flee fighting, how many get killed and food problems. Without Kwekalu I won't know anything and life will be boring. I also read news in English sometimes, but mostly just in Karen. I never read news in Burmese because I cannot read Burmese.

Most of my friends who I used to live with in the camp have now resettle to third countries so we keep in touch through phone and the internet. We sometimes meet online and share information about Karen issues and the kinds of activities we're doing.

My internet connection is very slow so I do not download music but I got Karen English songs from friends. I like rock music and it influences me a lot. I want to act, speak and dress like rock musicians. I want to have my own music band one day. I am not interested in any sports.

I want to go back and help Karen people in the future. But now I have to try my best and learn a lot here. I feel like I am not completely settled yet. I still have problems adapting with the culture. I still have language problems so I have to try hard. Everything is new for me here it is not like Thailand. And I feel like I am like a very young kid learning things from the beginning.

The culture here is different from Karen culture. Young people like me go to bars and drink. And because I am young, I could be easily influenced by this kind of culture. I did that before, going

out late with friends and drinking alcohol. My mum was quite concerned about it and the community also blamed my mum for that. I came to realise that it is not useful for me and it is also not my culture so I reduced my time going out with friends. Sometime my friends call me to go out but I told them that I have to help my mum and I could not go.

Karen Version

လၢညါအခါယအိဉ်လၢဒဲကဝီၤအူးပှဉ်အပူၤဒီးပဟဲတုၤဖဲနူစံၢ်လဲဉ်ဖဲနှၢ်တနံဉ်ဘျဉ်ဒီးယဲၢ်လါဒီးဃုလါဒီးပဟဲဒ်လဲဉ်ခီလဲဉ်နှၢ်ပတိၢ်ထိဉ်ယူဉ်အဲဉ်ခီဖြိအံဉ်မံဉ်ကရူရၣ်ဉ်ဖဲအံၤကိးပှၤအယိဒီးပဟဲလီၤ.

ယထိဉ်ကျိဘဉ်ဆဉ်အူးပှဉ်ယတအိဉ်ညီနှၢ်ဘဉ်.ယလဲၤအိဉ်လၢဘဲကျိးဒီးယထိဉ်ချဉ်ခိဉ်ကျိဒီးယဟဲကှၤဒီးယမိတခိတိၢ်ထိဉ်ကလဲၤဆူကိၢ်သၢဘှဉ်တဘှဉ်ဒီးယဟဲကှၤအိဉ်ခိးဖဲနှဉ်ဝံၤဖဲ၂၀၀၈လါမးရးၣ၉သိနှဉ်ပဟဲတုၤဖဲနူစံဉ်လဲၢ်လီၤ.

ယအိဉ်ဖျိဉ်ဖဲဖလူကိၢ်သူလ့ၤဟိဉ်ကဝီၤအပူၤဒီးယဟ်လီၤယသးလၢယမ့ၢ်ပှၤကညီလီၤ.ဘဉ်မနုၤအယိလဲဉ်အဝဲသ့ဉ်အတၢ်ဆဲးတၢ်လၢဒီးပတၢ်ဆဲးတၢ်လၢတဒ်သိးဘဉ်ဒီးအဝဲသ့ဉ်အတၢ်အိဉ်တၢ်ဆိးကိးကပၤဒဲးလီၤမိၤဘဉ်မနုၤအယိလဲဉ်ဆိတလဲတသ့ဘဉ်.ပဝဲဒီးအဝဲသ့ဉ်နှဉ်လီၤဆိလိာ်အသးခဲလၢ်လီၤ.လၢယသးပူၤဒုပဟ်လီၤယသးလၢယမ့ၢ်ပှၤကညီလီၤ.

တၢ်ကဲထိဉ်ပှၤကညီမ့ၢ်တၢ်ကဲကလုာ်ဒူဉ်တဒူဉ်အိဉ်ဒီးအတၢ်ဆဲးတၢ်လၤအလံာ်အလဲၢ်ဘဉ်မနုၤအယိလဲဉ်ယဟ်ကဖလၢယသးလၢယကဲဝဲဒဉ်ပှၤကညီခီဖြိပအိဉ်ဒီးပတၢ်ဆဲးတၢ်လၤပတၢ်စံဉ်စိၤတဲစိၤလီၤမိၤ.တမ့ၢ်ပှၤကလုာ်ဒူဉ်ဖိတဒူဉ်ယိယိဖိဘဉ်.အိဉ်တ့ၢ်ဟ်လၢအနံဉ်တဖဉ်အနံဉ်လံအယိယဟ်ကဖလၢယသးလၢယကဲပှၤကညီအယိလီၤ.
ပမ့ၢ်ဘဉ်တဲပှၤဖဲအံၤမိဉ်ရံၢ်ဒီးပှၤကိးဖိတဖဉ်နှဉ်ပမ့ၢ်ဘဉ်တဲအဝဲသ့ဉ်မ့ၢ်ဒဉ်ပှၤမံၤဖိအလံာ်အလဲၢ်တအိဉ်ဒီးပမ့ၢ်ဘဉ်ထိဉ်သတြီၤဒီးပှၤကညီနှဉ်အလီၢ်ဆိလိာ်အသးဖးဒိဉ်.

ယနီၢ်ကစ်ၢဒဉ်ယဲတဂၤယအိဉ်ဒီးရူစံဉ်စၢဉ်တစဲးပယီၤဒုဘဉ်မနုၤအယိလဲဉ်စးထိဉ်လၢပဒိဉ်ထိဉ်ဒီးလၢပတချူးအိဉ်ဖျိဉ်ထိဉ်လံၤလံၤပမိပပါဘဉ်စံဉ်ပယီၤဒီးမ့ၢ်ဘဉ်တဲတိတိယက္ခၢ်တလီၤအဝဲသ့ဉ်ဒီးလၢအဝဲသ့ဉ်အယိပတၢ်ဘဉ်တၢ်အါလံ.ယနီၢ်ကစ်ၢဒဉ်ယဲယတအိဉ်ဖျိဉ်လၢကိၢ်ပယီၤအပူၤယတစံဉ်ဘဉ်ပယီၤနှာ်သကှ့ယအိဉ်ဒီးယသကိးပယီၤတနီၤဒီးအဝဲသ့ဉ်အတၢ်ဟ်သူဉ်ဟ်သးနှဉ်အဲဉ်ဒီးလဲးနှ့ၢ်ပှၤဂၤတစဲး.ပှၤကညီပယီၤလၢအအိဉ်ဖဲအံၤဒုအတၢ်လီၤဆိဒုတလီၤဆိလိာ်အသးထဲနှဉ်ဘဉ်အတိၢ်ပတိၢ်တဖုဉ်ထိထဲနှ့ၢ်ညါစ့ၢ်ကီးဘဉ်.

ယတဟ်ပနီဉ်ယသးဒ်ယကဲပှၤကိၢ်ပယီၤဖိဘဉ်.ဘဉ်မနုၤအယိလဲဉ်ယတဒိဉ်ထိဉ်ဘဉ်လၢကိၢ်ပယီၤအပူၤဘဉ်ဒီးယအိဉ်ဖျိဉ်ထိဉ်ဒဉ်လၢဖလူကိၢ်သူလ့ၤအဟိဉ်ကဝီၤအပူၤဒီးတဆိတဆိပစံဉ်ပယီၤဒီးဒိဉ်ထိဉ်ဒဉ်လၢယိၤကိၢ်လီၤ.မ့ၢ်ဘဉ်တဲတိတိယမ့ၢ်ဒဉ်ပှၤကိၢ်ပယီၤဖိလီၤ.ဘဉ်ဆဉ်ယတဒိဉ်ထိဉ်ဘဉ်လၢကိၢ်ပယီၤအပူၤဒီးယတသ့ဉ်ညါကိၢ်ပယီၤအဂ့ၢ်ထဲနှဉ်ညါဘဉ်.ကိၢ်ပယီၤအရိ၊်နဉ်ကှ့ယတသ့ဉ်ညါဘဉ်.အယိပှၤဟ်ယၤဒ်ပှၤကိၢ်ပယီၤဖိနှဉ်ဘဉ်ယသးတမ့ဉ်စ့ၢ်ယတူ၊်ဘဉ်ဒ်သိးယတမ့ၢ်ပှၤကိၢ်ပယီၤဖိဘဉ်.ယမ့ၢ်ပှၤကညီ.ယမ့ၢ်ဆိကမိဉ်ထံထံနှဉ်ပှၤကညီလၢကိၢ်ပယီၤမိၤသနာ်ကှ့ခီဖြိပဒိဉ်ထိဉ်လၢကိၢ်သူလ့ၤတကပၤအယိပှၤဟ်ယၤဒ်ပှၤကိၢ်ပယီၤဖိနှဉ်ယနီၢ်ကစ်ၢတဂၤတူ၊်ဘဉ်တၢ်တမ့ဉ်စ့ၢ်.

တၢ်အဲဉ်ကလုာ်သးဒုအိဉ်လီၤ.မ့ၢ်ဘဉ်ဟ့ဉ်နၤအဒိတၢ်ကဲထိဉ်တမံၤမံၤလၢပှၤကညီဒီးပယီၤမ့တမ့ၢ်ပှၤကညီဒီးကလုာ်ဂၤယမ့ၢ်နၢ်ဟူတဘျိယအိဉ်ဃူဒဉ်ပှၤကညီလီၤ.ယမ့ၢ်မၤစၢၤယကလဲၤမၤစၢၤပှၤကညီဖိလီၤ.ပှၤကညီဖိဘဉ်ဂ့ၤကမဉ်ဂ့ၤနီၢ်ဂံၢ်တၢဒုကမၤစၢၤဒဉ်ယပှၤကလုာ်လီၤ.ယၤန္ဉ်(ရူးစံဉ်စၢဉ်တစဲး).

နီၢ်နီၢ်တခိတၢ်ဇံၤအကျိၤအကျဲတဘဉ်တတ်ဘဉ်.ဘဉ်ဆဉ်အဝဲအံၤကဲဝဲဒဉ်ယလုၢ်ယလၢ်တခါမိၤ.ယတဆဲးကျိးအဝဲသ့ဉ်ဘဉ်ခီဖြိအဝဲသ့ဉ်လဲၤတုၤဝဲလၢကိၢ်သၢဘှဉ်တဘှဉ်လာ်လံဒီးတဘျိတခိဉ်ယဆဲးကျိးလၢလိတဲစိဒီးတဘျိတခိဉ်သူစ့ၢ်ကီးအှ့ထၢဉ်နဲးစ့ၢ်

ယသူဝဲအှ့ထၢဉ်နဲ့အဆူဉ်ကတၢ်တနဉ်ရံဉ်ခံနဉ်ရံဉ်လၢတနဉ်ရံဉ်ခံနဉ်ရံဉ်အတိၢ်ပူၤန္ဉာ်အခိဉ်ထံးယက္ခၢ်ဖဲလံာ်ပရၢအံမ့လ်တဖဉ်ဒီးခံထံဉ်တထံဉ်နှဉ်ယက္ခၢ်ကွဲၤကလုၢ်ဒီးသၢထံဉ်တထံဉ်ယဃုအါထိဉ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢယတၢ်မၤလိအဂိၢ်ယက္ခၢ်မ့ၢ်ဝံၤလာ်တဘျိယနှာ်လီၤလၢခွဲးထ့အပူၤ.

ယဖးတၢ်ကစိဉ်လၢအဲးကလံးကျိာ်တဘျိတခိဉ်ဘဉ်ဆဉ်ပယီၤကျိာ်ယတဖးနီတဘျိဘဉ်ခီဖြိယဖးပယီၤကျိာ်တဘဉ်ဘဉ်.

ယက္ခ်ကဲ့ကလုပ္အစုကတၱ်တန္ခံတဘျီဒီးတ်ကစိဉ်အသိမ့်အိဉ်ဒီးယဖးဘဉ်ဆဉ်မ့်တအိဉ်အခိယတဖးစ့်ကီးဘဉ်.ကဲ့က
လုပ်နှဉ်အရှဒိဉ်လၢယဂီၤဘဉ်မနုၤအယိလဲဉ်နှဉ်ကဲ့ကလုပ်အိဉ်မးလီၤယသ့ဉ်ညါဘဉ်တ်အိဉ်သးလၢကိၵ်ဆၢတ်အိဉ်သးလၢ
ကိၵ်ပယီၤတကပၤဒီးဟ့ၤကညီတ်အိဉ်သးတဖဉ်မီၤ.တ်ဂ့်ဒ်သိးပဟ့ၤကလုာ်ဘဉ်ဃ့်မ့ဲဟးဖျိုးတ်အိဉ်အိဉ်ဒီးတ်ဆိတလဲအိဉ်
ဒ်လဲဉ်တ်ကိတ်ခဲအိဉ်ဒ်လဲဉ်အဂ့်ယသ့ဉ်ညါဘဉ်မီၤ.ကွဲၤကလုပ်မ့်တအိဉ်ဘဉ်ဒုယကအိဉ်ဒဉ်သယ့ုတ့ၤတသ့ဉ်ညါတ်နီတ
မံၤဘဉ်.

မ့်...တဘျီတခီဉ်ယမ့်ဖးဘဉ်တ်အိဉ်သးဒ်သိးပဟ့ၤကလုာ်တဖဉ်စံဉ်ပယီၤဒီးဘဉ်ကိဘဉ်ခဲဒီးကျိဉ်တဲဉ်တခီမ့်တတူ်လိာ်အဝဲသ့ဉ်
အခါန္ဉ်ယတ်တူ်ဘဉ်အိဉ်စ့်ယပှံ်ထိဉ်တစဲးဒီးယသါကညီၤဘဉ်အဝဲသ့ဉ်စ့်.တ်သးတမုာ်တဖဉ်အံၤယနီၤဟ့ဉ်စ့်ကီးလၢယသ
ကိုးတဖဉ်ဒ်ယတဲဘဉ်အဝဲသ့ဉ်လၢယဖးဘဉ်တ်ကဲထိဉ်သးဒီးဘဉ်ယသးတမုာ်အဂ့်အကျိၤမီၤ.ယသကိုးအိဉ်ဝဲတနီၤနီၤမ့်ဖးဘဉ်
တ်ဂ့်တ်ကျိၤတမံၤမံၤလၢယမဲာ်ညါဒီးယဝဲသ့ဉ်တဲကျၢယၤစ့်.

တဲသကိုးတ်ဒီးသကိုးလၢအအိဉ်ဒဉ်လၢနူစံဉ်လဲဉ်အပူၤဒီးတဲသကိုးတ်ဂ့်အကလုာ်လုာ်ဒ်တ်မၤဒ်လဲဉ်အိဉ်ဒ်လဲဉ်ဒီးကျိတ်မၤလိ
မၤဒိုးမၤအသးဒ်လဲဉ်ဒီးခဲမုံ်ဆ့ဉ်နကမၤမနုၤလဲဉ်.ယသူဝဲဟီးမ့လ်တခါဒီးယၤဟူးဓဲးစ့ဉ်က္ဍာ်ဉ်မီၤ.ယတသူကွံဉ်မ့လ်ဘဉ်မ့မ့်ဘဉ်
ယးစိဉ်ရၣ်ဉ်နဲးဝီးခ့နှဉ်ယနုာ်လီၤနူစံဉ်လဲဉ်စိဉ်ရၣ်ဉ်နဲးဝီးခ့မီၤနုာ်လီၤအိဉ်ခံန္ဆံလံ.

ခိဖျိယခီဉ်ဖ္ဍူထၢဉ်ဒီးအ့ထၢဉ်နဲးအဂံၢ်စၢ်အယိယတဒိလိးတ်သးဝံဉ်တဖဉ်အါအါဘဉ်.ယမၤန့်ဒၤဉ်ဒ်သိးဘလူထူးတဘျီတခီဉ်ကိဉ်
ပံဉ်နှ်ဝဲဒၤဉ်လၢသကိုးတဖဉ်အအိဉ်ဒီးကန်ၢ်အီၤ.တ်သးဝံဉ်လၢယကန်ၢ်တဖဉ်မ့်ဝဲတ်အဲဉ်တ်သးဝံဉ်တဖဉ်လီၤ.ပှၤကညီန္ဉ်ယက
နၢ်ဒဲနံဉ်ဒီးသးကိဉ်လိဉ်ဒီးယကန်ၢ်စ့်ကီးပှၤကညီလၢယိၤကိၵ်တကပၤဒ်အိဉ်သခီးဒီးကိၵ်လီၤလးတဖဉ်မီၤ.ယမၤန့်တ်သးဝံဉ်တဖဉ်
အံၤလၢယသကိုးအအိဉ်ဒီးအဝဲသ့ဉ်တခီဒီးလီးန့်လ်ၢအ့ထၢဉ်နဲးအပူၤဒီးယဲယမၤန့်လ်ၢအဝဲသ့ဉ်အအိဉ်တဆိ

တူ်ဘဉ်မုာ်လီၤမၢ.တ်သးဝံဉ်လၢယအဲဉ်တဖဉ်ဖဲယကန်ၢ်အီၤအခါယတူ်ဘဉ်မုာ်လီၤ.တဘျီတခီဉ်ယမ့်ကနဉ်ဘဉ်တ်သးဝံဉ်ဘဉ်
ယးထံကိၵ်အဂ့်အခါယတ်တူ်ဘဉ်အိဉ်စ့်အဒိဒ်တ်သးဝံဉ်ဒ်ယဲ်ဒုတဒုယိတ်သးဝံဉ်တဲဝဲဘါဒူလးမဆပလ,မဆလ,နဝတ,
နအဖယဲ်ဒူဉ်တဒူဉ်ယီဆိဉ်တံ်မၤနၣ်ဟ့ဒီးမ့မ့်လၢဟ့ၤကညီလၢဒံဉ်ခ့ဉ်ဘံဉ်အ့ဉ်တကပၤဟဲကွၤဒုးကွၤကညီကဒဲကဒဲဒုးလိာ်အသးမီၤ.
တ်သးဝံဉ်အသိလၢတ်ကွီဉ်ညဉ်တဖဉ်ယထံဉ်အီၤမီၤ.

ယအဲဉ်ဒိးဘဉ်သးတ်သးဝံဉ်အါတကွ်မ့်ရိုးဒီးယအဲဉ်ဒိးကူကၤ,တဲတ်ဒိးအိဉ်မူဒ်ရိုးကဉ်တဖဉ်အသိးလီၤ.ယတသးစဲလၢတ်
ဂဲၤလိာ်ကွဲတကပၤဘဉ်.ယသးစ်ၢ်ဆၢဒဉ်လၢတ်သူဉ်ဝံဉ်သးဆၢတကပၤဓိၤလီၤ.အဲဉ်ဒိးဒ့အူသးဝံဉ်တ်အဲဉ်ဒိးအိဉ်ဒိးနိ်ၢ်ကစ်အဘဲ
လီၤ.

ခဲအံၤဒုတအိဉ်ဒ်ဘဉ်.ယနိ်ၢ်ကစ်တဂၤအဂိၢ်မးန္ဉ်ယစးထိဉ်ဒဉ်လၢအခိဉ်ထံးလီၤ.ယကဘဉ်သူဉ်ထိဉ်ယတ်အိဉ်မူဒီးဒ်သိးယလူၤ
ပှၤခံကချုးအဂိၢ်ယကဘဉ်ဟံးတ်ဆၢကတိၢ်ဖးယံာ်ဒ်းအယိတ်တခါန္ဉ်ယဘျူးဟ်စၢၤလၢတ်ကပၤဒီးနိ်ၢ်ဂံၢ်တၢန္ဉ်ယဂ့ာ်ဆိလၢယ
နိ်ၢ်ကစ်တဂၤအဂိၢ်ခဲခဲအံၤမ့်ဆိကမိဉ်ဘဉ်ဃးတ်မၤစၢၤက့ၤပှၤကလုာ်နှဉ်ဆါဂီၤခိဉ်နှာ်လီၤ.ဘဉ်မနုၤအယိလဲဉ်ကစ်တဂၤအဂိၢ်မးဟဲ
တူၤဖဲအံၤကဲတ်ကိတ်ခဲဖးဒိဉ်ဒ်ကျိဉ်တ်တဲတ်ဂ့်ကိအိဉ်တစဲးဒီးတ်အိဉ်တ်ဆိးတ်ခဲလၢာ်နှဉ်လီၤဆိလိာ်အသးခဲလၢာ်လီၤ.
ပတ်အိဉ်မူအနံဉ်ခံဆံဘျဉ်လၢပဖိဉ်ထိဉ်လၢယိၤကျိဉ်နှဉ်တဒ်သိးဒီးဖဲအံၤဘဉ်.ပတအိဉ်မူဘဉ်ဒ်အံၤစ့်ကီးဘဉ်.တ်ခဲလၢာ်ကဲထိဉ်
တ်အသိလၢပဂိၢ်ဒီးပကဲထိဉ်ဒ်ဖိသဉ်တဂၤအသိးအယိဘဉ်ဂုာ်ကျဲးစၢးသပှာ်လီၤ.

တ်ဟဲအိဉ်ဟဲဆိးဖဲအံၤဒုကကိဝဲတစဲးဘဉ်မနုၤအယိလဲဉ်နှဉ်တ်ဆဲးတ်လၢဖဲအံၤတဖဉ်အိဉ်ဝးတရုးနၤဝးဝးလီၤ.လီၤဆိဒဉ်တ်ပ
ဝဲသူဉ်ဘိဉ်သးစ်တဖဉ်ပတ်ထံဉ်တလဲ်ဘဉ်.ပသးချုအယိတ်လု်ဘၢဟ့ၤန့်ဝဲညီအယိကိဝဲဒိဉ်မးလီၤ.တဘျီတခီဉ်ယဘူးကကဲထိဉ်
ကံဉ်ဝံဉ်ဖိလိၤလိၤတခီဘဉ်ဆဉ်ယဘဉ်ကျဲးစၢးဟၤက့ၤယသးမီၤ.ခီဖျိပအိဉ်လၢဟ့ၤကညီတဝၤဒီးတ်မၤနါစိၤသးန္ဉ်တဖျိဃဲဖျိလၢစ့်
ကီးဘဉ်.ဒီးကကဲဝဲဒၤဉ်တ်ဒုဉ်ဒွဲဉ်စံးအၣလၢမိပါအဂိၢ်အယိယကျဲးစၢးပၤယသးတသ့ဖဲအသ့မီၤ.ယသကိုးကံဉ်ဝံဉ်တနီၤကွဲယၤထီဘိ
ဘဉ်ဆဉ်ယမၤစ့ၤလီၤယတ်ရ့ဒီးအဝဲသ့ဉ်ဒီးယမ့်ပိာ်အဝဲသ့ဉ်အခံထီဘိန္ဉ်ယတကလၢဟ့ၤကညီဘဉ်.ကကဲကွ့ၤကံဉ်ဝံဉ်ကညီလီၤ.
အ့ထၢဉ်နဲးမၤစၢၤယၤလၢတ်တဘျူးမံၤဒီးအ့ထၢဉ်နဲးမ့်တအိဉ်ဒုတသ့ဉ်ညါတ်နီတမံၤလၢၤဘဉ်.

Appendix 12: Interviewee 11, 20 October 2009, North Shore, Auckland

English and Burmese interview summary

Age: 40+

Ethnicity: Karen

Gender: Male

<u>English Version</u> [unedited]

I mostly get news and information about Burma from the internet. I read news websites like Mizzima, Irrawaddy and Khit Pyaing and I listen to online radio from BBC, VOA and RFA. I use computers at least 90 minutes a day. I have to share computer with my kids so I cannot use it for a long time. I mainly read news in Burmese language and I cannot read Karen. Most young people here are reading Kwekalu, Karen website as they are from the border where Karen are taught in the camps.

Because I read news about Burma everyday I feel like I am also in Burma. I feel bad when I got bad news about Burma, this encourage me to try harder here and do something for the people back home. Here in New Zealand, we don't need to worry for living. We don't need to worry for our survival. If you want to eat something, you can eat. Our kids can go to school, without worrying about where the school fees will come from. But our people back home are suffering – they don't have enough food to eat. We shouldn't enjoy our life here so I encourage everyone to think about what's going on and do something for people back home. When I read news about displaced people and the problems they face then feel the same thing as them and I feel like I am suffering with them. I could feel it because I have had that kind of experience as well.

Now I have an intention to set up a very strong Karen organization that can help people back home. For example, we could not help much for cyclone Nargis survivors. We got news and some people collected donations and we gave it them but it is not systematic. We're not even sure that our support arrived to the people in trouble. If we have a strong organisation, we can help much better. We set up an organisation after we arrived here in 2000 but we still have problems organising people. Personally we can help our friends and people in the Thai-Burma border and inside Burma but I believe that we can help more in a structured wa.

Another reason is we want to maintain Karen nationality. I do not believe Karen will fade away because we come and live here. New Zealand is a multicultural country but our Karen people should maintain our culture and traditions. We have to introduce Karen culture and language to our children. We can do this when they are young but it will become hard when they are old.

I have realized that young Karen here are very active and as most of them are from the movement, they are socially aware. I am proud of that. I am working with them and supporting them with whatever they need. Adult Karen are not united though, we are so divided so I am trying to bring them back together. I have an idea about setting up a Karen village in Auckland. If we live together than we will be close and united. This is important.

Some people only care about their family after arriving here. For me I think that every Karen is responsible for our revolutionary movement. We have arrived here so we have good opportunities. We need to firmly settle and study and have jobs. Then we can save money that we get from our jobs or business and with that money we can support our people back home. I do not want other to be irresponsible to our people back home.

I do not have contact with my siblings inside Burma. I cut my communication with them after I started working with the Burmese opposition movement because I don't want to risk their security. I do not worry for my siblings, but I worry for the Karen people. It is so miserable to see our people fleeing the country more and more because of war and poverty.

Burmese Version

စီအန်အန်၊ဘီဘီစီ၊ဧရောဝတီ၊မိဇိုမ နောက်ခေတ်ပြိုင်ဂျာနယ်နောက်မြန်မာပြည်နဲ့ပတ် သက်ရင်နူးဝီး ကိုကြိုက်တယ်။ အင်တာနက်ကနေတဆင့်သတင်းတွေဖတ်တယ်။ ရေဒီယိုလည်းအင်တာနက်ကနေ နားထောင်တယ်။ ကိုယ်ပိုင် ကွန်ပျူတာရှိရင်တော့ တစ်နာရီခွဲလောက်သုံးဖြစ်မယ်။ အခုလည်းတစ်နာရီခွဲလောက်သုံး ဖြစ်တယ်။ ဒါပေမဲ့ခလေးတွေနဲ့အတူတူသုံးတယ်။

ဗမာပြည်နဲ့ပတ်သက်တဲ့သတင်းများကိုနေ့တိုင်းလိုလိုဖတ်ရတဲ့အတွက်မြန်မာပြည်မာနေရသလိုဘဲခံစားရတယ်။ ဗမာသတင်းဖြစ်ဖြစ် ကရင်သတင်းဘဲဖြစ်ဖြစ် ဥပမာဝမ်းနည်း ကြေကွဲမှုသတင်းဆိုရင်ဟိုမှာရှိတဲ့လူတွေလိုကိုယ်ခံစားရတယ်။ နောက်ဗမာပြည်နဲ့ပတ် သက်လာမဲ့ကောင်းတဲ့သတင်း ပျော်ရွှင်တဲ့သတင်းဆိုရင်လည်းပျော်တယ်။ ကိုယ်ကဗမာလို ဘဲဖတ်တယ်။ အင်္ဂလိပ်လိုမဖတ်တော့ ကရင်ဘဲဖြစ်ဖြစ် ကိုယ်တိုင်းရင်းသားတွေဘဲဖြစ်ဖြစ် တဲ့သတင်းတွေကိုဖတ်တော့ ကိုယ်စိတ်ကဟိုကိုရောက်သွားတယ်။ မီဒယာမှတဆင့်သတင်းကိုယ်သိရတယ် လူမျိုးတွေဒုတ်ခရောက်နေကြပြီးပါလား။နောက်ကိုယ်ကိုယ်တိုင်လည်းဖြတ်သန်းလာခဲ့ရတယ်ဆိုသတင်းဖတ်လိုက်တာနဲ့ကိုယ်ခံစားလို့ရ တယ်။ နောက်စိတ်ကဟိုကိုပြန်ရောက်သွားတယ်။ ဒီနိုင်ငံမှာဘာမှပူစရာမလိုဘူး။ စားချင်တာကိုစားလို့ရ တယ်။ ငါတို့ကလေးတွေကလည်းစာကောင်းကောင်းသင်ရတယ်။ ဘာမှပူစ ရာမလိုဘူး။ ငါတို့လူမျိုးတွေကအစားအသောက်ဖူလုံမှုမရှိဘူးဆိုတာကိုသိရမယ်။ ဒီမှာ ငါတို့ဘဝကို သာယာနေလို့မဖြစ်ဘူး။ ဟိုမှာကျန်ခဲ့တဲ့လူအတွက်ငါတို့စဉ်းစားပေးရမယ်။

မီဒယာမှရတဲ့သတင်းအချက်အလက်များကိုလက်တွေ့အသုံးပြုနိုင်တာတွေရှိပါတယ်။ ဥပမာနာဂစ်နဲ့ပတ်သက်ပြီးအားလုံးကကူညီချင်ကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ဒီမှာတောက်တင်းကျစ် လျစ်တဲ့ဗမာအသိုင်းအဝိုင်းနဲ့ဖွဲထားတဲ့အဖွဲအစည်းမရှိဘူးဆိုတော့အကူအ ညီပေးဖို့တိတိ ကျကျမလုပ်ဖြစ်ခဲ့ဘူး။ဒါပေမဲ့တစ်ယောက်စနစ်ယောက်စအလှူငွေလိုက်ကောက်ပြီးပို့ဖြစ်တာတွေတော့ရှိပါတယ်။ စနစ်တကျလုပ်ပေးတာတော့မရှိခဲ့ဘူး။ သတင်းကြားတယ်။ကိုယ့်ကရင်တွေအကူအညီမရ ဘူးလို့ကြားတယ်။ စိတ်မကောင်းဘူး။ ဒီမှာကခိုင်မာတဲ့လူမှုအဖွဲးအစည်းတွေရှိသင့်တယ်။

လူငယ်တွေကိုအမျိုးသားရေးစိတ်ဓါတ်ရှိအောင်လုပ်ပေးတယ်။ တချို့လူငယ်များဆိုတွေ ကအမျိုးသားစိတ် ဓါတ်ရှိထားပြီးသား နောက်မိဘတွေကလည်းတော်လှန်ရေးမှာ နှစ် ပေါင်းမြောက်များစွာလုပ်လာခဲ့တယ်ဆိုတော့သူတို့နားလည်းတယ်။ ဒါပေမဲ့ဒီမှာကသူတို့ လျောက်နိုင်မဲ့လမ်းကြောင်း တစ်ခုလိုတယ်။ နောက်ကရင်ရွာဆောက် မယ်ဆိုတာကသူ တို့အတွက်ဒါကအမျိုးသားစိတ် ဓါတ်ဘဲ။

နောက်အလုပ်တွေပိုများလာမယ်။စပွန်စာရှစ်လုပ်ပြီးကိုယ်ကိုတိုင်ခေါ်မယ်။ ကရင်များ အချင်းချင်းရိုင်းပင်းကူညီပြုစုစောင့်ရှောက်ကြမယ်။ ဒီကအစိုးရရဲ့ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး နည်းသွားအောင်ပေါ့။ ဒီမှာကအခွင့်အရေးကောင်းတယ် ကြိုးစားရမယ်နောက်ဒုတ်ခ ရောက်နေတဲ့ကိုယ်လူမျိုးကိုဘယ်လိုကူညီမလဲဆိုဒါစဉ်းစားရမယ်။ ကိုယ့်မှာအခွင့်အရေးရှိ တယ်။ ကိုယ်ရဲ့ပိုက်ဆံဒေါ်လာတရာလေးဆိုတာသူတို့အတွက်အရမ်းအကြိုးရှိတယ်။ ကိုယ့်တို့ကပံ့ပိုးပေးရမယ်။ ဒါကြောင့်ကြိုးစားနေတယ်။ ကိုယ့်တို့မှာကအခွင့်အရေးရှိတယ်။ သူတို့ခမျာအခွင့်အရေးမရှိဘူး။ အခုဆိုရင်ဒုတ်ခသည်စခန်းမှာအများကြီးဘဲအိမ်ပစ်ယာပစ် ပြီးစခန်းထဲကိုပြုပြီးဝင်လာတယ်။ လက်ရှိနိုင်ငံရေးအခြေအနေ နဲ့ဆိုရင် လူထုတွေဒုတ်ခပို ရောက်မယ်။ ပြောချင်တာကတော့ဒီကကရင်များကိုတာဝန်မဲ့စေချင်ဘူး။

ဖြစ်စေချင်တာ ကဒီကရင်ဟာဗမာပြည်မှာကျန်ခဲ့တဲ့ကရင်တွေကိုကူညီနိုင်ဖို့ အခြေခံထူထောင်ဆောက်လုပ်တာဖြစ်ရမယ်။ ကရင်မိသားစုဘဝတိုးတက်ခိုင်မာအောင်ဒီမှာရတဲ့အကျိုးအမြတ် တွေကိုဟိုမှာရှိတဲ့ကရင်တွေကိုပြန်ပို့နိုင်အောင် ဒီမှာကရင်ကိုစုပြီးကရင်အဖွဲ့ကိုထောင်ရ ခြင်းဖြစ်တယ်။

မြန်မာပြည်မှာရှိတဲ့မိသားစုတွေနဲ့လည်းမဆက်သွယ်သိပ်မရှိဘူး။စာနဲ့ပေနဲ့ဘဲတခါတခါနယ် စပ်ကနေတဆင့်ဆက်သွယ်တယ် အမျိုးသမီးကတော့သူမိသားစုတွေနဲ့ဖုန်းကတဆင့် ဆက်သွယ်တယ်။ ကိုယ်ကတော့အဖွဲ့ အစည်းအလုပ်လုပ်တော့ မိသားစုတွေနဲ့အဆက် အသွယ်ဖြတ်လိုက် တယ်။ သူတို့ကိုဒုတ်ခ မရောက်စေချင်ဘူး။

ထိုင်းလိုက်ဘဲဆက်သွယ်တယ်။ မိဘတွေ မရှိတော့ဘူး။ ညီမတစ် ယောက်ဘဲကျန်ခဲ့တယ်။ ကိုယ်မိသားစုအတွက်မပူဘူး။ ကိုယ်လူမျိုးအတွက်အရမ်းစိုးရိမ် တယ်။ အခုကရင်တွေဆို ရင်ပြည်တွင်းဒုတ်ခသည်အ ဖြစ်တောင်ရောက်နေတဲ့အဆင့်ကသိပ်ရင်နာဖို့ကောင်းတယ်။ အဲ့ဒါကြောင့်ဒီလူတွေကို ကူညီနိုင်ဖို့ဒီကကရင်များအတည်တကျ အခြေချပြီးရေရှည် လူမျိုး ကောင်းစားရေး အတွက် ကြိုးစားရမယ်။

အခုရောက်လာတဲ့ကရင်အများစုကစကောများတယ်စာရေးတတ်ဖတ်တာသူများတဲ့အ တွက်ဓဝရာခိုင်နှုန်းလောက်ဖတ်ကြမယ်ထင်တယ်။နောက်ကရင်အဖွဲ့အစည်းကိုကြိုးစား တည်ဆောက်တာကလည်း ကိုယ်လူမျိုးမပျောက်သွားအောင်လုပ်နေတာ။ အခုကိုယ်ရဲ့မျိုးဆက်သစ်တွေကရင်ဆိုတာကိုသိအောင်သင်ပေးရမယ်။ ဒီမှာကမတူတဲ့ယဉ် ကျေးမှုများကျင့်သုံးတဲ့နိုင်ငံဖြစ်ပေမဲ့ကရင်ကတော့ကိုယ်တို့ရဲ့ရိုးရာယဉ်ကျေးမှုကိုထိန်းသိမ်း ရမယ်။ အထူးသဖြင့်လူငယ်တွေသူတို့တတွေနငယ် သေးတဲ့အချိန်မှာဒါကိုချပြရမယ်။ ဒါတွေကိုအခုမှမလုပ်ရင်သူတို့ကြီးလာရင်မထိန်းနိုင်တော့ဘူး။

Appendix 13: Interviewee 12, 19 October 2009, Messy, Auckland

English and Burmese interview summary

Age: 50+

Ethnicity: Karenni

Gender: Female

English Version [unedited]

I never had an intention to resettle before. But when my older daughter was 18, she wanted to leave the camp and resettle. She applied and the UN told me that I had to leave with my family so I decided to come with my three daughters and we arrived here in 2006. I still have a son in the refugee camp in Thailand. He could not come with us as he didn't have a UNHCR registration card. I was so worried about leaving him alone there as we do not have any relatives in the camp. Sometimes he stayed with his friends. Now he is married and lives with his wife, so I feel a bit relieved.

I am happy here but I feel bored at home, so I really like to go to school and study English. I study four days a week and other times I spend time with my grandchildren. Because my family was poor, my parents couldn't send me to school and they asked me to work in the farm, so I am illiterate. But when I arrived here I don't have a farm to work on and there's nothing to do at home. We just eat, sit and sleep. So I get bored and I ask my kids to send me to school. I feel happy as well at school as I have friends that I could meet and talk with. I could not speak with some friends but we use our hands and body for communication among us.

I have to learn many things in school but as I am old I couldn't remember many lessons. I am learning the English alphabet now. I find English pronunciation very hard. Sometime, the teacher pronounced a word for me but when I try myself, I can't do it well. Sometime she just ends up laughing at me. I realise that teachers here are so patient. If I were in the camp, the teacher would beat me if I couldn't do well. When I'm happy I can study well but sometime when I feel stressed about my family, especially my, son then I couldn't sleep and eat well and I couldn't concentrate in the class.

Sometimes I feel sleepy when the teacher keeps talking in English for a long time. It is very hard for me. I feel like I'm becoming a kid again and I could study many things about the world with my new brain.

I am unemployed now because I could not speak English. I am not sure that I would be able to work again in my life as I am learning English very slowly.

I do not know how to use the internet. The English alphabet is even too difficult for me! I only use the telephone for communication. I do not have contact with family or relatives in Burma. I lost contact with them since I went to Thailand. I also do not know how to contact them, now the only person that I have contact with is my son who lives in the camp. I call him at least once a month. It is not convenient to answer the phone in the camp, as we have to pay if people call us. My son doesn't have money as well, so he doesn't want to answer our calls. It is not good for him if we call him very often.

We only speak Karenni language at home with my kids. And we only cook Karenni food so I think it is an important way of maintaining our culture as well. Sometime I went to the monastery but we can not arrange our cultural festival here as we do not have many people. I am *Tacotaing*, which is an Animist Buddhist religion. I could not practice that religion here. My older daughter has interest in that religion but my two younger daughters have no interest. They also do not go to the monastery as they do not have friends. So they just go to church and I think they will become Christian. That's their choice, I cannot force them to follow my religion.

I really missed my friends in Thailand because I don't have many friends to spend time with here. In Thailand, we meet each other all the time and eat together. I chewed beetle nut with my friend everyday and my teeth were so dark before. We would drink tea and rice wine when we had it. But here I cannot do that anymore. I stopped chewing beetle nut because Auckland is not like the camp.

<u>Burmese Version</u>

ငါ့သမီးအကြီးမကဆယ်ရှစ်နှစ်ပြည့်ပြီး နိုင်ငံခြားသွားချင်တယ်။ ယူအန်သွားလျှောက်တယ်။ သူတစ်ယောက်ထဲသွားဖို့စီစဉ်တယ် နောက်တမိသားစုလုံးပါလာတယ်။ ယူအန်ကနင် လည်းသွားမလား ဆိုတော့ကငါအင်္ဂလိပ်စာလည်းမတတ်ဘူး။ ငါ့သားလည်းလူအသစ် ဖြစ်တဲ့အတွက်ငါမသွားဘူး နောက်သမီးလည်းမသွားဘူးပေါ့ သူအမျိုးသားနဲ့ရယ်ဘဲသွား တယ်။ နဲ့ရယ်ကပြန်ခေါ်တယ်နောက် ယူအန်ကနင်ပါသွားမှာရမယ်တဲ့ သမီးတစ်ယောက်ထဲ သွားလို့မရဘူး ဆိုတော့အဒေါ်လာခဲ့တယ်။ သားတစ်ယောက်ထိုင်းမှာကျန်ခဲ့တယ်။

ဒီမှာကပျော်တယ်။မြေးလေးတွေကိုတွေ့နေရတာတမျိုးပျော်တယ်။အစကသားအတွက်စိတ်ပူရ တယ်။ စားလည်းမစားဘူးအရူးလိုဘဲဟိုမှာသားကဆွေမျိုးမရှိဘူးသူများအိမ်မှာသွားနေ တာလည်းသူများ မကြိုက်ဘူး။အခုသူမိန်းမယူတော့နည်းနည်းစိတ်အေးသွားတယ်။ သူမိန်းမမိဘနဲ့သွားနေတော့ သူကူညီလို့ရတာပေါ့။လူပျိုဆိုတော့ဘာမှမသိနောက်အိုးအိမ် လည်းမရှိဘူး။ တခါတလေသူငယ်ချင်း နဲ့သွားအိပ်တယ် ထမင်းလည်းမစားရဘူး တဲ့ နောက်သူကပြောတယ်။မိန်းမယူရင်ကောင်း မလား။ ငါကတော့နင်သဘောဘဲလို့ပြောတယ်။မိန်းမယူရင်ယောက်ခမနဲ့သွားနေရင်ကောင်းမလားပေါ့ အဲ့ဒါနဲ့သူမိန်းမယူလိုက်တယ် အသက်ငယ်သေးတယ်တကယ်တော့မိန်းမမယူသင့်ဘူး။

သူကအသက်ငယ်တယ်လေ။အဲ့ဒါကြောင့်စိတ်ပူရမှာဘဲ။ အခုမိန်းမယူကလေးရလာရင်ပိုပြီး စိတ်ပူလာရမလားမသိဘူး။ စိတ်မအေးရသေးဘူး။

ဒီမှာအဆင်ပြေတယ်။ သားတစ်ယောက်ထဲစိတ်ဆင်းရဲပြီး သားဖုန်းဆက်လာရင်တခုခုအကြောင်း ကြားပြီးဆိုရင်စိတ်ဆင်းရဲတယ်စားလည်းမစားချင်တော့ဘူးအိပ်လို့လဲရတော့ဘူး။ တခါတလေ မိုးလင်းသွားတယ်။ကျောင်းသွား ဆရာမစာသင်လည်းဦးနှောက်ထဲလည်း မဝင်တော့ဘူး။ သားဒီကို ရောက်လာရင်တော့ကောင်းသွားမှာပေါ့။ သားသမီးလေးယောက်ဘဲရှိတယ်လေ။ ငါသမီးအကုန်လုံးမျက်နှာမြင်ရင်ပျော်မယ်။စားရင်လည်းအတူတူစား ဆင်းရဲရင်လည်းအတူတူဆင်း ရဲပေါ့။

ကျောင်းမှာကစာလည်းများတယ်အဒေါ်လည်းမတတ်ဘူး အသက်ကြီးပြီလားစာမတတ်တဲ့ကြောင့် လားမ သိဘူး။ ဦးနှောက်မကောင်းလို့လား ဒီနေ့သင်ပေးတယ်မနက်ဖြန် ပြန် မေ့တယ်။ စာကြည့်

တယ် စာလုံးနှစ်လုံးသုံးလုံးဆိုသိတယ် များလာပြီးဆိုရင်မသိတော့ဘူး။ အေဘီစီဒီကိုသင်ပေးတယ်။ ရှာမကောင်းတော့အသံမပီဘူးဆရာမကတမျိုးပြောငါကတစ် မျိုးပြောတယ်။တ ခြားစီဘဲဆရာမလည်း ရီတယ်သူတို့မတတ်နိုင်လို့လေ။ ငါတို့ခလေးဆိုရင် စခန်းထဲမှာဆိုသူ ရိုက်ပြီးဒီမှာကစိတ်ရှည်ရှည်ထား တယ်နော်၊ ဒီမှာကမရိုက်မပုတ်နောက် ဆဲလဲမဆဲဘူးတစ် မျိုးကောင်းတယ်။ အခုအင်္ဂလိပ်စာတခုဘဲ သင်တယ်လေ။ ကျောင်းကို ဘတ်စ်နဲ့သွားတယ်။

အင်္ဂလိပ်စာခက်တယ်။စာသင်တာအစတစ်ပါတ်နှစ်ပတ်လောက်ဘဲနောကဆိုတအားခက်လာတယ်။ အင်္ဂလိပ်လိုဘဲပြောတော့နားထောင်ပေမဲ့နားမလည်တော့တအားအိပ်ချင်တယ်။ ဗမာစကား ပြန်ရှိရင် ကောင်းတယ်အခုဟာကမရှိဘူးလေ။ဆရာမကလက်ပြပေးမှသဘော ပေါက်တယ်။

အင်္ဂလိပ်သူငယ်ချင်းတွေရှိတယ်။ကျောင်းအတူတူသွားကြတော့တွေ့ကြသိသွားကြတယ်လေ။ တခါတ လေစကားတ ခွန်းနှစ်ခွန်းပြောရင်နားလည်တယ်။ မပြောတတ်တော့ဘူးဆိုရင်လက်ပြပေးတယ်ဆိုရင် သူ တို့နားလည်တယ်။ အစကဆိုရင်အဖော်မရှိအရမ်းစိတ်ညစ်ရတယ်။အခုအဖော်တွေရှိတော့ တမျိုး ကောင်းတယ်။ အင်္ဂလိပ်သူငယ်ချင်းအဖွားကြီးတစ်ယောက်ရှိတယ်အရမ်းသဘော ကောင်းတယ်။ သူခြံထဲကအသီးတွေကိုသူခူးလာပေးတယ်။ သားသမီးပြန်ကျွေးနော်လို့သူ ပြောတယ်။ သူနဲ့အဖော် လုပ်တော့စကားပြောတာတွေနည်းနည်းနားလည်လာတယ်။ အိမ်မှာနေဆိုတစ်လုံးမှမတတ်ဘူး။ ကျောင်းမှာဆိုရင်သက်သာတယ်။ အဖော်လည်းသွား တွေ့တယ်။အိမ်မှာနေမယ်ဆိုရင်ပျင်းတယ်။ စကားပြောမဲ့လူလည်းမရှိဘူး။ကျောင်းသွားရင် သူငယ်ချင်းအင်္ဂလိပ်တို့ဗမာတို့နဲ့တွေ့တယ်။ ငါသမီးက ပြောတယ်။အဖေကကျောင်းအရမ်းသွားချင်တယ်။ သွားချင်တာပေါ့အိမ်မှာဆိုရင်လည်းဘာအလုပ် မှမရှိဘူး။ ဗမာပြည်နဲ့မတူ ဘူး။ဗမာပြည်မှာဆိုရင်တောင်ယာရှိတယ်လယ်ရှိတယ်။ အစားစားပြီးရင်တောင်ယာသွား လုပ်လယ်သွားလုပ်တယ်။ ဒီမှာဆိုစားသောက်ပြီးဒီလိုဘဲထိုင်ပြီး အိပ်ချင်တယ်။ အဲ့ဒါကြောင့် ကျောင်းသွားချင်တယ်။ သမီးကပြောတယ်နင်တတ်လာမလို့လာ။ တတ်ဖြစ်ဖြစ်မတတ် ရင်လည်းတက်မှာဘဲလို့ အဒေါ်အရမ်းစိတ်အားထက်သန်တယ်။

ပညာမတတ်တော့တောင်ယာလုပ်မိုးမရှောင်နေမရှောင်အလုပ်လုပ်ရတယ်။အရမ်းကိုခက် ခဲတယ်။ မြန်မာပြည်မှာဆိုရင်ပညာတတ်တဲ့သူတွေကြတော့ရုံးမှာသွားထိုင်ပြီးအလုပ်လုပ်ရတယ်ဒီကိုရောက်လာ တော့ပညာသင်ရင်ကောင်းမယ်ဆိုပြီးကျောင်းတက်ချင်တာ။

အသက်ငယ်ရင်တော့လွယ်တာပေါ့။အခုအသက်ကြီးပြီးဆိုတော့မလွယ်တော့ဘူး။တခါတလေစဉ်းစား တယ်။ ငါအခုအသက်ကြီးပြီးသေပြီးခလေးပြန်ဖြစ်ချင်တယ်။ ကျောင်းပြန်တက် ချင်တယ်လို့ပြောရင်ငါ ကလေးတွေရီတယ်။ ဟိုငယ်ငယ်ကကျောင်းမနေဘူးလေအခုမှသိလာတယ်။

အခုဆိုရင်အင်္ဂလိပ်စာမတတ်ဘူးဆိုရင်တော့အလုပ်လုပ်လို့မရဘူးထင်တယ်။စာမတတ်ရင်အလုပ်လုပ် လို့မရဘူးလို့ပြောတယ်။ တချို့လူတွေကစခန်း ထဲမှာကျောင်းဆရာလုပ်တယ် ဒီမှာရောက်လာတယ် အလုပ်လုပ်လို့မရဘူး။ကျောင်းတက် ရတယ်။ ဒီဘဝကအလုပ် မလုပ်ရတော့ဘူးထင်တယ်။ နောက်တ သက်မှရမယ်။

အမျိုးလားမရှိတော့ဘူးအမျိုးတွေဘယ်ကိုရောက်သွားဘယ်မှာသွားနေသလဲနောက်အဒေါ် ဒီကို ရောက်လာတော့မကြားတော့ဘူး။ဖုန်းလည်းမရဘူး။အဆက်အသွယ်ဆိုလို့သားတယောက်နဲ့ဘဲ ရတယ်။ စခန်းထဲကသူငယ်ချင်းတချို့ပေါ့။ ဖုန်းခေါ်လို့ရတယ်တခါတလေပေါ့။ တစ်လတစ်ခါ နှစ်လ တခါလောက်ဘဲပြောတယ်။သူလည်းပိုက်ဆံမရှိဘူးစခန်းထဲမှာနေတာ။ဖုန်းလာပြောရင်ပိုက်ဆံပေးရ

တယ်လေ။ အခဲ့ဒီလိုမျိုးခက်တယ် မခက်ဘူးဆိုရင်လည်းတ ပါတ်နှစ်ပါတ်တခါစကားပြောလို့ရတာပေါ့။ ဒီမှာခေါ်ရမှာလွယ်တယ်ဒါပေမဲ့အဖို့ပေးရမှာပိုက် ဆံမရှိတော့ခက်တယ်။ အဒေါ်မဆက်သွယ်တတ်ဘူး စာလည်းမတတ်ဘူး ဗမာစာကိုဒီမှာ ရောက်မှပြောတတ်လာတာ။

အဒေါ်အင်တာနက်မသုံးတတ်မတတ်ဘူး။အေဘီစီဒီတောင်အရမ်းခက်နေတယ်။ မသုံး တတ်ဘူး။ အဒေါ်တို့မိသားစုက ယားလိုဘဲပြောကြတယ်။ သူများဆိုအပေါင်းအသင်း များတယ်။ အိမ်မှာဘဲနေတလ တခါဘဲဘုန်းကြီးကျောင်းသွားတယ်။ ရိုးရာကဒီမှာလုပ် လို့မရဘူးလေ လူမှုမရှိတာ။ သမီးအကြီးကကယားရိုးရာဘာသာကိုစိတ်ဝင်စားတယ်။ အငယ်မနှစ်ယောက်တော့နှစ်ခြင်း ကျောင်းသွားတယ်။ကယားရိုးရာတခွန်တိုင်ဘဲလေ။ ကြက်ရိုးထိုးတယ်။အဒေါ်တို့ကအဝေး ကြီးသွားတော့မလုပ်တတ်ဘူး။ ထိုင်းမှာတုန်းက ဘုန်းကြီးကျောင်းသွားတယ်။ သူတို့သ ဘောဘဲလေသူအဖေလဲနှစ်ခြင်းဘဲလေ ဒီကို ရောက်လာတာသူငယ်ချင်းမရှိဘူးမရှိတော့ နှစ်ခြင်းအကုန်လိုက်တယ်။

သူငယ်ချင်းတွေကိုလည်းအမြဲတွေ့ချင်တယ်။ ကွမ်းဝါးတယ်ပါးစပ်နီသွားမဲနေတယ်နေ့တိုင်းကွမ်းဝါးတယ်စကားပြောတယ် လက်ဖက် ရည်သောက် တခါတလေအရက်နည်းနည်း သောက်တယ်။ ဒီမှာရောက်လာတာကွမ်းလည်းမတွေ့တော့ဘူး အရက်လည်းမတွေ့တော့ ဘူး။ ရှိတော့ရှိတယ်ဒါပေမဲ့မစားချင် တော့ဘူး အဖော်မရှိဘူးလေ သူငယ်ချင်းတွေနဲ့ ဆိုစားသောက်ကောင်းတယ်။ ဒီကိုရောက်လာတာအရမ်းကိုပြောင်းလဲသွားတယ်။အဖော်မရှိ ဘူး။အစားအသောက်ဆိုရင်လည်းအဖွဲ့အစည်းမရှိတော့ဘူး။ ကလေးတွေအတွက်တော့ ကောင်းတယ်။ အဒေါ်ကွမ်းမစားတော့ဘူး စားမယ်ဆိုရင်လည်းစခန်းထဲနဲ့မတူဘူး ဒီမှာက ပါးစပ်နီနီနဲ့တံတွေးအရမ်းလိုက်ထွေးတာကမလှဘူး။ အဖော်နဲ့နီးနီးသွားထိုင်စကားပြော မယ်ဆိုရင်ကွမ်းရွက်အနုံထွက်တော့အဒေါ်မစားရဲတော့ဘူး။ ကွမ်းစားလာတာအနှစ်သုံး ဆယ်ရှိတယ်။ ကွမ်းစပြီးဖြတ်တဲ့အချိန်ကအရမ်းအိပ်ငိုက်တယ်။ တခုခုစားပြီးရင်လည်း အကုန်လုံးချည်တယ်။ သကြားလုံး ပီကေတို့ဝါးတော့အခဲ့ဒါနဲ့ပျောက်သွားတယ်။

Appendix 14: Interviewee 13, 21 October 2009, Glen Innes, Auckland

English transcription

Age: 17

Ethnicity: Burman and Karen

Gender: Female

As you may know me as Ashley, there is another name that given by a monk and that's Thi Thi Wa, but I will prefer you calling me Ashley or you can call me Thi Thi Wa but I am adapting to New Zealand Country now some English people they do not know how to say Burmese name so I usually to them to call me Ashley instead. And I am a 17 years old girl living with my mum and dad still I have three sister and one brother fortunately I am living with my family in Auckland. I am at high school Selwyn College.

And both of my parents are from Burma of course. And a country that I call my first home because I was born there of course my family and I resettle to New Zealand when I was only 9. We came to New Zealand as a refugee. My family can not live in Burma because my father was a soldier and fought against those nasty Burmese regime. So it was not so secure to live there anymore. So we flew to Thailand then to New Zealand. And that pretty much it and I grew up in New Zealand and I have so many friend who are not Burmese of course. People who never met me may not believe that I am Burmese because I speak English like a Kiwi kid. And act like a Kiwi teenager, I have adapt so many culture in New Zealand. But I always identify myself as a Burmese. And I am proud to be call a Burmese girl as well.

I indentify myself as Burmese, on the other hand being Burmese is very important for me. So I maintain my Burmese culture by speaking Burmese language with my family and spending time with Burmese friends here and participate in Burmese ritual events that are organized in New Zealand of course. I maintain Burmese culture and tradition through Burmese anyinte dancing. I like dancing.

I love Burmese anyinte dancing because it make me happy when I dance. I love to show New Zealand what Burmese is about. Anyinte is our Burmese traditional dancing. I like Burmese dancing since I was so so young and I danced and performed since before I arrived here in New Zealand. I brought this interest along with me and now if there is any kind of social political events, for example Burmese New Year of course I will got excited to perform in front of people or we will celebrate the water festival, or different cultural shows in Auckland, I will do perform by doing Burmese traditional dancing.

I do a lot of Burmese dancing in my school the multi-cultural when Ma Ma came and see me I was so surprised nearly got a heart attack that was really fun when I see her. By doing this, in one way I am telling another people about Burmese culture. And also, it is an effective way that I introduce another people who I am and where I come from. And I believe that people learn about Burmese and their culture and tradition through my performance. So I am proud to be showing Burmese dancing to New Zealand people getting a sense of where I am from and what Burma is. I realized that it is important to maintain my Burmese identity especially in a multicultural country like New Zealand. And I must say I love New Zealand and I love my country as well and one day when the war is over I will go and visit my country yes.

I used to have a Burmese teacher who taught me a lot of Burmese dancing before but since I arrived here I do not have anyone to teach me which is kind of sad. and show me how to dance. But now, because I do not have people and any body to teach me, I teach myself through Internet. It's a new way of Technology. To say basically internet is my teacher. I am learning more Burmese dancing through youtube of course, you must like Youtube. It got everything in it anyway.Whenever I have time, I always download different kind of Burmese anyite and watch it and learn how they dance. I will usually open my computer and dance in front of my computer. You might call me van you might call me not you might love me you might love me not but just listen to my … I also teach both Burmese and non-Burmese who want to learn Burmese dancing to get a sense and a feel of what Burma is like.

The title of the song that you are hearing is Nwe Ma, it means young girl at the summer and its my favourite music among Burmese traditional songs. I always listen to it like when the new year start, I really want to dance whenever I listen to this song. I also like western music like Hip Hop, RNG POP and I am also learning how to do Hip Hop dance in my school. After school I will always do bring it on we have competition that so fun, we go and compete the final at the Vector Arena, you might check that out your might not. There are many Burmese teenage who like Western songs but they do not like Burmese traditional music, I do not know why. But me I like both Burmese and western song. I like Burmese song more because the sound of the melody sound special when you feel the vine you can feel tinkling over your skin and body and especially when the drum, I like the drum how my country play the drum is so special and unique and I like it a lot. I want to be a professional dancer and at the end of the story I want you guy at home to go to youtube yes and watch our beautiful Burmese dancing and you can even go to Youtube watch me do bring it on a new way of adapting into New Zealand, you might say I am suck, I am good just go on Selwye College Bring it on 2009 and you will see me and I am embarrassing myself.

Appendix 15: Interviewee 14, 5 November 2009, Glen Innes, Auckland

English and Burmese interview summary

Age: 30+

Ethnicity: Mon

Gender: Male

<u>English Version</u> [unedited]

We arrived here in 2000. We set up the Overseas Mon Association of New Zealand as soon as we arrived. There were only 15 members in 2000 and the numbers have increased to 20 after some Mon families arrived here from Malaysia. Our organisation is not political, but rather our aim is to preserve Mon culture and tradition while we are in New Zealand. We mostly do social and cultural work. People who want to do political activism do not join our group. We do not have many activities. We organise Mon National Day every year. We used to hold this event in people houses because we didn't have enough money to hire community halls. Every full moon day all Mon people in Auckland go to the monastery and make offerings. We also had Mon language classes last year for adults and kids. We have two teachers, one friend taught 4 adult people and I taught eight children. We also encourage children to speak in Mon when they meet each other. We older people tell the children that Mon people should speak Mon language.

It is very import for children to learn Mon language. Some of them do not know that Mon also have their language. When they have a chance to learn it then they understand a lot about us. Then when they grow up, if they are interested in Mon issues, they can explore things more. We arrived here and also consider ourselves an ethnic group in this country. We have responsibility to pass down our language to our new generation.

Similar to here, there are Mon organisation in Australia, Canada and the USA. We keep close contact with each other through telephone and the internet. We sometimes have online meetings as well. We once did an online meeting last year to organize commemorative events for the fall of Hanthawaddy [the Mon kingdom]. We talked about so many things about how we would do that, and the text of the statement. It is very import for Mon communities around the world keep in touch and support each other's activities. We are very close to Mon community groups in Australia, because of our organisation is small and we want suggestions for how to develop our organisation and activities. Sometimes we call Mon organisations in Australia to seek suggestions from them. For example, we discuss the idea of teaching children Mon language. First we did not know what to do and we didn't have money to do that so friend sin Australia explained how they sought help from the government. And we sometimes also discuss commemorating Mon revolution day with them as well.

<u>Burmese Version</u>

ဒီကိုရောက်လာတုန်းက ၂၀၀၀ခုနှစ်ပေါ့နော်။အဲ့ဒီနေ့ကစပြီးအဖွဲ့ဖွဲ့ဖို့အစီအစဉ်လုပ်ကြတယ်။ နောက်ပေါ်လစီဆွဲတယ်။ စခန်းထဲကနေထွက်လာပြီးတော့ဒီဇင်ဘာ ၂၀၀၀ခုနှစ်လောက်မှာ အဖွဲ့စရှိတယ်။ အဖွဲ့နာမည်ကနိုင်ငံရပ်ခြားမွန်အစည်အရုံးနှုးဇီလန်ဖြစ်တယ်။ လူကဘ၅ ရောက်ရှိတယ်။ နောက် ၂၀၀၇နှစ်

နောက်ပိုင်း မလေးရှားကမွန်တချို့ ရောက်လာတော့ အဖွဲ့ဝင်အခုအယောက် ၂၀လောက်ရှိတယ်။ မွန်အ မျိုးသားနေကိုနှစ်တိုင်း လုပ်တယ် နောက်လပြည့်နေ့မှာဘုန်းကြီးကျောင်းသွားတယ် ဘုရားသွားရှိခိုး တယ်။ ကလေးတွေကိုမွန်စကား ပြော တတ်နိုင်တိုက်တွန်းတယ်။ မွန်ဖြစ်ရင်မွန်စကားပြောရမယ် လို့ကလေးတွေကိုသင်ပေးတယ်။

မွန်စာကိုဒီနှစ်ဘဲစသင်တယ်။ဝါဝင်တဲ့အချိန်မှာစာသင်တယ်။ဦးချမ်းနိုင်းကလူကြီးလေး ယောက်ကိုသင် တယ်။ကျတော်ကတော့ကလေးရှစ်ယောက်လောက်ကိုသင်ပေးတယ်။ နောက်မွန်အကလည်းသင် တယ်မွန်အမျိုးသားနေမတိုင်မီသုံးလလောက်ကနေစပြီးသင် တယ်။နှစ်တိုင်းပေါ့။ နောက်လာမဲ့နှစ်မှာ လည်းမွန်စာသင်ဖို့ရှိနိုင်တယ်။ အခုကစာမေးပွဲ မရှိဘူး။ ကျတော်စဉ်းစားထားတာကဒီလာမဲ့ဒီဇင်ဘာ ကျရင်သူတို့ကိုစာပေးပွဲပေးဝင်မယ်။

မွန်ကလေးများမွန်စကားတတ်ဖို့ဆိုတာကအရေးကြီးတယ်ဘာဖြစ်လဲဆိုတော့ဒီမှာရောက်လာရင်မွန်ဆို တာသူတို့ဆီမှာစာရှိမရှိဆိုတာသူတို့မသိဘူးလေ။သူတို့တတ်သွားမယ်ဆိုရင် ဩော်မွန်စာလည်းရှိ တယ်။ နောက်ကြီးလာ ရင်သူတို့ကိုယ်တိုင်လေ့လာရတယ်။ မွန်စာသင်ပေးရတာကအရေးကြီးတယ်။ မောင်ရီလူမျိုး တွေကတချိန်ကဘြိတိန်အစိုးရ လက်အောက်မှာနေခဲ့ပြီးသူတို့ရဲ့ဘာသာစကားပျောက်ခဲ့ ရတယ်။ ထိုနည်းအတူဘဲမွန် များဒီကို ရောက်လာတယ်ကျတော်တို့လည်းတိုင်းရင်းတမျိုးဘဲ ဆိုတော့ ကျတော်တို့ရဲ့ဘာသာ စာပေကိုမျိုးဆက်သစ်ဆီကိုလက်ဆင့်ကမ်းပေးရမယ်။

ဒီကမွန်အဖွဲ့အစည်းလိုဘဲအခြားနိုင်ငံများဖြစ်တဲ့သြစတေးလျတို့ အမေရိကန်တို့မှာလည်း မွန်အဖွဲ့တွေရှိ တယ်။သူတို့နဲ့ဖုန်းသို့မဟုတ်အင်တာနက်ကနေအဆက်အသွယ်လုပ်တယ်။ တခါတလေဝွန်လိုင်းအ စည်းအဝေးရှိတယ်။ ပထမဦးဆုံးအစည်းအဝေးကဟံသာဝတီပျက် တဲ့နေ့ လုပ်မယ်ပေါ့။ နောက်စာ တွေထုတ်ရင်ဘယ်လိုမျိုးလုပ်မှာတို့ပေါ့။ နိုင်ငံအရပ်ရပ်မှာရှိ တဲ့မွန်တွေနဲ့အဆက်အသွယ်ရှိနေဖို့ကအ ရေးကြီးဘာဖြစ်လဲဆိုတော့ဘယ်နေရာမှာဘဲရှိနေ ရှိနေမွန်အတွက်ဘဲလုပ်တယ်။ နောက် နိုင်ငံအသီး သီးမှာရှိတဲ့မွန်ကအချင်းချင်းဘာတွေလုပ် နေကြသလဲဆိုတာကိုဖလှယ်ကြတယ်။ နောက်အကြံအဉာဏ်တောင်းကြတယ်။ ဥပမာ ကျတော်တို့ကသြစတေးလျမှာရှိတဲ့မွန်နဲ့အဆက်အ သွယ်လုပ်တယ်နောက်အဖွဲ့အစည်းတိုး တက်အောင်ဘယ်လိုလုပ်မလဲဆိုတာတွေပေါ့။ ကျတော်တို့ အဖွဲ့ကငယ်တယ်လေ နောက်ဒီ အဖွဲ့ကိုအများသိအောင်ဘယ်လိုလုပ်ရင်ကောင်းမလဲဆိုတာတွေပေါ့။ နောက်စာပေယဉ် ကျေးမှုတွေကိုဘယ်လိုထိန်းသိမ်းမလဲဆိုတာတွေပေါ့။ နောက်ဒီမှာက စာသင်ဖို့နေရာနဲ့ ပိုက်ဆံမရှိဘူး။

နောက်လူအသိုင်းအဖွဲ့ရဲ့အဆောက်အဦးများကိုလည်းငှါးဖို့ဆိုလည်းပိုက် ဆံမရှိဘူးဆိုတော့သူတို့အ နေနဲ့အစိုးရဆီကနေဘယ်လိုတောင်းသလဲဆိုတာတွေပြော ပြတယ်။ နောက်မွန်တော်လှန်ရေးနေ ကိုလုပ်သင့်မလုပ်သင့်တာတွေအကြောင်းကိုလည်းသူတို့ဆီ ကနေအကြံအဉာဏ်တောင်းတယ်လေ။